

2019

Acrocephalus

BirdLife
INTERNATIONAL

letnik 40	številka 182/183	strani 1-78
volume 40	number 182/183	pages 1-78

Impresum / Impressum

Acrocephalus

glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
Journal of DOPPS - BirdLife Slovenia

ISSN 0351-2851

Lastnik / Owned by:

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
(DOPPS - BirdLife Slovenia),
p.p. 2990, SI-1001 Ljubljana, Slovenija

Oddaja rokopisov / Manuscript submission:

DOPPS - BirdLife Slovenia,
p.p. 2990, SI-1001 Ljubljana, Slovenija
e-mail: tilen.basle@dopps.si

Glavni urednik / Editor-in-Chief:

Tilen Basle, e-mail: tilen.basle@dopps.si

Uredniški odbor / Editorial Board:

dr. Bojidar Ivanov, Sofia, Bulgaria
prof. dr. Franc Janžekovič, Maribor, Slovenia
dr. Primož Kmecl, Ljubljana, Slovenia
dr. Jelena Kralj, Zagreb, Croatia
prof. dr. Lovrenc Lipej, Koper, Slovenia
dr. Gordan Lukač, Paklenica, Croatia
prof. dr. Roger H. Pain, Ljubljana, Slovenia
dr. Nikolai V. Petkov, Sofia, Bulgaria
prof. dr. Jenő J. Purger, Pécs, Hungary
dr. Peter Sackl, Graz, Austria
prof. dr. Peter Trontelj, Ljubljana, Slovenia
Marko Tucakov, Novi Sad, Serbia

Lektor in prevajalec / Language editor and translator:

Henrik Ciglič

Oblikovanje / Design: Jasna Andrič

Prelom / Typesetting: NEBIA d. o. o.

Tisk / Print: Schwarz print d. o. o.

Naklada / Circulation: 1000 izvodov / copies

Izhajanje in naročnina: V letniku izidejo 4 številke v dveh zvezkih.
Letna naročnina za ustanove je 73,50 EUR, za posameznike 50,00 EUR.

Annual publications and membership subscription (abroad):

One volume comprises 4 numbers in two issues. Annual subscription is 73,50 EUR for institutions and organisations, and 50,00 EUR for individuals.

Vaš kontakt za naročnino / Your contact for subscription:

DOPPS - Birdlife Slovenia (za Acrocephalus)
p.p. 2990
SI-1001 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 1 4265875
e-mail: dopps@dopps.si

Poslovni račun: SI56 0430 2000 3155 297

Internacional Girobank: Nova KBM d.d.

No. SI56 0430 2000 3155 297

Sofinancer / Co-financed by: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije/ Slovenian Research Agency

Revija je indeksirana / The journal is indexed in:

AGRICOLA, AQUATIC SCIENCES AND FISHERIES ABSTRACTS, BIOSIS PREVIEWS, BOSTAO SPA SERIALS, COBIB, DLIB.SI, ORNITHOLOGICAL WORLDWIDE LITERATURE, ORNITHOLOGISCHE SCHRIFTENSCHAU, RAPTOR INFORMATION SYSTEM, SCOPUS, ZOOLOGICAL RECORD

DE GRUYTER
OPEN

Published by: sciendo

© Revija, vsi v njej objavljeni prispevki, tabele, grafikoni in skice so avtorsko zavarovani. Za rabo, ki jo zakon o avtorskih pravicah izrecno ne dopušča, je potrebno soglasje izdajatelja. To velja posebej za razmnoževanje (kopiranje), obdelavo podarkov, prevajanje, shranjevanje na mikrofilme in shranjevanje in obdelavo v elektronskih sistemih. Dovoljeno je kopiranje za osebno rabo v raziskavah in študijah, kritiko in v preglednih delih.

Mnenje avtorjev ni nujno mnenje uredništva.

Partner: Birdlife International

Ilustracija na naslovnici / Front page:

riba / *Northern Lapwing Vanellus vanellus*
risba / drawing: Janez Plestenjak

Ilustracija v uvodniku / Editorial page:

liska / *Eurasian Coot Fulica atra*
risba / drawing: Jan Hošek

ACROCEPHALUS DANES IN JUTRI

Acrocephalus for today and tomorrow

Pred vami je nova številka Acrocephalusa, ki v preizkušeni formi prinaša izsledke ornitoloških raziskav, odkritij in zanimivosti med slovenske in tuje bralce že štirideset let. Pomena Acrocephalusa ne gre prezreti, saj so se ob pisanju prispevkov kalile mnoge generacije raziskovalcev, objavljeni članki pa so pomembno podpirali naravovarstvena prizadevanja številnih nevladnih in vladnih organizacij. Pretekla desetletja so bila za slovensko naravovarstvo prebojna, zato moramo ohraniti kvalitetna, predvsem pa vsem dostopna znanstvena dognanja na dosegu roke (oči).

V zadnjih mesecih se je v Sloveniji zvrstilo kar nekaj resnih napadov na naravo, ob tem pa med »argumenti« ni manjkalo omadeževanja nevladnih organizacij in podtikanja dvoma o znanstvenih dognanjih in delu raziskovalcev. Prav zaradi slednjega je še posebno pomembno, da v Sloveniji ohranimo kakovostno, ugledno in vsem dostopno znanstveno revijo. Acrocephalus je nedvomno vse od prej naštetega, le s sodobnimi informacijskimi rešitvami se še ni dodobra spoprijateljil.

Acrocephalus mora ostati revija, v kateri bomo s ponosom objavljali tudi naša najboljša ornitološka dognanja. Razvijala se bo lahko le ob sodelovanju vseh nas, zato se veselim vseh novih člankov kot tudi pobud in predlogov.

Here is a new issue of Acrocephalus, the journal which has been bringing the results of ornithological research, discoveries and interesting observations to domestic as well as foreign readers for no less than forty years. The significance of our journal should in no way be overlooked, considering that several generations of researchers have gained much experience through writing their contributions, while the published articles have significantly supported conservation efforts by numerous NGOs and GOs. As the past decades have been heralded as a major breakthrough in Slovenian nature conservation, we should retain high-quality and, above all, publicly accessible scientific results within the reach of our hands (eyes).

In the last few months, quite few serious attacks on nature have taken place in Slovenia, with »arguments« that tarnished the image of NGOs and incited doubt in scientific results and researchers' work. Owing especially to the latter, it is of utmost importance that a high-quality, reputable and generally accessible scientific journal is retained in Slovenia. Acrocephalus is no doubt everything just mentioned, barring the fact that it has not managed to make good friends with modern information solutions as yet.

Acrocephalus must remain a journal in which we shall also proudly publish our best ornithological findings. It will be able to develop, however, only with participation of all of us, which is why I am looking forward to all new articles as well as initiatives and suggestions.

TILEN BASLE
urednik / Editor-in-Chief

DINAMIKA POPULACIJE IN RABA HABITATOV PRIBE *Vanellus vanellus* V KMETIJSKI KRAJINI NA DRAVSKEM IN PTUJSKEM POLJU (SV SLOVENIJA)

Population dynamics and habitat use by Northern Lapwing *Vanellus vanellus* in agricultural landscape of Dravsko and Ptujsko polje (NE Slovenia)

Eva Horvat¹, Damijan Denac²

¹ Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Univerza v Mariboru, Koroška cesta 160, SI–2000 Maribor, Slovenija, e–mail: eva.horvat2@um.si

² Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS), Tržaška cesta 2, SI–1000 Ljubljana, Slovenija, e–mail: damijan.denac@dopps.si

The Northern Lapwing numbers across Europe are declining owing to its insufficient breeding success. To determine the size, dynamics and habitat use of the lapwing population at Dravsko and Ptujsko polje, a survey was carried out between 2016 and 2018. In 2016, 2017 and 2018, we recorded 148, 130, and 117 pairs, respectively. The population declined during the study and the population trend is uncertain. Approximately 12 to 21% of the national lapwing population was recorded at Dravsko and Ptujsko polje, making them one of the most important breeding areas in Slovenia. The majority of lapwings were found in bare tilled fields and fields with young spring crops that enable unbroken all-round views. Crop data analysis showed a significant preference for maize fields which are mostly bare tillage at the start of the incubation period and therefore act as an ecological trap for lapwings due to the time coincidence of the nesting period and farming operations. For the protection of the lapwing in Slovenia, we recommend a time limit of farming operations or avoiding individual nests while working in the field. Both measures are recommended to be implemented in combination with the provision of suitable foraging habitat for chicks. For greater effectiveness, we propose priority implementation of conservation measures on traditional breeding sites.

Key words: Northern Lapwing, *Vanellus vanellus*, population dynamics, habitat use, agricultural landscape, conservation measures

Ključne besede: priba, *Vanellus vanellus*, dinamika populacije, raba habitatov, kmetijska krajina, varstveni ukrepi

1. Uvod

Na območju Evropske unije je bilo leta 2019 približno 40 % ozemlja uporabljenega za kmetijsko proizvodnjo (COOK 2019). Ptice, ki na teh površinah uporabljajo različne habitate

za gnezdenje, prehranjevanje ali prezimovanje, pomembno prispevajo k biotski pestrosti Evrope (KREBS *et al.* 1999). V zadnjih 37 letih so populacije ptic kmetijskih ekosistemov upadle za skoraj 60 %, kar je največji ugotovljeni upad v kateremkoli evropskem ekosistemu

(FULLER *et al.* 1995, PECBMS 2019). Mnoge vrste ptic, ki so ekološki specialisti in gnezdiijo pretežno ali izključno na kmetijskih površinah, so danes ogrožene zaradi zmanjšanja kvalitete gnezditvenih habitatov predvsem zaradi intenziviranja kmetijstva (CHAMBERLAIN *et al.* 2000, DONALD *et al.* 2001, WILSON *et al.* 2004). V manj kvalitetnih habitatih sta količina in dostopnost hrane manjši (BENTON *et al.* 2002, KRAGTEN *et al.* 2011), preživetje gnezd je slabše in smrtnost mladičev večja (BERG *et al.* 1992, DENAC 2006, KRAGTEN & DE SNOO 2007, SCHEKKERMAN *et al.* 2009) kot v kvalitetnih habitatih, kar vodi v zmanjšanje velikosti populacij (GALBRAITH 1988a, BAINES 1990, BELLEBAUM & BOCK 2009, SMART *et al.* 2013). Ugotovljeno je bilo, da je upad populacij ptic kmetijske krajine v Evropi povezan z intenziviranjem kmetijstva, ki ga spodbuja tudi Skupna kmetijska politika (SKP) (DONALD *et al.* 2002, REIF & VERMOUZEK 2019). Kljub številnim ukrepom za varstvo narave v kmetijski krajini, ki v okviru SKP potekajo v zadnjih desetletjih, je bila evropska kmetijska politika doslej neuspešna pri zaustavitvi upadanja biodiverzitete (PE'ER *et al.* 2014, FRANKS *et al.* 2018, KALIGARIČ *et al.* 2019, ŠUMRADA *et al.* 2020).

Priba *Vanellus vanellus* je ptica kmetijske krajine, ki je v Evropi v zadnjih 37 letih doživela 55-odstotni upad številčnosti populacije (PECBMS 2019). Gnezdi in prehranjuje se na tleh v odprti krajini, kjer ima dober pregled nad okolico, da pravočasno zazna potencialne plenilce (CRAMP & SIMMONS 1983, GALBRAITH 1988a, BERG *et al.* 1992, KIS *et al.* 2000). Pri izbiri gnezditvenega habitata je pomembna tudi bližina prehranjevalnega habitata za mladiče (REDFERN 1982, GALBRAITH 1989, JOHANSSON & BLOMQUIST 1996). Z razvojem kmetijstva se je obseg primernih habitatov za pribo močno povečal, zato se je postopoma razširila po vsej Evropi (SHRUBB 2010). Sprva je naseljevala ekstenzivna vlažna travišča, na katerih je potekala košnja ali paša z razmeroma nizko obtežbo (SHRUBB 2010). S krčenjem teh habitatov zaradi spreminjanja v njivske površine ali opuščanja rabe ter posledičnega zaraščanja, je priba začela gnezdititi tudi v bolj suhih habitatih, kot so suhi pašniki in travniki ter njive (SHRUBB 2010). Danes za gnezdenje najpogosteje uporablja njive s spomladanskimi

posevki, preorane in prebranane njive in travišča z nizko vegetacijo (ALEŠ 2004, BELLEBAUM & BOCK 2009, BERG *et al.* 2002, GALBRAITH 1988a, MACDONALD & BOLTON 2008, MILSON 2005, SHELDON *et al.* 2005, SHRUBB 1990, SHRUBB *et al.* 1991, TAYLOR & GRANT 2004, WILSON *et al.* 2001).

Glavni vzrok za upadanje populacij pribe v Evropi je slab gnezditveni uspeh zaradi slabega preživetja gnezd in velike smrtnosti mladičev (GALBRAITH 1988a, BAINES 1990, BELLEBAUM & BOCK 2009, MACDONALD & BOLTON 2008, SMART *et al.* 2013, PLARD *et al.* 2019), kar je povezano z intenzifikacijo kmetijske rabe (CHAMBERLAIN *et al.* 2000, DONALD *et al.* 2001, WILSON *et al.* 2004). Njivske površine, ki so marsikje v Evropi postale glavni gnezditveni habitat za pribo, so postale tudi ekološke pasti (SCHLAEPFER *et al.* 2002, KRISTAN 2003, SANTANGELI *et al.* 2018), saj gnezda tukaj večinoma propadejo zaradi mehanskega obdelovanja zemlje (BAINES 1990, BERG *et al.* 1992, 2002, SHELDON *et al.* 2007), gnezditveni uspeh pa dodatno poslabša še plenjenje gnezd in mladičev (ALEŠ 2004, TEUNISSEN *et al.* 2008). Takšni habitati in populacije, ki v njih živijo, postanejo ponorni, saj z rodnostjo ni mogoče nadomeščati izgub zaradi smrtnosti (PULLIAM 1988). Brez priseljevanja osebkov iz donorskih populacij se začne velikost ponorne populacije zmanjševati, dokler sčasoma ne izgine (PULLIAM 1988).

V devetdesetih letih je bila priba v Sloveniji dokaj pogosta vrsta z velikostjo populacije 2000–3000 parov, ki je bila splošno razširjena v nižinski kmetijski krajini v osrednjem in vzhodnem delu države (GEISTER 1995). Danes je v Sloveniji redka gnezdilka, njena populacija, ki je ocenjena na 700–1000 parov (TRILAR 2019), pa je v zmernem upadu (KMECL 2019). Najštevilčnejša je v severovzhodni Sloveniji, gnezdi pa še na Ljubljanskem barju, Kamniškobistriškem in Ljubljanskem polju, Cerkniskem jezeru, pri Novem mestu in na Krško-Brežiškem polju (TRILAR 2019). Vogrin (1998) je ocenil, da je na Dravskem polju med letoma 1991 in 1997 gnezdilo 250–300 parov. Na mednarodno pomembnem območju za ptice na reki Dravi je v obdobju od 2000 do 2010 gnezdilo 100–200 parov (DENAC *et al.* 2011). Na Ljubljanskem barju je med 1989 in 1996 gnezdilo

355–465 parov (TOME *et al.* 2005), do leta 2002 pa se je populacija zmanjšala za 64 % (ALEŠ 2004). Na Dravskem polju je v preteklosti najpogostejše gneznila na mladih koruznih njivah in njivah, posejanih s sladkorno peso (VOGRIN 1998), na Sorškem polju pa na krompirišču (TRILAR 1983). Na Ljubljanskem barju gnezdi na strniščih, koruznih, pšeničnih in preoranih njivah ter travnikih (ALEŠ 2005). Populacija tudi v Sloveniji zelo verjetno upada zaradi slabega gnezditvenega uspeha (TOME 1998, ALEŠ 2004).

Za uspešno varovanje populacij ogroženih vrst je ključno poznavanje populacijskih parametrov in procesov (KRYŠTUFEK 1999, TOME 2006). Namen raziskave je bil opraviti cenzus pribe in ugotoviti velikost ter dinamiko njene populacije na Dravskem in Ptujskem polju. Dalje smo s sočasnimi popisom habitatov želeli analizirati in pojasniti rabo habitatov pribe in pripraviti predlog ukrepov za upravljanje s kmetijskimi habitatimi, ki bi spodbujali njeno ohranjanje. Prav tako je bil naš namen opredeliti varstveno najpomembnejša območja za pribo na Dravskem in Ptujskem polju.

2. Območje raziskave in metode dela

2.1. Območje raziskave

Območje raziskave je obsegalo Dravsko in Ptujsko polje s skupno površino 324,7 km². Ločnica med poljema je reka Drava. Obsežno ravnino na severu obdajajo Slovenske gorice, na zahodu Pohorje in na jugu Dravinjske gorice ter Haloze, na vzhodu pa se Ptujsko polje konča pri Ormožu.

Območje je gosto poseljeno, prevladujejo pa značilne vrstne vasi. Glavna gospodarska dejavnost je kmetijstvo, ki se je v zadnjih desetletjih močno intenziviralo. Sredi 20. stoletja je na njivah prevladovala pridelava žit (rž, pšenica, koruza, ječmen oves), krompirja in čebule (MELIK 1957), danes pa prevladuje pridelava koruze in žit, zlasti ozimnih. Na posameznih njivah koruzo gojijo celo več let zaporedoma brez kolobarjenja (BREG 2007). Po letu 1980 so bili ekstenzivni vlažni travniki na območju Čret izsušeni in spremenjeni v njive. Na Dravskem polju naj bi priba zadnjič gneznila na vlažnih travnikih leta 1987 v Račah in Spodnji Gorici pri Pragerskem, že naslednje leto pa

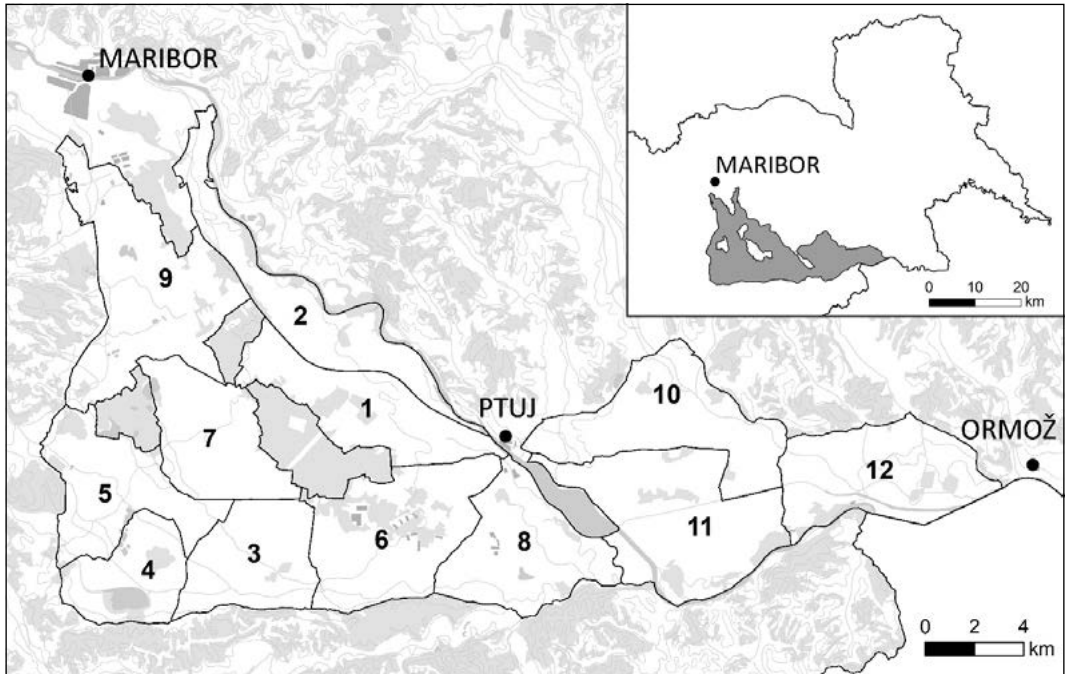
so bili travniki preorani (VOGRIN 1998). Gozd se je ohranil le še v osrednjem delu Dravskega polja, kjer poseke niso dokončali. V zadnjih 30 letih je bilo na območju opravljenih tudi več komasacij za zmanjševanje razdrobljenosti kmetijskih zemljišč in povečanje pridelave (KOROŠEČ 2006).

Na Dravsko-Ptujskem polju sta na podlagi direktive o pticah (Direktiva 2009/147/ES) določeni SPA-območji Drava (Uradni list RS, št. 49/2004) in Črete (Uradni list RS, št. 33/2013). Za obe območji je priba kvalifikacijska vrsta (Uradni list RS, št. 33/2013).

2.2. Metode dela

2.2.1. Terensko delo

Številčnost pribe smo popisali v treh gnezditvenih sezonah, leta 2016, 2017 in 2018. Raziskovalno območje smo razdelili na 12 popisnih ploskev (slika 1). Vsako sezono smo opravili dva popisa, in sicer prvega med 24. 3. in 8. 4., drugega pa do 6. 5., vsaj 14 dni po prvem popisu. Na popisni ploskvi smo natančno pregledali vse za pribo potencialno primerne površine. To so vse odprte površine, obdelovalne površine (njive, travniki, pašniki), obrežja stoječih vodnih teles, otoki v stoječih vodnih telesih, zamočvirjene površine, ruderalne površine, poti, ceste in kolovozi zunaj naselij (WILSON *et al.* 2001). Po popisnem območju smo se premikali z avtomobilom, se pogosto ustavljali in z daljnogledom in/ali teleskopom natančno pregledovali vse zgoraj našete površine. Popisovali smo med 8.30 in 17.00 in se izogibali deževnemu, hladnemu in vetrovnemu vremenu. Vsako lokacijo z opaženimi pribami smo kot točko ali poligon vrisali na natisnjeni ortofoto posnetek v merilu 1:5000 (GURS 2016) in v obrazec zapisali število opaženih osebkov ter njihovo vedenje/status. Kjer je bilo možno, smo osebkove ločili tudi po spolu. Za določitev vedenja/statusa smo uporabili naslednje kategorije: SE – selitev, NGV – negnezditveno vedenje (prehranjevanje, počivanje), GV – gnezditveno vedenje (svatovski let, preganjanje, parjenje, kopanje jamice, oglašanje), GN – gnezdo (valjenje) in ML – mladiči. Istočasno smo na vsaki lokaciji s pribami popisali tudi habitat po vnaprej določenem šifrantu (dodatek 1).

Slika 1: Raziskovalno območje in popisne ploskve

Figure 1: Study area and survey units

2.2.2. Velikost gnezditvene populacije in dinamika populacije

Podatke o številčnosti prib smo digitalizirali v programu ArcMap (ESRI 2007). Za podlago smo uporabili digitalne ortofoto posnetke (DOF-5) (GURS 2016). Kot gnezdeči par smo interpretirali:

- vsak individualni osebek z izkazanim gnezditvenim vedenjem,
- dve ptici na isti točki, če je vsaj ena izkazovala gnezditveno vedenje,
- polovico osebkov z gnezditvenim vedenjem na točki z več kot dvema osebkoma (pri lihih številih osebkov smo število parov zaokrožili navzdol), ali
- vse ptice na isti točki, za katere je bilo zabeleženo, da valijo.

Točke, ki so bile med prvimi in drugimi popisi med seboj oddaljene 200 m ali manj, smo interpretirali kot isti par, da bi preprečili podvajanje parov (SÜDBECK 2005). Iz števila gnezdečih parov

smo ocenili velikost gnezditvene populacije v posameznih letih. Populacijski trend smo izračunali v R-u (R Core Team 2013) s paketom rtrrim (BOGAART *et al.* 2018). Trend podajamo kot multiplikativni naklon s standardno napako (\pm SE) in pripadajočim intervalom zaupanja.

2.2.3. Najpomembnejša območja za varstvo pribe

Kot najpomembnejša območja za varstvo pribe smo opredelili območja, kjer smo gnezdeče pare popisali v vseh treh letih, kjer smo vsaj eno leto popisali najmanj pet parov in kjer so bili pari med seboj oddaljeni največ 500 m ne glede na leto popisa. Parom smo nato s pufrskim krogom 0,8 ha izrisali teritorij (CRAMP & SIMMONS 1983) in na vsakem območju z orodjem »Minimum Bounding Geometry« in izbranim geometrijskim tipom »Convex Hull« izrisali minimalen konveksni poligon. Za ta območja menimo, da bi bilo še posebej pomembno izvajanje varstvenih ukrepov za pribo.

Tabela 1: Habitati s kratkimi opisi in fotografijami (foto: E. Horvat)

Table 1: Habitats with short descriptions and figures (photo: E. Horvat)

Habitat / Habitat	Opis / Description	Slika / Figure
Mlada koruzna njiva / Young corn field	Na njivi že poganja koruza. Zemlja na površini je izravnana, večjih grud ni, rastline so nizke. / Field with emerging young corn. The surface of the field is leveled, without large clumps of soils, corn plants are short.	
Koruzno ali žitno strnišče / Corn or cereal stubble	Njiva, na kateri so prejšnjo sezono poželi koruzo ali žito. Vidni so ostanki pridelka, ostanki stebel so še v zemlji ali izpuljeni. Deli stebel, koruzni listi in prazni storži ležijo na površini. Strnišče lahko prerašča trava. / A field where corn or cereals were harvested last season. Crop remnants are visible, the remains of stems are still in the ground or spilled. Parts of the stems, corn leaves and empty corn cones lie on the surface. Stubble can be overgrown with grass.	
Gola njiva / Bare field	Preorana ali prebranana njiva, pripravljena na setev, ali že kultivirana njiva, na kateri pridelek še ne poganja. Možne so večje grude zemlje, rastlin ni. / Plowed or harrowed field prepared for sowing or already cultivated field on which crop has not emerged yet. Larger clumps of soil can be present on the surface, but plants are absent.	
Jara žita in drugi spomladanski posevki / Spring cereals and other spring crops	Na njivi že poganjajo spomladni sejana žita ali drugi spomladanski posevki. Rastline so nizke. / Field with emerging spring-sown cereals or other spring-sown crops. Crops are short.	
Ozimna žita / Winter cereals	Njiva z žitom, posejanim prejšnjo jesen. Pridelek je konec februarja, ko se pribe vrnejo na gnezdišča, visok približno 15 cm ali manj v primeru dolge zime z obilnimi padavinami. Možne so gole zaplate na mestih, kjer semena niso vzklila. / Field with autumn-sown cereals. At the end of February when lapwings return to breeding sites, crop is approximately 15 cm high or less in case of long winter with heavy precipitation. Bare patches can be present where seeds failed to germinate.	
Travišče / Grassland	Trajno travinje ali površine s sejanimi travami, deteljo ali travno-deteljnimi mešanicami, ki jih vzdržujejo s košnjo. / Permanent grasslands or fields sown with grass, clover or grass-clover mixtures, which are maintained with mowing.	

Tabela 2: Kategorije kmetijskih rastlin za analizo rabe habitatov in povprečni odstotki na Dravsko-Ptujskem polju v letih 2016 in 2017

Table 2: Crop categories used in habitat use analysis and average percentages at Dravsko-Ptujsko polje in 2016 and 2017

Kategorije kmetijskih rastlin / Crop category	Obrazložitev za združevanje / Merger justification	Odstotki (%) / Percentages (%)
Koruza / Corn	Setev od 15. aprila do 15. maja, odvisno od hibrida, lege, namena uporabe in vremena (AČKO 2015). Vrstni red v kolobarju ni pomemben, dobro uspeva v dvopolju žito-koruza, ki ga je treba prekiniti na tri ali štiri leta (ČERGAN <i>et al.</i> 2008). Sem smo uvrstili koruzo za zrnje, za silažo in sladko koruzo. / Sown from April 15 to May 15, depending on hybrid, position, intended use, weather. The order in the crop rotation is irrelevant, it thrives well with cereals but this combination should be suspended every three to four years. Here we included corn for grain, corn for silage, and sweet corn.	38,5
Spomladanski posevki, setev marec–maj / Spring crops sown in March–May	Poljščine, ki jih sejejo zgodaj spomladi od sredine februarja do začetka junija (AČKO 2015, AČKO & AČKO 2016). To so ajda, bob, grah, ječmen (jari), konoplja, krmna pesa, krmno korenje, krompir, navadna buča, oljna buča, oves (jari), pira (jara), proso, pšenica (jara), riček, rž (jara), sirek, sladkorna pesa, soja, tritikala (jara), druge rastline za krmo na njivah. Ajda se sicer kot strniščni posevek lahko seje tudi julija (AČKO 2015). / Crops sown in early spring from mid-February to early June. Into this category, we included buckwheat, faba bean, peas, spring-sown barley, hemp, fodder beet, fodder carrots, potatoes, pumpkin, spring-sown oats, spring-sown spelt, millet, spring-sown wheat, camelina, spring-sown rye, sorghum, sugar beet, soybean, spring-sown triticale, and other fodder crops. Buckwheat can also be sown as a stubble crop in July.	9,3
Spomladanski posevki, setev junij–avgust / Spring crops sown in June–August	Spomladanski pridelki, ki jih sejejo pozno spomladi in poleti (OSVALD & KOGOJ-OSVALD 2005). Jara oljna ogrščica, jara krmna ogrščica, radič, krmna repa, oljna repica, oljna redkev. / Crops sown in late spring and summer. Here we included spring-sown oilseed rape, spring-sown forage rape, radicchio, fodder beet, oil radish.	0,1
Ozimne kulture / Winter crops	Ozimna žita in druge ozimne kulture, ki jih sejejo od septembra do novembra (AČKO 2015). Pšenica, rž, pira, tritikala, oves, ječmen, mešanice žit, krmna ogrščica, oljna ogrščica, soržica in krmni grah. / Winter cereals and other autumn-sown crops sown from September to November. Into this category, we included wheat, rye, spelt, triticale, oats, barley, cereal mixtures, forage rape, oilseed rape, meslin, forage peas.	36,1
Travišče / Grasslands	Njive s travo, travno-detelnimi mešanicami, trajnim travinjem, deteljo, lucerno, facelijo, inkarnatko, tudi njive v prahi. Gnojene površine s košnjo trikrat na leto. / Fields sown with grass, grass-clover mixtures, clover, alfalfa, facelia, crimson clover, permanent grasslands, and fallow fields. Cultivation is mostly intensive due to mowing carried out three times a year.	13,5
Drevesni nasad / Tree plantation	Površine z drevesnimi vrstami, kot so jablana, hruška, sliva, češnja, višnja, oreh, kostanj, tudi površine z mešanimi sadnimi vrstami in drevesnice. / Areas with tree species such as apple, pear, plum, cherry, sour cherry, walnut, chestnut, mixed fruit species and tree nurseries.	0,2

Kategorije kmetijskih rastlin / Crop category	Obrazložitev za združevanje / Merger justification	Odstotki (%) / Percentages (%)
Drugo – enoletnice / Other – annuals	Pridelovanje enoletnih kultur, kot so zelenjadnice. Čas setve je odvisen od vrste zelenjadnice (OSVALD & KOGOJ-OSVALD 2005), vendar večinoma v spomladanskih mesecih od februarja naprej, kasnejše sorte do avgusta (OSVALD & KOGOJ-OSVALD 2005). Sem smo uvrstili tudi mešane zelenjadnice in mešano rabo (zelenjadnice, poljščine dišavnice in zdravilna zelišča). / Annual crops such as vegetables. Sowing time depends on the type of vegetable but mostly in the spring from February onwards. Apart from vegetables, mixed vegetables and mixed use (vegetables, aromatic crops and medicinal herbs) were also included here.	1,4
Drugo – trajnice / Other – perennials	Površine s trajnimi rastlinami, kot so jagode, maline, aronija, goji jagode, šparglji, trta, mešane trajne rastline, melisa, miskant, rabarbara, okrasne rastline in hmelj. / Fields sown with perennial plants such as strawberries, raspberries, aronia, goji berries, asparagus, vine, mixed perennial plants, lemon balm, silvergrass, rhubarb, ornamental plants, hop.	0,9
Skupaj / Total		100

2.2.4. Raba habitatov

Rabo habitatov smo analizirali na dva načina. V prvem delu analize, ki je temeljila na fizionomskem vidiku, smo analizirali podatke, pridobljene na terenu. Popisane habitate smo glede na podobno fizionomijo združili (tabela 1) in nato analizirali število osebkov, zabeleženih v posameznem habitatu. Grafično smo prikazali razlike v rabi habitatov med gnezdečimi in negnezdečimi osebki ter med prvimi in drugimi popisi.

V drugem delu smo rabo habitatov pribe analizirali z vidika razpoložljivosti različnih kategorij kmetijskih rastlin. V ta namen smo od Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) pridobili podatke iz zbirnih vlog. Iz nabora podatkov smo uporabili podatke o poljinah na Dravsko-Ptujskem polju v letih 2016 in 2017 in jih kot nov sloj naložili v ArcMap (ESRI 2007). Poljina je strnjena površina posamezne kmetijske rastline ali mešanice kmetijskih rastlin na GERK-ih z naslednjimi rabami: (1) njiva, (2) hmeljišče v premeni, (3) trajne rastline na njivskih površinah, (4) začasno travinje in (5) rastlinjak (Uradni list RS, št. 10/2020). Kmetijske rastline smo združili glede na datum setve (tabela 2) (OSVALD & KOGOJ-OSVALD 2005, ČERGAN 2008, AČKO 2015, AČKO & AČKO

2016). Na njivah z glavnim posevkom kuruza ali ozimna žita je bila pogosta še mešanica rastlin za naknadni posevek, kar pa smo izločili iz analize, da bi preprečili podvajanje površine. Mešanica rastlin za naknadni posevek se seje po pravilu glavnega posevka, zato se časovno ne ujema z gnezdenjem prib.

Z analizo variance (ANOVA) smo testirali razlike med skupno površino kategorij kmetijskih rastlin v radiju 300 m na točkah z gnezdečimi pribami in na enakem številu naključnih točk v letih 2016 in 2017. Naključne točke smo generirali z orodjem »Create random points« na slojih s poljinami iz leta 2016 in 2017. Dolžino polmera smo določili glede na povprečno razdaljo, ki jo mladiči, izvaljeni na njivah, prehodijo od gnezda do prehranjevalnih habitatov (REDFERN 1982, JOHANSSON & BLOMQUIST 1996, SHRUBB 2010). Analizo variance smo opravili v programu IBM SPSS Statistics 22 (2013).

3. Rezultati

3.1. Velikost populacije, prostorska razporeditev in dinamika

V letih 2016, 2017 in 2018 smo na Dravsko-Ptujskem polju popisali 148, 130 in 117 parov prib

(tabela 3). Razporeditev parov je bila gručasta (slika 2, dodatek 2). Največje zgoščitve parov so bile zabeležene na Dravskem polju jugovzhodno od Letališča Edvarda Rusjana Maribor, vzhodno od Pragerskega, ob zadrževalniku Medvedce, zahodno od Ptujkega jezera in na Ptujskem polju med vasema Zagojiči ter Gorišnica. Na teh območjih smo pare popisali vsako leto in vsaj v enem letu zabeležili več kot 10 parov. Med letoma 2016 in 2018 se je velikost populacije zmanjšala za 21 %, trend velikosti populacije ($0,889 \pm 0,055$) pa je bil negotov ($p = 0,3$).

3.2. Predlog najpomembnejših območij za varstvo pribe

Na podlagi popisa številčnosti smo izrisali najpomembnejša območja za varstvo pribe na Dravsko-Ptujskem polju (slika 3). Na teh območjih smo popisali večino populacije – leta 2016 66 %, leta 2017 62 % in leta 2018 73 % parov. Ta območja predlagamo za prioritarno izvajanje naravovarstvenih ukrepov za pribo.

Tabela 3: Število parov pribe na popisnih ploskvah v različnih letih

Table 3: Number of breeding lapwing pairs at each survey unit per year

Popisna ploskev / Survey unit	2016	2017	2018
1	3	3	3
2	1	3	0
3	4	6	4
4	26	19	24
5	4	0	1
6	4	2	4
7	2	1	1
8	15	6	13
9	66	52	36
10	11	31	16
11	6	5	10
12	6	2	5
Skupaj / Total	148	130	117

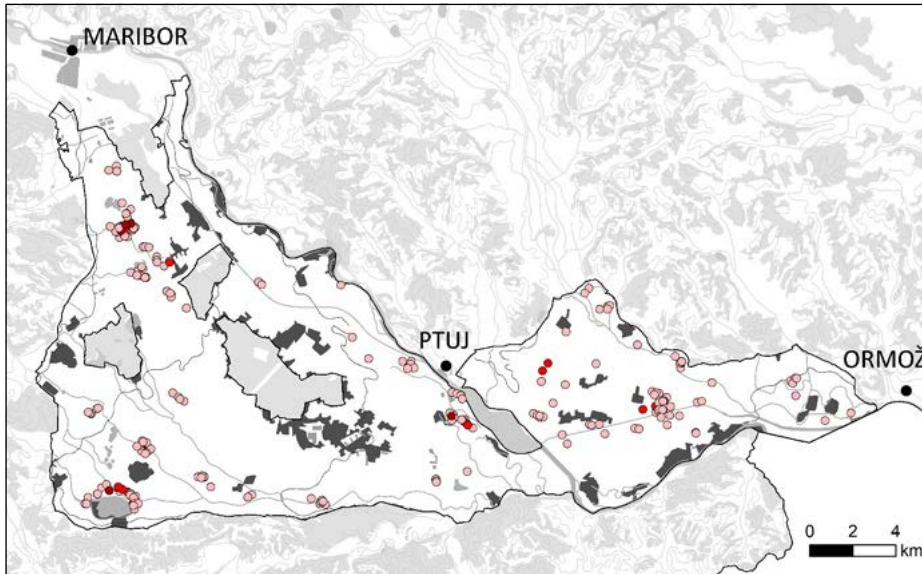
3.3. Raba habitatov

Na Dravsko-Ptujskem polju smo pribe popisali v osmih fizionomsko različnih habitatih. Večino vseh osebkov smo zabeležili na obdelovalnih površinah, 99 % na prvih popisih (618 od 624 os.) in 98 % na drugih popisih (653 od 668 os.). Od tega so bile gole njive najpomembnejši habitat v obeh popisih. Njive z ozimnimi žiti in strnišča so bili pomembnejši habitat na začetku gnezditvene sezone kot kasneje, nasprotno pa so bile njive z mlado koruzo in njive z jarimi žiti in drugimi spomladanskimi posevki pomembnejše med drugimi popisi kot na začetku gnezdenja (tabela 4). Delež popisanih osebkov v drugih habitatih se med popisi ni bistveno razlikoval. Enake razlike so bile ugotovljene tudi, ko smo osebkove razdelili med

Tabela 4: Število osebkov in njihovi odstotki (%) v habitatih na prvih in drugih popisih. V oklepajih so prikazani odstotki.

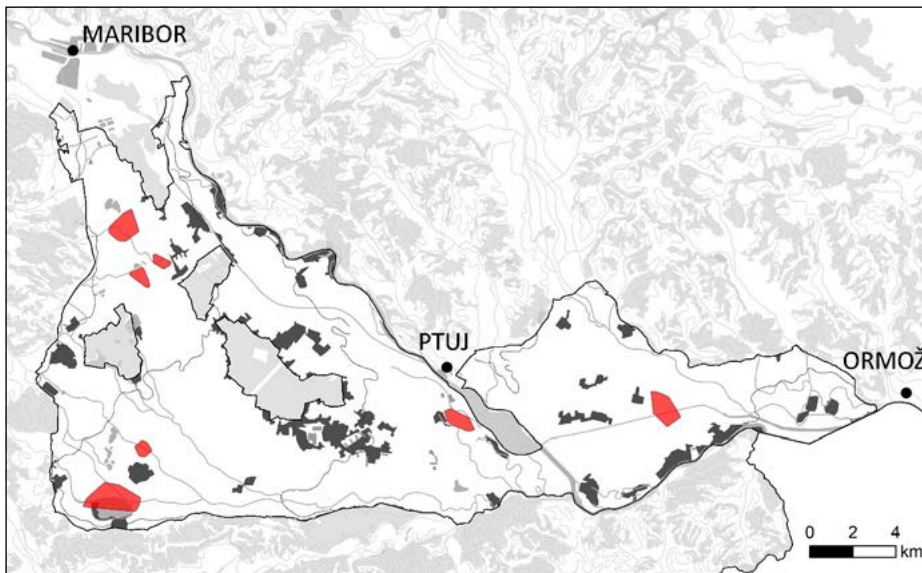
Table 4: Numbers and percentages (%) of individuals in habitats on first and second visits. Percentages are shown in parentheses.

Habitat / Habitat	Prvi popisi / First visits	Drugi popisi / Second visits
Mlada koruzna njiva / Young corn field	11 (1,8)	169 (25,3)
Koruzno ali žitno strnišče / Corn or cereal stubble	48 (7,7)	6 (0,9)
Gola njiva / Bare field	399 (63,9)	342 (51,2)
Jara žita in drugi spomladanski posevki / Spring cereals and other spring crops	17 (2,7)	56 (8,4)
Ozimna žita / Winter cereals	91 (14,6)	35 (5,2)
Travišče / Grassland	52 (8,3)	45 (6,7)
Stoječa vodna telesa / Water bodies	5 (0,8)	15 (2,2)
Cesta, kolovoz ali pot zunaj naselja / Road, unpaved lane or path outside the urban area	1 (0,2)	0 (0,0)
Skupaj / Total	624 (100)	668 (100)

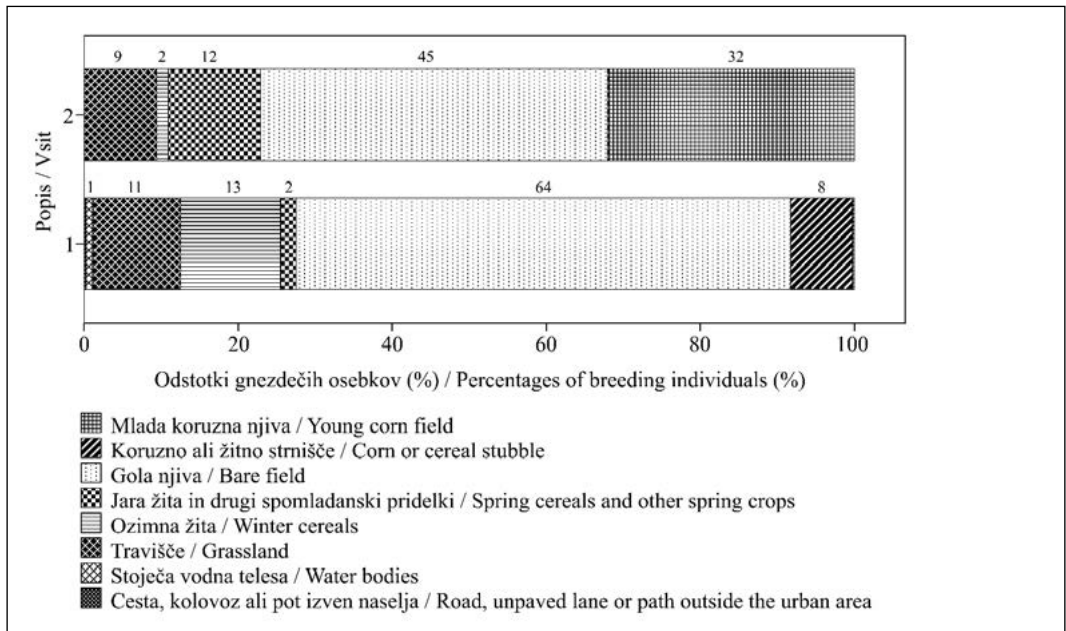
Slika 2: Razširjenost gnezdečih parov pribe na Dravsko-Ptujskem polju v letih 2016–2018. Intenziteta barve ustreza številu parov, zabeleženih na točki (svetlo rdeča: 1–2 para, rdeča: 3–5 parov, temno rdeča: 6–9 parov).

Figure 2: Lapwing breeding pairs distribution at Dravsko and Ptujsko polje between 2016 and 2018. The colour intensity of the points represents the number of pairs (light red: 1–2 pairs, red: 3–5 pairs, dark red: 6–9 pairs).

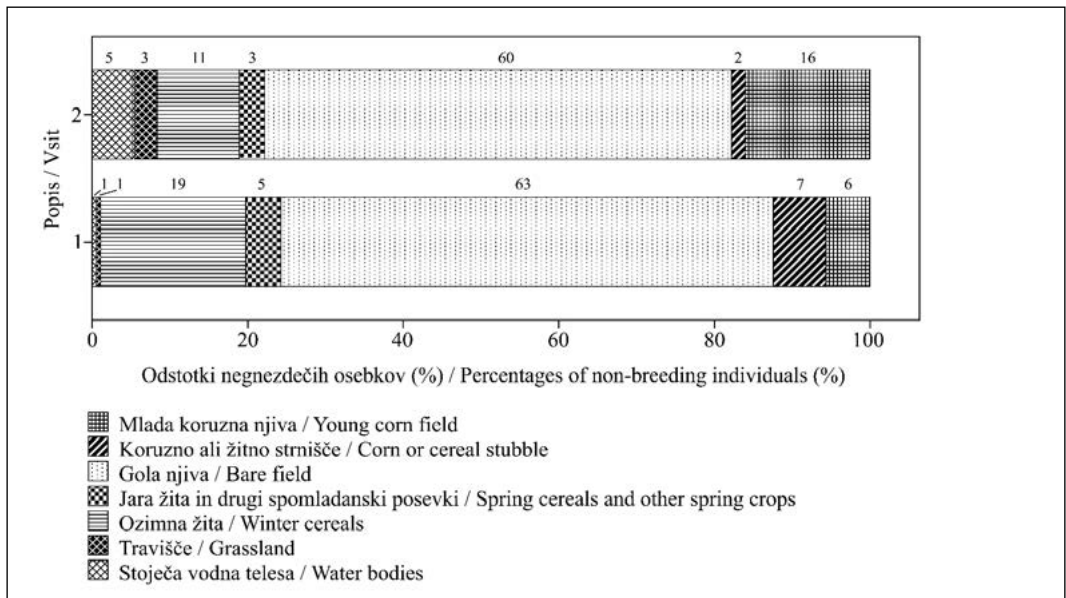
Slika 3: Najpomembnejša območja za pribo na Dravsko-Ptujskem polju

Figure 3: Important Lapwing areas at Dravsko and Ptujsko polje.

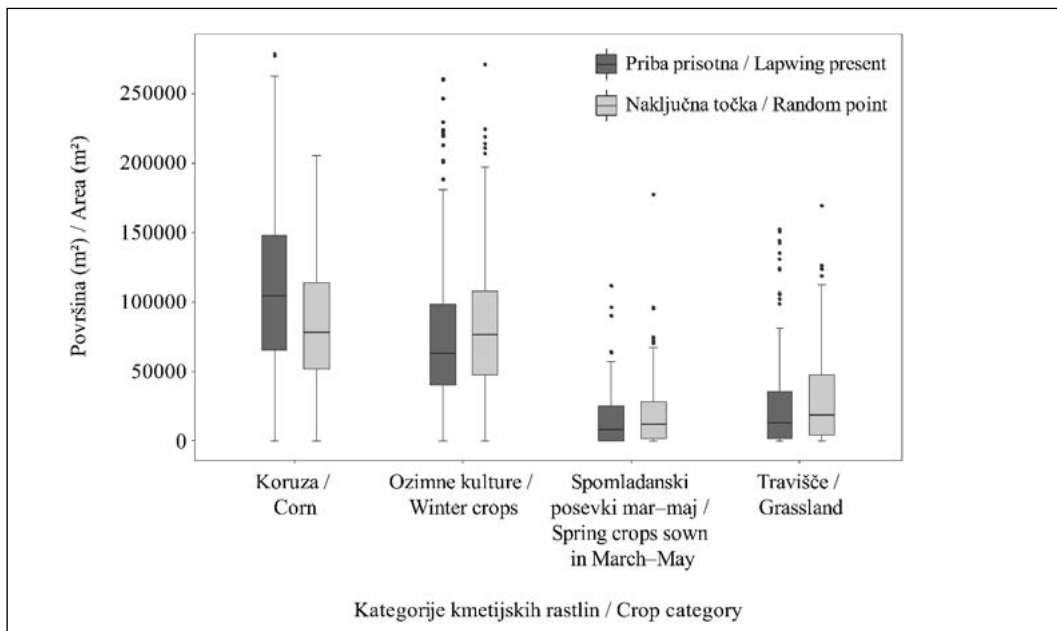
Slika 4: Odstotki gnezdečih prib, zabeleženih v posameznih habitatih glede na popis

Figure 4: Percentages of breeding lapwings recorded in different habitats in relation to the visit

Slika 5: Odstotki negnezdečih prib, zabeleženih v posameznih habitatih glede na popis

Figure 5: Percentages of non-breeding lapwings recorded in different habitats in relation to the visit

Slika 6: Box-plot površin kategorij kmetijskih rastlin na območjih z gnezdečimi pribami in naključnimi točkami

Figure 6: Box-plot of areas of crop categories at sites with breeding lapwings and random sites

gnezdeče in negnezdeče.

Travišča so bila na začetku gnezdenja in kasneje v sezoni pomembnejši habitat za gnezdeče kot negnezdeče pribe (slika 4). Njive z ozimnimi žiti so med obema popisoma pogosteje uporabljali negnezdeči osebkki kot gnezdeči (slika 5). Njive z mlado koruzo so bile drugi najpomembnejši habitat za gnezdeče pribe kasneje v gnezditveni sezoni.

Glede na vse razpoložljive površine so gnezdeči osebkki pogosteje izbirali območja s koruznimi njivami, saj je bila razlika med površinami kategorij kmetijskih rastlin na točkah z gnezdečimi pribami in naključnimi točkami statistično značilna (ANOVA, $F=21.169$, $df=1$, $p<0,05$). Izbor za druge kategorije kmetijskih rastlin (spomladanski posevki mar–maj, ozimne kulture in travišča) ni bil značilen (slika 6).

4. Diskusija

V raziskavi smo ugotovili, da na Dravsko-Ptujskem polju gnezdi med 12 in 21 % nacionalne populacije, kar ga uvršča med eno najpomembnejših območij

za gnezdenje pribe v Sloveniji. Dalje smo glede na prostorsko razporeditev prib prepoznali sedem gnezditvenih zgostitev, kjer smo vsako leto zabeležili več kot 60 % vseh parov. Upoštevajoč filopatrimo, ki je pri tej vrsti dobro raziskana in izrazita (THOMPSON *et al.* 1994), je pričakovati, da bodo na teh območjih pribe v večjem številu gnezdile tudi v prihodnje, zato predlagamo, da se varstveni ukrepi za pribo prioritarno izvajajo prav tu.

V raziskovalnem obdobju se je velikost populacije zmanjšala, kar je v skladu z ugotovljenim negativnim trendom nacionalne populacije (KMECL 2019) in negativnimi trendi v drugih evropskih državah (WILSON *et al.* 2001, WRETENBERG *et al.* 2006, ŁAWICKI *et al.* 2011, COLHOUN *et al.* 2015, HANZELKA *et al.* 2015). V Sloveniji je populacija v zadnjih 23 letih upadla za okoli 65 % (TRILAR 2019), kar je verjetno posledica slabega gnezditvenega uspeha, ki onemogoča vzdrževanje viabilne populacije. Manj verjetno je, da bi populacija upadala zaradi velike smrtnosti odraslih osebkov, saj je njihovo preživetje v Evropi v zadnjih desetletjih

stabilno (ROODBERGEN *et al.* 2012, PLARD *et al.* 2019). Raziskave iz Velike Britanije so pokazale, da selitve prib med regionalnimi populacijami nimajo pomembnega vpliva na velikost populacij, disperzija osebkov pa se lahko skrajša tudi zaradi poslabšanja kvalitete in fragmentacije primernih gnezditvenih habitatov (SHARPE *et al.* 2008). Zaradi filopatije na velikost populacije zato verjetno bolj kot priseljevanje vpliva lokalna rodnost (THOMPSON *et al.* 1994). V primeru slabega gnezditvenega uspeha to vodi v zmanjšanje velikosti populacije in posledično propada (PULLIAM 1988), poveča pa se tudi tveganje parjenja sorodnih osebkov, kar dodatno pospeši izumiranje (PRIMACK 1993, THOMPSON *et al.* 1994).

V raziskavi smo pribe popisali skoraj izključno na obdelovalnih površinah, ki jih ta vrsta uporablja tudi drugod po Sloveniji in Evropi (TRILAR 1983, WILSON 2001, ALEŠ 2004). Osebkki so se večinoma zadrževali na golih njivah in njivah z mlado koruzo, ki ni bila višja od 20 cm. V drugih raziskavah so ugotovili, da pribe te habitate najpogosteje uporabljajo tudi za gnezdenje (VOGRIN 1998, BERG *et al.* 2002, MILSOM 2005), saj zagotavljajo nemoten pregled nad potencialnimi plenilci (CRAMP & SIMMONS 1983), hkrati pa so gnezda in valeče ptice na rjavih, razbrzdanih njivah dobro skriti pred plenilci (GALBRAITH 1989). Zaradi boljše prikritosti gnezd je zato na njivah pogosto uplenjenih manj gnezd kot na traviščih (GALBRAITH 1988a, GALBRAITH 1989, BAINES 1990, SHRUBB 1990, SHELDON *et al.* 2007).

Gnezdeči osebkki so glede na razpoložljive površine pogosteje izbirali območja s koruznimi njivami kot z drugimi poljščinami. Podobno preferenco do gnezdenja na koruznih njivah je na Dravskem polju ugotovil že Vogrin (1998). Tudi drugod po Evropi so pribe v zadnjih letih začele gnezdit na koruznih njivah zaradi povečevanja površin z ozimnimi kulturami in zmanjšanja površin jarih žit in drugih spomladanskih pridelkov (SCHMIDT *et al.* 2017). Ozimne kulture so namreč v času gnezdenja navadno že previsoke, zato se jih pribe izogibajo (WILSON *et al.* 2001, SHELDON *et al.* 2005), kar smo ugotovili tudi v tej raziskavi. Na teh površinah gnezdiyo le, če so rastline zaradi počasnejše rasti ob začetku graditve gnezda dovolj nizke (SHELDON *et al.* 2005, HOODLESS & MACDONALD 2014), vendar za ta gnezda obstaja verjetnost, da jih starši zapustijo, če rastline zrastejo previsoko v času valjenja. Ustrezajo jim tudi gole zaplate, kjer

semena niso kalila (MILSOM 2005). Navadno so to vlažni deli njiv, kjer so tudi boljše razmere za prehranjevanje kot na suhih predelih (BERG *et al.* 1992, EGLINGTON *et al.* 2010).

Na začetku gnezditvenega obdobja so koruzne njive pretežno gole površine, ki jih pribe prepoznajo kot primeren gnezditveni habitat, čeprav so te zanje lahko ekološke pasti (SCHLAEPFER *et al.* 2002). Priprava tal za setev in setev koruze na Dravsko-Ptujskem polju potekata v aprilu in maju (AČKO 2015), zato prva gnezda na teh površinah večinoma propadejo zaradi kmetijskih operacij (VOGRIN 1998). Kmetijske operacije so glavni vzrok za propad gnezd tudi na Ljubljanskem barju (ALEŠ 2005). Preživetje gnezd na njivah je sicer v veliki meri odvisno od začetka opravljanja kmetijskih operacij, ki se med leti lahko razlikuje (BERG *et al.* 1992). Tretjina samic po propadu prvega gnezda naredi nadomestno, ki je lahko bolj uspešno, saj je na posejani njivi manj možnosti, da propade zaradi kmetijskih operacij (BERG *et al.* 1992). Po drugi strani pa so nadomestna gnezda na takšnih njivah bolj dovzetna do tega, da jih starši zapustijo zaradi rasti pridelka, ki lahko doseže kritično višino pred koncem obdobja valitve (last. op.). Prav tako imajo mladiči, izvaljeni kasneje v gnezditveni sezoni, manjšo verjetnost preživetja kot mladiči, izvaljeni bolj zgodaj (GALBRAITH 1988b).

4.1. Priporočila za načrtovanje varstvenih ukrepov

Glavni izziv za varstvo pribe je uvedba ustreznega varstvenega ukrepa, ki je dobro usklajen s kmetijsko prakso in sprejemljiv za upravičence. Za izboljšanje gnezditvenega uspeha pribe v Evropi uresničujejo več ukrepov, ki običajno temeljijo na uvedbi kratkotrajne prahe ali časovni omejitvi opravljanja kmetijskih operacij v času gnezdenja (MINISTERSTVO ZEMĚĚLSTVÍ 2016, DAERA 2019, COUNTRYSIDE STEWARDSHIP 2018). Izkazalo se je, da pribe pogosteje gnezdiyo na njivah s ciljnim ukrepi za ohranjanje vrste kot na običajnih njivah, boljše pa je tudi preživetje gnezd (HOODLESS & MACDONALD 2014, SCHMIDT *et al.* 2017, PLARD *et al.* 2019). Dodatna, vendar izbirna zahteva v nekaterih ukrepih je tudi, da se izvaja na njivah v bližini ustreznega prehranjevališča za mladiče (COUNTRYSIDE STEWARDSHIP

2018, DAERA 2019). Slednje je običajno vlažno travišče z nizko vegetacijo, saj so tam razmere za prehranjevanje boljše kot na njivah (GALBRAITH 1988a, EGLINGTON *et al.* 2010). Rabo mozaične kmetijske krajine v času gnezdenja so za pribo potrdili že nekateri tuji raziskovalci (HUDSON *et al.* 1994, VICKERY *et al.* 2004, MILSOM 2005), zato sklepamo, da tudi na Dravsko-Ptujskem polju pribam ustreza mozaik golih in travnatih površin.

Predlagamo, da se varstvene ukrepe za vrsto v Sloveniji usmeri predvsem v varovanje gnezd pred uničenjem zaradi kmetijskih opravil z mehanizacijo in zagotavljanje ustreznih prehranjevališč za mladiče. Časovna omejitev opravljanja kmetijskih operacij na njivah z gnezdi pribe v obdobju inkubacije je učinkovita metoda za izboljšanje preživetja gnezd (HOODLESS & MACDONALD 2014, SCHMIDT *et al.* 2017). Verjetnost gnezdenja in gnezditveni uspeh lahko izboljšamo z izvajanjem ukrepa na znanih gnezditvenih območjih (SCHMIDT *et al.* 2017) na njivah, ki so vsaj 100 m oddaljene od posameznih dreves, mejic in gozdnih robov (BERG *et al.* 1992, SHELDON *et al.* 2007, CHAMBERLAIN *et al.* 2009), na vlažnih ali občasno poplavljenih območjih (SCHMIDT *et al.* 2017) in v bližini ustreznih prehranjevalnih habitatov za mladiče (HOODLESS & MACDONALD 2014, PLARD *et al.* 2019).

V skladu z ugotovitvami rabe habitatov pribe na Dravsko-Ptujskem polju in že znanimi podatki o uspešnosti gnezdenja na že posejanih njivah (BERG *et al.* 1992) menimo, da lahko ustrezne habitate za gnezdenje zagotovimo na njivah v prahi in na njivah s spomladanskimi pridelki. Na Dravsko-Ptujskem polju začnejo pribe gnezdit konec marca in v začetku aprila (VOGRN 1998), zato bi časovna omejitev kmetijskih operacij večini parov lahko omogočila uspešno gnezdenje. Predlagamo, da se vsa dela na njivah, vključenih v ukrep, zaključijo do 10. marca, prepoved kmetijskih operacij pa naj traja do 25. maja. Površine za varstvo pribe naj bodo velike vsaj dva hektarja (SCHMIDT *et al.* 2017), da se zagotovi odprtost krajine, medtem ko je velikost posameznega GERK-a, ki je vključen v ukrep, lahko tudi manjša, na primer do 0,1 hektarja, kot je opredeljeno za poljedelske kmetijsko-okoljske operacije v okviru aktualnega Programa razvoja podeželja (MKGP 2020). Predlagamo,

da se ukrep prednostno izvaja na območjih z veliko gostoto gnezd.

Preživetje gnezd lahko izboljšamo tudi z varovanjem posameznih gnezd na njivah (SCHIFFERLI *et al.* 2006, KRAGTEN *et al.* 2008, ZÁMEČNÍK *et al.* 2018). Gnezda označimo s postavitvijo dveh visokih palic tri do pet metrov pred in za gnezdom (SCHIFFERLI *et al.* 2006, KRAGTEN *et al.* 2008, ZÁMEČNÍK *et al.* 2018), da jih lahko kmet med opravljanjem kmetijskih operacij varno obvozi. Do zdaj ni bilo ugotovljeno, da bi takšno označevanje povečalo pljenje gnezd, obstaja pa tveganje, da se plenilci, še posebej vrani, naučijo povezovati označbe s potencialnim plenom (KRAGTEN *et al.* 2008, ZÁMEČNÍK *et al.* 2018). Plenilce bi lahko privabile tudi zaplate neobdelane zemlje okoli gnezda (ZÁMEČNÍK *et al.* 2018). Predlagamo, da se takšen ukrep prednostno izvaja na njivah z majhno gostoto gnezd.

Da bi zagotovili ustrezna prehranjevališča za mladiče, predlagamo, da se v kombinaciji s časovno omejitvijo izvajanja kmetijskih del ali aktivnim varovanjem posameznih gnezd obvezno pripravi tudi praha na sosednji površini (HOODLESS & MACDONALD 2014). Praha naj bo pripravljena jeseni v predhodnem letu, če je možno na vlažnem območju, na katerem bo rast rastlin počasnejša (DEVEREUX *et al.* 2004, EGLINGTON *et al.* 2010, HOODLESS & MACDONALD 2014).

Menimo, da bi s časovno omejitvijo kmetijskih del na njivah ali obvozom pribinih gnezd v kombinaciji z zagotavljanjem ustreznih prehranjevališč v obliki površin v prahi lahko pomembno izboljšali gnezditveno uspešnost pribe v Sloveniji. Površine, namenjene varstvu prib, naj bodo prioriterno umeščene na gnezditvena območja z večjimi zgostitvami gnezdečih parov, ki smo jih za Dravsko-Ptujsko polje predlagali v tej raziskavi. Številni avtorji sicer poročajo, da gnezditveni uspeh kljub izboljšanemu preživetju gnezd na njivah zaradi varstvenih ukrepov še vedno ni zadosten za ohranjanje viabilnih populacij predvsem zaradi velike smrtnosti mladičev (SCHIFFERLI *et al.* 2006, HOODLESS & MACDONALD 2014, PLARD *et al.* 2019). Zlasti v državah zahodne Evrope ugotavljajo, da so mladiči pogosto uplenjeni (SHARPE *et al.* 2008, MASON *et al.* 2018). Upoštevaajoč preživetje enoletnih in odraslih osebkov mora za vzdrževanje viabilne populacije produktivnost znašati več

kot 0,8 speljanega mladiča na par na gnezditveno sezono (PLARD *et al.* 2019). Predlagamo, da se učinkovitost ukrepov preverja z rednim monitoringom preživetja gnezd in gnezditvenega uspeha – efektivne rodnosti populacije, pomembno pa bi bilo spremljati tudi vpliv plenilcev.

Zahvala: Ta raziskava ne bi bila mogoča brez požrtvovalnega in vestnega dela popisovalcev in prostovoljcev, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Na terenskih popisih so sodelovali: Tilen Basle, Dominik Bombek, Dejan Bordjan, Luka Božič, Matej Gamser, Andrej Horvat, Miha Horvat, Neža Kocjan, Andreja Kovačič-Horvat, Jure Novak, Alen Ploj, Martin Premzl, Matjaž Premzl, Maks Sešlar, Tanja Šumrada, Lea Teraž in Rene Vrecl.

Hvala Luki Božiču za pomoč pri oblikovanju popisnega obrazca in Katarini Denac za pripravo popisnih kart. Hvala Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja za dovoljenje, da uporabimo podatke iz zbirnih vlog. Hvala recenzentu za pripombe.

Članek je bil napisan v okviru pogodbe z Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije za program Mladi raziskovalci.

5. Povzetek

Populacije pribe v Evropi so zaradi slabega gnezditvenega uspeha v zadnjih desetletjih doživele velik upad številčnosti. Da bi ugotovili velikost in dinamiko populacije pribe na Dravsko-Ptujskem polju ter pojasnili rabo habitatov, smo med letoma 2016 in 2018 napravili raziskavo. V letih 2016, 2017 in 2018 smo popisali 148, 130 in 117 parov prib in ugotovili upad populacije z negotovim trendom. Na Dravsko-Ptujskem polju gnezdi med 12 in 21 % nacionalne populacije, kar ga uvršča med eno izmed najpomembnejših območij za pribo v Sloveniji. Večino osebkov smo popisali na golih njivah in njivah z mladim pridelkom, kar je bilo pričakovano, saj pribe preferirajo habitate z nizko vegetacijo ali brez, kjer imajo nemoten pregled nad okolico. Prav tako smo ugotovili preferenco do območij s koruznimi njivami, ki so v času gnezdenja pretežno gole površine in so zaradi časovnega ujemanja gnezdenja in obdelovanja zemlje za pribo ekološka past. Za varstvo pribe predlagamo časovno omejitev kmetijskih operacij ali aktivno

varovanje posameznih gnezd na njivi z obvozom med kmetovanjem. Za oba ukrepa je priporočeno, da se izvajata v kombinaciji z vzpostavitvijo primernih prehranjevalnih habitatov za mladiče. Za maksimalno učinkovito varstvo predlagamo prioriteto izvajanje ukrepov na tradicionalnih gnezditvenih območjih.

7. Literatura

- AČKO D. K. (2015): Poljščine: pridelava in uporaba. – Kmečki glas.
- AČKO D. K., AČKO A. (2016): Zrnate stročnice: pridelava in uporaba. – Kmečki glas.
- ALEŠ K. (2004): Populacijski trend in izbor gnezditvenega habitata pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. – *Acrocephalus*, 25 (123), 187–194.
- ALEŠ K. (2005): [Populacijska dinamika in gnezditvena biologija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju]. Diplomsko delo. – Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
- BAINES D. (1990): The roles of predation, food and agricultural practice in determining the breeding success of the lapwing (*Vanellus vanellus*) on upland grasslands. – *The Journal of Animal Ecology*, 59, 915–929.
- BELLEBAUM J., BOCK C. (2009): Influence of ground predators and water levels on Lapwing *Vanellus vanellus* breeding success in two continental wetlands. – *Journal of Ornithology*, 150 (1), 221–230.
- BENTON T. G., BRYANT D. M., COLE L., CRICK H. Q. (2002): Linking agricultural practice to insect and bird populations: a historical study over three decades. – *Journal of Applied Ecology*, 39 (4), 673–687.
- BERG Å., LINDBERG T., KÄLLEBRINK K. G. (1992): Hatching success of lapwings on farmland: differences between habitats and colonies of different sizes. – *Journal of Animal Ecology*, 61 (2), 469–476.
- BERG Å., JONSSON M., LINDBERG T., KÄLLEBRINK K. G. (2002): Population dynamics and reproduction of Northern Lapwings *Vanellus vanellus* in a meadow restoration area in central Sweden. – *Ibis*, 144 (3), E131–E140.
- BOGAART P. VAN DER LOO M., PANNEKOEK J. (2018): rtrim: Trends and Indices for Monitoring Data. Version 2.0.6. – [https://cran.r-project.org/web/packages/rtrim/index.html], 21/4/2020
- BREG M. (2007): Izzivi in ovire sonaravnega kmetijstva na Dravskem polju. – *Geografski vestnik*, 79 (1), 25–37.
- CHAMBERLAIN D. E., FULLER R. J., BUNCE R. G., DUCKWORTH J. C., SHRUBB M. (2000): Changes in the abundance of farmland birds in relation to the timing of agricultural intensification in England and Wales. – *Journal of applied ecology*, 37 (5), 771–788.

- CHAMBERLAIN D., GOUGH S., ANDERSON G., MACDONALD M., GRICE P., VICKERY J. (2009): Bird use of cultivated fallow 'Lapwing plots' within English agri-environment schemes. – *Bird Study*, 56 (3), 289–297.
- COLHOUN K., MAWHINNEY K., PEACH W. J. (2015): Population estimates and changes in abundance of breeding waders in Northern Ireland up to 2013. – *Bird Study*, 62 (3), 394–403.
- COOK E. (2019): Agriculture, forestry and fishery statistics, 2019 edition. Eurostat. Luxembourg: Publications Office of the European Union. – [https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-FK-19-001], 21/4/2020.
- COUNTRYSIDE STEWARDSHIP (2018): Nesting plots for lapwing and stone curlew. – [https://www.gov.uk/countryside-stewardship-grants/nesting-plots-for-lapwing-and-stone-curlew-ab5], 06/05/2020.
- CRAMP S. (ED.), SIMMONS K. E. L. (ED.) (1983): *The Birds of the Western Palearctic*, Vol. III. – Oxford: Oxford University Press.
- ČERGAN Z. (ED.) (2008): *Koruza*. – Kmečki glas.
- DAERA (2019): United Kingdom - Rural Development Programme (Regional) - Northern Ireland. – [https://www.daera-ni.gov.uk/publications/2014-2020-rural-development-programme], 06/05/2020.
- DENAC D. (2006): Resource-dependent weather effect in the reproduction of the White Stork *Ciconia ciconia*. – *Ardea* 94 (2): 233–240.
- DENAC K., MIHELIC T., BOŽIČ L., KMECL P., JANČAR T., FIGELJ J., RUBINIČ B. (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo (dopolnjena verzija). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. – DOPPS, Ljubljana.
- DEVEREUX C. L., MCKEEVER C. U., BENTON T. G., WHITTINGHAM M. J. (2004): The effect of sward height and drainage on Common Starlings *Sturnus vulgaris* and Northern Lapwings *Vanellus vanellus* foraging in grassland habitats. – *Ibis*, 146, 115–122.
- DIREKTIVA O OHRANJANJU PROSTOŽIVČIH PTIC (2009/147/ES). (2009). – [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32009L0147], 21/4/2020.
- DONALD P. F., GREEN R. E., HEATH M. F. (2001): Agricultural intensification and the collapse of Europe's farmland bird populations. – *Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 268 (1462), 25–29.
- DONALD P. F., PISANO G., RAYMENT M. D., PAIN D. J. (2002): The Common Agricultural Policy, EU enlargement and the conservation of Europe's farmland birds. – *Agriculture, Ecosystems & Environment*, 89 (3), 167–182.
- EGLINGTON S. M., BOLTON M., SMART M. A., SUTHERLAND W. J., WATKINSON A. R., GILL J. A. (2010): Managing water levels on wet grasslands to improve foraging conditions for breeding northern lapwing *Vanellus vanellus*. – *Journal of Applied Ecology*, 47 (2), 451–458.
- ESRI (2007): ArcGIS, ver. 9.3.1 – ESRI, Redland, CA.
- FRANKS S. E., ROODBERGEN M., TEUNISSEN W., CARRINGTON COTTON A., PEARCE-HIGGINS J. W. (2018): Evaluating the effectiveness of conservation measures for European grassland-breeding waders. – *Ecology and evolution*, 8 (21), 10555–10568.
- FULLER R. J., GREGORY R. D., GIBBONS D. W., MARCHANT J. H., WILSON J. D., BAILLIE S. R., CARTER N. (1995): Population declines and range contractions among lowland farmland birds in Britain. – *Conservation Biology*, 9 (6), 1425–1441.
- GALBRAITH H. (1988a): Effects of agriculture on the breeding ecology of lapwings *Vanellus vanellus*. – *Journal of applied ecology*, 25, 487–503.
- GALBRAITH H. (1988b): Effects of egg size and composition on the size, quality and survival of lapwing *Vanellus vanellus* chicks. – *Journal of Zoology*, 214 (3), 383–398.
- GALBRAITH H. (1989): Arrival and habitat use by Lapwings *Vanellus vanellus* in the early breeding season. – *Ibis*, 131 (3), 377–388.
- GEISTER I. (1995): *Ornitološki atlas Slovenije: razširjenost gnezdičk*. – Ljubljana: DZS.
- GURS (2016): *Državna pregledna karta merila 5.000*. – Geodetska uprava Republike Slovenije, Ljubljana.
- HANZELKA J., TELENSKÝ T., REIF J. (2015): Patterns in long-term changes of farmland bird populations in areas differing by agricultural management within an Eastern European country. – *Bird Study*, 62 (3), 315–330.
- HOODLESS A., MACDONALD M. A. (2014): Lapwings on agri-environment scheme fallow plots: research to improve lapwing breeding success. Defra Research Report on Project BD5211. – [http://randd.defra.gov.uk/Document.aspx?Document=13450_BD5211_Finalreport.pdf], 04/05/2020.
- HUDSON R., TUCKER G. M., FULLER R. J. (1994): Lapwing *Vanellus vanellus* populations in relation to agricultural changes: a review. – *The ecology, conservation of lapwings*, 1–33.
- IBM Corp. Released 2013. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0. – Armonk, NY: IBM Corp.
- JOHANSSON O. C., BLOMQVIST D. (1996): Habitat selection and diet of lapwing *Vanellus vanellus* chicks on coastal farmland in SW Sweden. – *Journal of Applied Ecology*, 33, 1030–1040.
- KALIGARIČ M., ČUŠ J., ŠKORNIK S., IVAJNŠIČ D. (2019): The failure of agri-environment measures to promote and conserve grassland biodiversity in Slovenia. – *Land use policy*, 80, 127–134.
- KIS J., LIKER A., SEKELY T. (2000): Nest defence by

- lapwings: observations on natural behaviour and an experiment. – *Ardea*, 88 (2), 155–163.
- KMECL P. (2019): Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine – delno poročilo za leto 2019. – DOPPS, Ljubljana.
- KOROŠEC V. (2006): Vpliv komasacij na kmetijstvo in podeželska naselja na Dravskem in Ptujskem polju. – *Geografski vestnik*, 1 (78), 25–37.
- KRAGTEN S., DE SNOO G. R. (2007): Nest success of Lapwings *Vanellus vanellus* on organic and conventional arable farms in the Netherlands. – *Ibis*, 149 (4), 742–749.
- KRAGTEN S., NAGEL J. C., DE SNOO G. R. (2008): The effectiveness of volunteer nest protection on the nest success of Northern Lapwings *Vanellus vanellus* on Dutch arable farms. – *Ibis*, 150 (4), 667–673.
- KRAGTEN S., TAMIS W. L., GERTENAAR E., RAMIRO S. M., VAN DER POLL R. J., WANG J., DE SNOO G. R. (2011): Abundance of invertebrate prey for birds on organic and conventional arable farms in the Netherlands. – *Bird Conservation International*, 21 (1), 1–11.
- KREBS J. R., WILSON J. D., BRADBURY R. B., SIRIWARDENA G. M. (1999): The second silent spring?. – *Nature*, 400 (6745), 611–612.
- KRISTAN W. B. III (2003): The role of habitat selection behavior in population dynamics: source–sink systems and ecological traps. – *Oikos*, 103 (3), 457–468.
- KRYŠTUFEK B., MIKULETIČ J., KRYŠTUFEK A., GREGORI J., MORRIS P. (1999): Osnove varstvene biologije. – Tehniška založba Slovenije.
- ŁAWICKI Ł., WYLEGAŁA P., BATYCKI A., KAJZER Z., GUENTZEL S., JASIŃSKI M., KRUSZYK R., RUBACHA S., ŻMIHORSKI M. (2011): Long-term decline of grassland waders in western Poland. – *Vogelwelt*, 132, 101–108.
- MACDONALD M. A., BOLTON M. (2008): Predation of Lapwing *Vanellus vanellus* nests on lowland wet grassland in England and Wales: effects of nest density, habitat and predator abundance. – *Journal of Ornithology*, 149 (4), 555–563.
- MASON L. R., SMART J., DREWITT A. L. (2018): Tracking day and night provides insights into the relative importance of different wader chick predators. – *Ibis*, 160 (1), 71–88.
- MELIK A. (1957): Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino. – Slovenska matica.
- MILSOM T. P. (2005): Decline of northern lapwing *Vanellus vanellus* breeding on arable farmland in relation to loss of spring tillage. – *Bird Study*, 52 (3), 297–306.
- MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2016): Agroenvironmentálně-klimatická opatření Program rozvoje venkova 2014–2020. – [http://eagri.cz/public/web/file/479839/G_Cejka.pdf], 06/05/2020.
- MKGP (2020): Navodila za uveljavljanje ukrepov kmetijske politike 2020. – [https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/SNP/ZV-2020/Velikanavodila_2020.pdf], 06/05/2020.
- OSVALD J., KOGOJ-OSVALD M. (2005): Vrtnarstvo: Splošno vrtnarstvo in zelenjadarstvo. – Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo.
- PAN-EUROPEAN COMMON BIRD MONITORING SCHEME (2019): European wild bird indicators, 2019 update. – [<https://pecbms.info/european-wild-bird-indicators-2019-update/>], 21/04/2020.
- PE'ER G., DICKS L. V., VISCONTI P., ARLETTAZ R., BÁLDI A., BENTON T. G., COLLINS S., DIETERICH M., GREGORY R. D., HARTIG F., HENLE K., HOBSON P. R., KLEIJN D., NEUMANN R. K., ROBIJNS T., SCHMIDT J., SHWARTZ A., SUTHERLAND W. J., TURBÉ A., WULF F., SCOTT A. V. (2014): EU agricultural reform fails on biodiversity. – *Science*, 344 (6188), 1090–1092.
- PLARD F., BRUNS H. A., CIMIOTTI D. V., HELMECKE A., HÖTKER H., JEROMIN H., ROODBERGEN M., SCHEKKERMAN H., TEUNISSEN W., VAN DER JEUGD H., SCHAUB M. (2019): Low productivity and unsuitable management drive the decline of central European lapwing populations. – *Animal Conservation*.
- PRIMACK R. B. (1993): Essentials of conservation biology (Vol. 23). – MA: Sinauer Associates, Sunderland.
- PULLIAM H. R. (1988): Sources, sinks, and population regulation. – *The American Naturalist*, 132 (5), 652–661.
- R CORE TEAM (2013): R: A language and environment for statistical computing. – R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. [<http://www.R-project.org/>].
- REDFERN C. P. (1982): Lapwing nest sites and chick mobility in relation to habitat. – *Bird Study*, 29 (3), 201–208.
- REIF J., VERMOUZEK Z. (2019): Collapse of farmland bird populations in an Eastern European country following its EU accession. – *Conservation Letters*, 12 (1), e12585.
- ROODBERGEN M., VAN DER WERF B., HÖTKER H. (2012): Revealing the contributions of reproduction and survival to the Europe-wide decline in meadow birds: review and meta-analysis. – *Journal of Ornithology*, 153 (1), 53–74.
- SANTANGELI A., LEHIKONEN A., BOCK A., PELTONEN-SAINIO P., JAUHAINEN L., GIRARDELLO M., VALKAMA J. (2018): Stronger response of farmland birds than farmers to climate change leads to the emergence of an ecological trap. – *Biological Conservation*, 217, 166–172.
- SCHEKKERMAN H., TEUNISSEN W., OOSTERVELD E. (2009): Mortality of Black-tailed Godwit *Limosa limosa* and Northern Lapwing *Vanellus vanellus* chicks in wet grasslands: influence of predation and agriculture. – *Journal of Ornithology*, 150 (1), 133–145.
- SCHIFFERLI L., SPAAR R., KOLLER A. (2006): Fence and plough for Lapwings: Nest protection to improve nest

- and chick survival in Swiss farmland. – Osnabrücker Nat. wiss. Mitt, 32, 123–129.
- SCHLAEFFER M. A., RUNGE M. C., SHERMAN P. W. (2002): Ecological and evolutionary traps. – Trends in ecology & evolution, 17 (10), 474–480.
- SCHMIDT J. U., EILERS A., SCHIMKAT M., KRAUSE-HEIBER J., TIMM A., SIEGEL S., NACHTIGALL W., KLEBER A. (2017): Factors influencing the success of within-field AES fallow plots as key sites for the Northern Lapwing *Vanellus vanellus* in an industrialised agricultural landscape of Central Europe. – Journal for nature conservation, 35, 66–76.
- SHARPE F., CLARK J., LEECH D. (2008): Does variation in demographic parameters account for regional variation in Northern Lapwing *Vanellus vanellus* population declines across Great Britain?. – Bird Study, 55 (3), 247–256.
- SHELDON R. D., CHANEY K., TYLER G. A. (2005): Factors affecting nest-site choice by Northern Lapwing *Vanellus vanellus* within arable fields: the importance of crop structure. – Wader Study Group Bull, 108, 47–52.
- SHELDON R. D., CHANEY K., TYLER G. A. (2007): Factors affecting nest survival of Northern Lapwings *Vanellus vanellus* in arable farmland: an agri-environment scheme prescription can enhance nest survival. – Bird Study, 54 (2), 168–175.
- SHRUBB M. (1990): Effects of agricultural change on nesting lapwings *Vanellus vanellus* in England and Wales. – Bird Study, 37 (2), 115–127.
- SHRUBB M. (2010): The lapwing. – Bloomsbury Publishing.
- SHRUBB M., LACK P. C., GREENWOOD J. J. D. (1991): The numbers and distribution of Lapwings *V. vanellus* nesting in England and Wales in 1987. – Bird Study, 38 (1), 20–37.
- SMART J., BOLTON M., HUNTER F., QUAYLE H., THOMAS G., GREGORY R. D. (2013): Managing uplands for biodiversity: Do agri-environment schemes deliver benefits for breeding lapwing *Vanellus vanellus*?. – Journal of Applied Ecology, 50 (3), 794–804.
- SÜDBECK P. (ED.) (2005): Methodenstandards zur Erfassung der Brutvögel Deutschlands. – Max-Planck-Inst. für Ornithologie, Vogelwarte Radolfzell.
- ŠUMRADA T., LOVEC M., JUVANČIČ L., RAC I., ERJAVEC E. (2020): Fit for the task? Integration of biodiversity policy into the post-2020 Common Agricultural Policy: Illustration on the case of Slovenia. – Journal for Nature Conservation, 54, 125804.
- TAYLOR I. R., GRANT M. C. (2004): Long-term trends in the abundance of breeding lapwing *Vanellus vanellus* in relation to land-use change on upland farmland in southern Scotland. – Bird Study, 51 (2), 133–142.
- TEUNISSEN W., SCHEKERMANN H., WILLEMS F., MAJJOOR F. (2008): Identifying predators of eggs and chicks of Lapwing *Vanellus vanellus* and Black-tailed Godwit *Limosa limosa* in the Netherlands and the importance of predation on wader reproductive output. – Ibis, 150 (s1), 74–85.
- THOMPSON P. S., BAINES D., COULSON J. C., LONGRIGG G. (1994): Age at first breeding, philopatry and breeding site-fidelity in the Lapwing *Vanellus vanellus*. – Ibis, 136 (4), 474–484.
- TOME D. (1998): Ali je populacija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju pred zlomom?. – Acrocephalus, 19 (90-91), 130–133.
- TOME D., SOVINČ A., TRONTELJ P., CIGLIČ H., JANŽEKovič F. (2005): Ptice Ljubljanskega barja: The birds of Ljubljansko barje. – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS.
- TOME D., BATIČ F. (2006): Ekologija: organizmi v prostoru in času. – Tehniška založba Slovenije.
- TRILAR T. (1983): Prilagajanje pribe (*Vanellus vanellus*) novemu biotopu. – Acrocephalus, 4 (15), 3–6.
- TRILAR T. (2019): Priba *Vanellus vanellus*. pp. 176–177. In: Mihelič, T., Kmecl, P., Denac, K., Koče, U., Vrezec, A., Denac, D. (eds.): Atlas ptic Slovenije. Popis gnezdičk 2002–2017. – DOPPS, Ljubljana.
- URADNI LIST RS (2004): Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). No. 49/2004.
- URADNI LIST RS (2004): Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). No. 33/2013.
- Uradni list RS (2020): Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2020. No. 10/2020
- VICKERY J. A., BRADBURY R. B., HENDERSON I. G., EATON M. A., GRICE P. V. (2004): The role of agri-environment schemes and farm management practices in reversing the decline of farmland birds in England. – Biological conservation, 119 (1), 19–39.
- VOGRIN M. (1998): Gnezditve pribe *Vanellus vanellus* na Dravskem polju. – Acrocephalus, 19 (86), 14–20.
- WILSON A. M., VICKERY J. A., BROWNE S. J. (2001): Numbers and distribution of Northern Lapwings *Vanellus vanellus* breeding in England and Wales in 1998. – Bird Study, 48 (1), 2–17.
- WILSON A. M., AUSDEN M., MILSOM T. P. (2004): Changes in breeding wader populations on lowland wet grasslands in England and Wales: causes and potential solutions. – Ibis, 146, 32–40.
- WRETEBERG J., LINDSTRÖM Å., SVENSSON S., THIERFELDER T., PÄRT T. (2006): Population trends of farmland birds in Sweden and England: similar trends but different patterns of agricultural intensification. – Journal of Applied Ecology, 43 (6), 1110–1120.
- ZÁMEČNÍK V., KUBELKA V., ŠÁLEK M. (2018): Visible marking of wader nests to avoid damage by farmers does not increase nest predation. – Bird Conservation International, 28 (2), 293–301.

Prispelo / Arrived: 16. 6. 2020
Sprejeto / Accepted: 7. 8. 2020

DODATEK 1 / APPENDIX 1

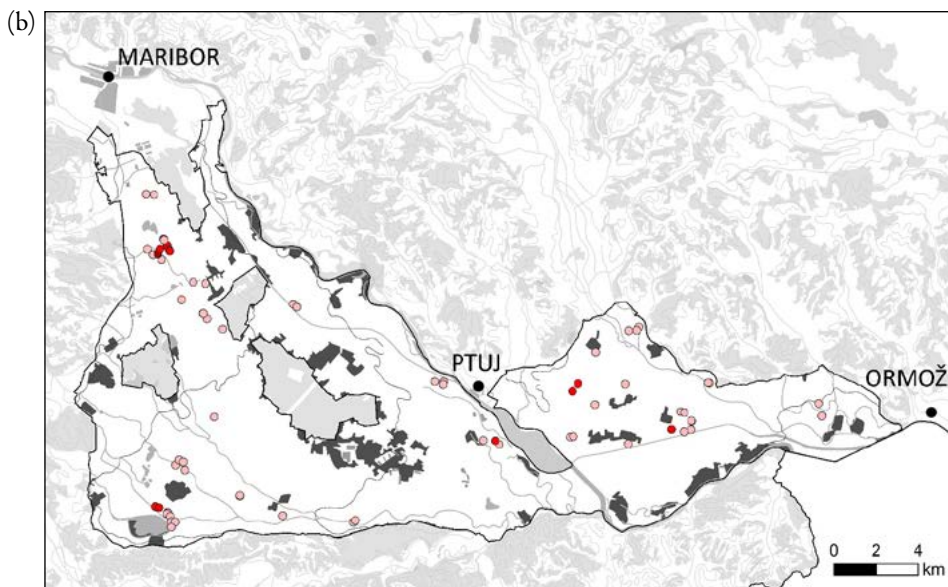
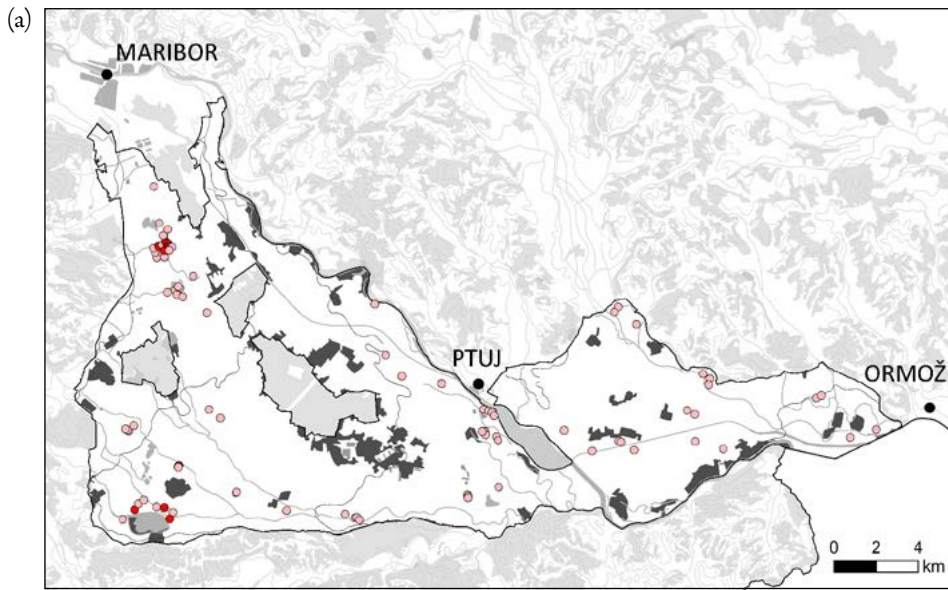
Šifrant za popis habitatov
Code list for habitat inventory

Prvi nivo / Level 1	Drugi nivo / Level 2	Notes	Habitat / Habitat
Orne površine / Arable land	Mlada koruzna njiva / Young corn field		Mlada koruzna njiva / Young corn field
	Lanska koruzna njiva (strnišče) / Corn stubble		Koruzno ali žitno strnišče / Corn or cereal stubble
	Preorana ali prebranana njiva, pripravljena na setev / Plowed or harrowed field		Gola njiva / Bare field
	Jara žita (žita, sejana spomladi) / Spring cereals		Jara žita in drugi spomladanski pridelki / Spring cereals and other spring crops
	Ozimna žita (žita, sejana jeseni) / Winter cereals		Ozimna žita / Winter cereals
	Praha / Fallow		Travišče / Grassland
	Drugo (v opombe se vpiše vrsta) / Other (note crop species)	Strnišče, ki ni koruzno / Cereal stubble (not corn)	Koruzno ali žitno strnišče / Corn or cereal stubble
Travinje / Grassland	Kosno travinje / Mown grassland	Neznana kultura šele začela poganjati / Unknown crop started emerging	Jara žita in drugi spomladanski posevki / Spring cereals and other spring crops
	Pašno travinje (v opombe se napiše vrsta pašne živali) / Pasture (note livestock species)	Lani prebranana njiva / Filed harrowed in autumn	Gola njiva / Bare field
	Opuščeno travinje / Abandoned grassland	Še neobdelana njiva / Not yet cultivated field	Gola njiva / Bare field
			Gola njiva / Bare field
			Travišče / Grassland
Vodna telesa / Water bodies	Jezero ali akumulacija / Lake or accumulation		Ni bilo popisano / Not noted
	Glinokop ali gramoznica / Clay or gravel pit		Ni bilo popisano / Not noted
	Ribnik / Pond		Stoječa vodna telesa / Water bodies
Urbano okolje / Urban environment	Deponija / Landfill		Stoječa vodna telesa / Water bodies
	Gradbišče / Construction site		Ni bilo popisano / Not noted
	Cesta, kolovoz ali pot zunaj naselja / Road, unpaved lane or path outside the urban area		Ni bilo popisano / Not noted
	Nasutja in ruderalne površine / Ruderal areas		Cesta, kolovoz ali pot izven naselja / Road, unpaved lane or path outside the urban area
			Ni bilo popisano / Not noted

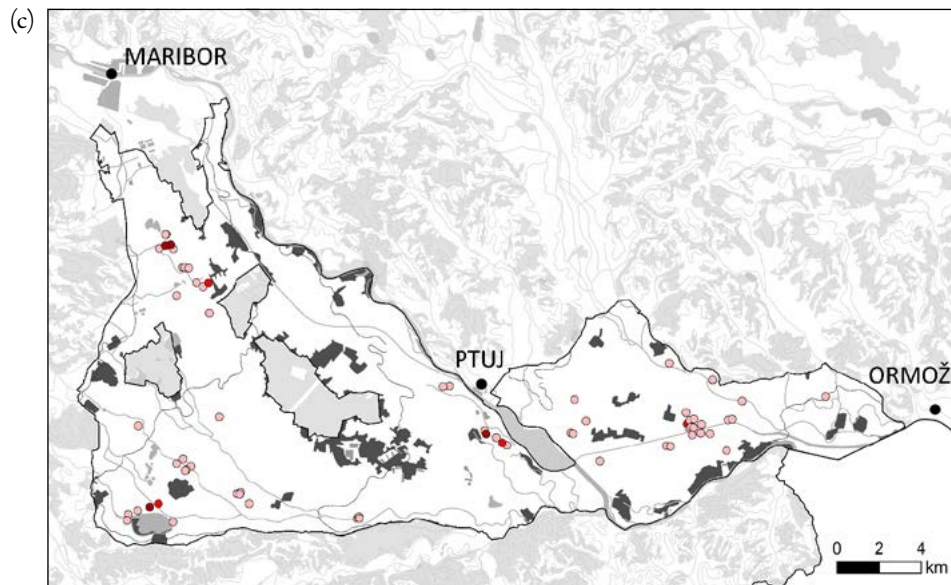
DODATEK 2 / APPENDIX 2

Razširjenost gnezdečih parov pribe na Dravsko-Ptujskem polju leta 2016 (a), 2017 (b) in 2018 (c). Intenziteta barve ustreza številu parov, zabeleženih na točki (svetlo rdeča: 1–2 para, rdeča: 3–5 parov, temno rdeča: 6–9 parov).

Lapwing breeding pairs distribution at Dravsko and Ptujsko polje in 2016 (a), 2017 (b) and 2018 (c). The colour intensity of the points represents the number of pairs (light red: 1–2 pairs, red: 3–5 pairs, dark red: 6–9 pairs).

Nadaljevanje dodatka 2 / Continuation of Appendix 2

MASOVNE ERUPCIJE SIBIRSKÉ PODVRSTE KREKOVTA *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* V EVROPI IN SLOVENIJI DOSLEJ

Massive irruptions of the Siberian Nutcracker subspecies *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* into Europe and Slovenia to date

FRANC BRAČKO

Gregorčičeva 27, SI-2000 Maribor, Slovenia,
e-mail: franci.bracko2@gmail.com

Erupcija ali izbruh (invazija, vpad) pomeni masovno selitev ptic na območja z več hrane. Ekološko gledano ima pojav tudi vlogo uravnavanja velikosti populacije, saj se na gnezdišča zaradi izgub vrne občutno manj osebkov. Sibirska podvrsta krekovta *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* sodi prav v to skupino ptic in v Evropi nastopa kot periodična eruptivna ptica. O pojavljanju sibirske podvrste krekovta na ozemlju Slovenije ne vemo prav dosti, čeprav imamo tehtne dokaze, da so bili nekoč večkrat opazovani in da je bil tudi zbran dokazni material (GODEC 1914, SAJOVIC 1917, REISER 1925, MATVEJEV & VASIĆ 1973, BOŽIČ 1983, SOVINC 1994). Zastavljajo se vprašanja, zakaj je bilo v novejšem času pri nas tako malo potrjenih opazovanj sibirske podvrste krekovta. Se je v preteklosti sibirska podvrsta pri nas masovno pojavljala le kot periodična invazijska ptica? Prispevek je namenjen sibirski podvrsti krekovta, opisu ptice in pojavljanju pri nas ter pregledu dosedanjih erupcij v Evropi in Sloveniji.

Razširjenost vrste

Krekovt *Nucifraga caryocatactes* je z več podvrstami razširjen v borealnem pasu Palearktike od južne Norveške, srednje Evrope, na vzhodu do Kamčatke, Ohotskega, Japonskega morja z otoki in Japonske. V srednji Evropi in osrednjem delu vzhodne Azije je zmerno razširjen, prav tako v gorah predalpske-

ga sveta, v Alpah, Karpatih, Dinaridih in gorah Balkana (GLUTZ & BAUER 1993). Primarni habitat so gorski borealni gozdovi in subalpski iglasti gozdovi z dominirajočo smreko *Picea abies* in cemprinom *Pinus cembra* (MATTES & SACKL 1997). Naseljuje tudi mešane gozdove z manjšim deležem listavcev. V Alpah je stalnica. Kot vran je krekovt omnivorna vrsta, a je bolj prehrabni specialist, vezan predvsem na sestoje cemprina *Pinus cembra* in druge iglavce. Lešnike, orehe, semena cemprina, smreke, bora, žir in druga semena, pogosto tudi razne plodove, lahko v golši prenaša zelo daleč in jih zakopava v zemljo kot zalogo za zimski čas. Njegova vloga je pomembna pri pogozdovanju, zlasti pri razširjanju cemprina (GLUTZ & BAUER 1993). Spodnja višinska meja njegove razširjenosti v Alpah sega do okrog 500 m n. v., na severu tudi nižje (DVORAK *et al.* 1993, GLUTZ & BAUER 1993). Evropska populacija je ocenjena na 73.000–180.000 parov, njegov trend je stabilen (BIRDLIFE INTERNATIONAL 2004). Slovenska populacija šteje 3800–5200 parov, v Sloveniji pa ga v času gnezdenja najdemo na višini med 600 in 1800 m n. v. (GEISTER 1995, REMŽGAR & DENAC 2019). Opazimo ga lahko tudi nižje, zlasti tik po gnezdenju, ko se spusti v doline in išče lešnike (SOVINC 1994).

Značilnosti sibirske podvrste

Sibirska podvrsta krekovta je stalnica in klatež, energijsko prilagojena nizkim temperaturam do –40 °C (GLUTZ & BAUER 1993). Ima tanek in daljši kljun (tabela 1, slika 1, 2) ter več beline na koncu repnih peres (SVENSSON 1992, DEMONGIN 2016), ki je vidno daljša od dolžine dela rjavega repa in beline podrepnega perja. Determinacija na terenu je dokaj zahtevna, saj gre za minimalne razlike med obema podvrstama. Zanesljivo ga lahko določimo le v roki ali pa z dobro fotografijo, čeprav je kljun na fotografiji lahko zavajajoč, posebno ob dejstvu, ker se v dolžini in višini kljuna obe podvrsti delno prekrivata (SVENSSON 1992, DEMONGIN 2016). Kljun pri sibirski podvrsti krekovta je do konice dokaj raven in tanek in vizualno nekoliko spominja na kljun škorca *Sturnus vulgaris* (lastna ugotovitev). Znano je tudi, da vsi sibirski krekovti ne kažejo teh značilnosti, kar dodatno oteži determinacijo. REISER (1925) je zapisal, da je sibirska podvrsta krekovta nenavadno zaupljiva do človeka. O tej

Sliki 1 in 2: Sibska podvrsta krekovta *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, Nizozemska 2018 (foto: V. Legrand)

Figures 1 and 2: Siberian Nutcracker subspecies *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, Netherlands 2018 (photo: V. Legrand)

zaupljivosti poročata tudi PÜHRINGER & RANNER (2000) iz vzhodne Avstrije, ko je krekovt 18. decembra 1998 obiskoval ptičjo krmilnico in se prehranjeval z govejim lojem, ponujenim na neki kmetiji. Zaupljivost do človeka je torej značilna za to podvrsto krekovta in opazovalci moramo biti na to še posebej pozorni.

Erupcije sibske podvrste krekovta v Evropi

Sibska podvrsta krekovta je specializirana za prehranjevanje s semeni sibske cedre *Pinus sibirica*, katere rodnost je odvisna od dolgotrajnega (vsaj tri leta zapored) in stabilnega poletnega vremena. Dobri rodnosti sibske cedre lahko sledita ciklična namnožitev krekovtov in pojav

erupcij v Sibiriji in Evropi (ANANIN & SOKOLOV 2009). Po drugi strani pa GLUTZ & BAUER (1993) erupcije sibske krekovtov pojasnjujeta s tezo, da so posledica nenadnega izpada rodnosti sibske cedre *P. sibirica* in sibskega malega bora (mali cemprin) *Pinus pumila*. K temu lahko pripomore tudi debela snežna odeja, ki zgodaj jeseni pokrije v zemljo zakopane zaloge semen. Masovne erupcije praviloma potekajo že ob koncu poletja in jeseni, ter v Evropi izvenijo v zimskem času. Masovna erupcija pomeni selitev »smrti«, saj pri tem prihaja do velikih izgub populacije, zlasti ko na območju vpada primanjkuje hrane (HOLLYER 1970, GLUTZ & BAUER 1993). Zaradi izjemne zaupljivosti do človeka je sibska podvrsta krekovta izpostavljena dodatnim nevarnostim.

Tabela 1: Dolžina in višina kljuna ter dolžina beline na zunanjem repnem peresu (6. RP) pri krekovtu *N. caryocatactes caryocatactes* in sibske podvrsti *N. c. macrorhynchos* (SVENSSON 1992, DEMONGIN 2016)

Table 1: Length and height of the bill and length of the whiteness on the outer tail feathers (R6) of nominate *N. caryocatactes caryocatactes* and Siberian *N. c. macrorhynchos* subspecies (SVENSSON 1992, DEMONGIN 2016)

	<i>N. caryocatactes</i>	<i>N. c. macrorhynchos</i>
Dolžina kljuna od perja / Bill length from feathers (mm):	39 – 48	42 – 53,5
Dolžina kljuna od lobanje / Bill length from skull (mm):	46,3 – 54,8	47,3 – 59,9
Višina kljuna / Bill height (mm):	13 – 16,3	11,5 – 13,8
	14,3 – 17,1	12,9 – 15,3
Dolžina beline na 6. RP / Length of whiteness of R6 (mm):	12 – 23	19 – 32
	11 – 24	18 – 32 (35)

Invazije sibirske podvrste krekovta navadno prostorsko variirajo, vpadi so redni le v severni Evropi (Skandinavija), šele večje in močnejše erupcije je zaznati v srednji, zahodni in južni Evropi. V Fenoskandinaviji, srednji in zahodni Evropi po GLUTZU & BAUERJU (1993) poznamo erupcije med letoma 1753 in 1985 (tabela 2). Med njimi je bilo v srednji Evropi nekaj močnih vpadov; na primer leta 1885, 1968, 1977 in 1985. Leta 1995 in 1998 kot zadnji večji erupciji nista dosegli večjega dela Evrope, temveč sta se ustavili in končali na Finskem (PÜHRINGER & RANNER 2000, NOSKOV et al. 2005). Včasih se ustavijo na Poljskem, v Ukrajini in Belorusiji in poti ne nadaljujejo več (GLUTZ & BAUER 1993). Na območju ornitološke postaje Ladoga na skrajnem zahodu Rusije, na primer, se v manjšem številu pojavljajo vsako leto od avgusta dalje (NOSKOV et al. 2005). V času močne erupcije leta 1968 se je na Nizozemskem pojavil že koncem junija, z vrhom preleta v avgustu (SPEEK 1971). Iz prikazanih podatkov (tabela 2) je razvidno, da je število erupcij sirskega krekovta v 20. stol. v primerjavi z 19. stol. v Evropi manjše za štiri sezone (25 %). Za 18. stol. pa podatki niso popolni.

Masovne erupcije leta 1911, 1954 in 1968 so dosegle Švico (WINKLER 1984). Vpadi v Avstriji so bili v letih 1885, 1889, 1911, 1913, 1968, 1977 in 1985 (PÜHRINGER & RANNER 2000, ALBEGGER et al. 2015). Madžarsko obiskuje posamezno ali v manjših skupinah, vpadi so neredni in redki. Najmočnejši so bili leta 1911 in v zimah 1946/47, 1954/55 in 1971/72 (KEVE 1984, MAGYAR et al. 1998). Da je bila leta 1911 erupcija sirskega krekovta izjemno močna, saj je segala v južno Evropo, poroča MAŠTROVIĆ (1942), ko je bilo v Dalmaciji ustreljenih 12 os., trije celo v okolici Dubrovnika. Erupcije na Balkanu omenjata MATVEJEV & VASIĆ (1973), pomembnejše med njimi so bile zabeležene v letih 1885, 1894, 1900, 1910, 1911 in 1957. Zadnji dokumentirani podatek o pojavljanju sirske podvrste (preparat) za Balkan je iz leta 1988, in sicer iz Vojvodine (PURGER 1988/89). V prirodoslovnem muzeju Furlanije v Vidmu v Italiji hranijo štiri preparate sirske podvrste krekovta: po enega iz leta 1937 in 1980 iz okolice Vidma, druga dva sta iz Danske iz leta 1968, ko je prišlo do masovnega vpada evropskih dimenzij (PARODI 1987). Leta 1998 je bil en osebek opazovan na Saškem

v Nemčiji, eden ustreljen na Madžarskem in dva opazovana v Avstriji (PÜHRINGER & RANNER 2000). Tudi najnovejši podatek izhaja iz naše soseščine; dne 15. 1. 2009 je bil krekovt opazovan v Gradcu (ALBEGGER et al. 2015). Zadnji podatki nazorno pričajo, da gre prav gotovo za posamezne klateške osebkke ali pa manjše skupine, ki se pojavijo tu in tam po Evropi kot ostanek erupcij na severu Evrope. To pa pomeni, da posamezni osebkki lahko priletijo tudi k nam.

V nekaterih vpadnih letih se med sibirsko podvrsto krekovta v Evropi (npr. na Poljskem in Nemčiji) pomešajo tudi osebkki nominatne podvrste iz SV Evrope, zlasti v prvi polovici avgusta (GLUTZ & BAUER 1993). Ker se na selitvi pojavljata obe podvrsti skupaj, je potrebna izjemna pozornost pri opazovanju. V severni Evropi lahko po koncu vpada posamezni izjemoma tudi gnezdiijo, npr. v južni Švedski in vzhodni Nemčiji leta 1948, 1955 in 1969 (MAKATSCH 1959, 1989). Sirska podvrsta krekovta v času erupcij potuje zelo daleč v notranjost Evrope. Obstajajo najdbe obročkanih osebkov, ki izvirajo iz zahodne Sibirije 2200 do 3300 km proč (ZINK 1981 v GLUTZ & BAUER 1993). Kako velike in spektakularne so lahko masovne erupcije, ki so se v preteklosti dotaknile tudi južne Evrope, nazorno poročata ERIKSSON & HANSSON (1973) v GLUTZ & BAUER (1993). V eruptivnem letu 1968 je bilo samo v Helsinkih opaženih 9000 osebkov, v nekaterih morskih ožinah Finske pa celo do 13.000 proti zahodu premikajočih se krekovtov. Na švedskem so jih ocenili na okoli 17.000 osebkov. Na švedski obali (otok Holmön) je en sam opazovalec v dveh urah in štiridesetih minutah naštel 4500 selečih se krekovtov! Posebnost te osupljive erupcije je tudi ta, da je selitev potekala v dveh smereh, in sicer vzhodno in zahodno od Sibirije, tako da je dosegla sever Afrike in Portugalsko na zahodu Evrope (HOLLYER 1970).

Pojavljanje v Sloveniji

V starejših zapisih za Kranjsko, še zlasti pa za Mašun, SCHOLLMAYER (1891) krekovta imenuje »orehar« ali »škrocarka« in pravi, da je številnejši od šoje *Garrulus glandarius*. Sirske podvrste ne omenja. Tabelarično podaja biometrične podatke za 24 verjetno ustreljenih krekovtov. Navedena je

Tabela 2: Dokumentirane erupcije sibirskih krekovtov *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* v Evropo (GLUTZ & BAUER 1993, PUHRINGER & RANNER 2000, NOSKOV et al. 2005)

Table 2: Documented irruptions of Siberian Nutcrackers *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* into Europe (GLUTZ & BAUER 1993, PUHRINGER & RANNER 2000, NOSKOV et al. 2005)

*Erupcija dosegla Finsko. / Irruption reached Finland.

18. stoletje / 18th century				19. stoletje / 19th century				20. stoletje / 20th century							
Leto / Year	Vpad / Irruption	Leto / Year	Vpad / Irruption	Leto / Year	Vpad / Irruption	Leto / Year	Vpad / Irruption	Leto / Year	Vpad / Irruption	Leto / Year	Vpad / Irruption				
1753	X	1787		1801		1835		1869		1901		1935		1969	X
1754	X	1788		1802	X	1836		1870		1902		1936		1970	
1755		1789		1803		1837		1871		1903		1937		1971	X
1756		1790		1804	X	1838		1872		1904		1938		1972	
1757		1791		1805		1839		1873		1905		1939		1973	
1758		1792		1806		1840		1874		1906		1940		1974	
1759		1793	X	1807		1841		1875		1907	X	1941		1975	
1760	X	1794		1808		1842		1876		1908		1942		1976	
1761		1795		1809		1843		1877		1909		1943		1977	X
1762		1796		1810		1844	X	1878		1910		1944		1978	
1763		1797		1811		1845		1879		1911	X	1945		1979	
1764		1798		1812		1846		1880		1912		1946		1980	X
1765		1799		1813		1847		1881		1913	X	1947		1981	
1766		1800		1814	X	1848		1882		1914		1948		1982	
1767				1815		1849	X	1883	X	1915		1949		1983	
1768				1816		1850		1884		1916		1950		1984	
1769				1817		1851		1885	X	1917	X	1951		1985	X
1770				1818		1852		1886		1918		1952		1986	
1771				1819		1853		1887		1919		1953		1987	
1772				1820		1854		1888	X	1920		1954	X	1988	
1773				1821	X	1855		1889		1921		1955		1989	
1774				1822		1856	X	1890		1922		1956		1990	
1775				1823		1857		1891		1923		1957		1991	
1776				1824		1858		1892		1924		1958		1992	
1777				1825		1859		1893	X	1925		1959		1993	
1778				1826	X	1860		1894		1926		1960		1994	
1779				1827		1861		1895	X	1927		1961		1995	X*
1780				1828		1862		1896		1928		1962		1996	
1781				1829		1863		1897		1929		1963		1997	
1782				1830		1864		1898		1930		1964		1998	X*
1783				1831		1865		1899	X	1931		1965		1999	
1784				1832		1866		1900	X	1932		1966		2000	
1785				1833		1867				1933	X	1967			
1786				1834		1868	X			1934		1968	X		

tudi dolžina beline na zunanjem repnem peresu (6. RP). Natančen pregled izmerjenih parametrov pri osebkih iz Mašuna kaže, da med njimi ni sibirske podvrste krekovta. Dolžina beline se pri nekaterih v najkrajši in najdaljši vrednosti prekriva za 4 mm (SVENSSON 1992) oz. 6 mm (DEMONGIN 2016), kar je značilno za obe podvrsti. Krekovta opisuje tudi ERJAVEC (1870), ki pravi: »Plašeni prav nič; ako se sreča s človekom, ga neumno gleda ... V onih zimah, ko na severu nimajo hrane, pridejo k nam in takrat se tudi po naših nižinah pogostoma vidijo.« Iz tega opisa lahko sklepamo, da so bili v nižini v tistem času prav gotovo zabeleženi sibirski krekovti.

Sibirskega krehovta, »leščerko« omenja šele SAJOVIC (1917), ko je v dveh izjemno ostrih zimah z veliko snega leta 1911 in 1914 prišlo na Gorenjskem in Dolenjskem do pojava večjega števila teh ptic. Eden je bil »dobljen v roke« (verjetno ustreljen; op. avt.) v Radovljici, drugi pa opažen 25. 1. 1914 v gozdu pri Podnartu. Pozno jeseni 1910 so jate sibirskih krekovtov priletele v okolico Maribora. Posebno številni so bili po poljih in ob poteh (verjetno v mejicah z lesko in ob kmetijah in hišah z orehi; op. avt.) med Radvanjem in Kalvarijo kjer je bil eden ustreljen. En osebek je bil ustreljen tudi 22. 12. 1911 v Limbušu pri Mariboru (GODEC 1914). Občutno manj jih je prišlo jeseni

1911 (REISER 1925). Isti avtor še dodaja, da je zelo podoben »alpskemu« krekovtu, a se loči od njega po tem, da je nesramno predrzen ptič (z drugimi besedami neboječ, zaupljiv; op. avt.) in se zadržuje zmeraj na mestih, ki se jih »alpski« krekovt bojazljivo izogiba. Česa podobnega v novejšem času ne zasledimo več. V Sloveniji beležimo zadnji večji vpad 1968 leta (BOŽIČ 1983). Iz tega časa je znan en sam preparat iz Idrijskega loga (slika 3), ki je v zasebni lovski zbirki, a tudi v zelo slabem stanju. Krekovt ima nekoliko deformiran kljun, medtem pa izmerjena belina na 6. RP ustreza dolžini sirske podvrste (A. Vrezec osebno). Drugih dokaznih podatkov iz časa tega vpada ni, čeprav je možno, da se kak preparat nahaja v lovskih zbirkah. Tudi Prirodoslovni muzej Slovenije (PMS) v svoji zbirki nima nobenega dokaznega preparata iz leta 1968 ali prejšnjih let. Zbirka mariborskega naravoslovnega muzeja iz časa Reiserja pa je bila uničena in tako žal izgubljena.

Ko sem 18. 9. 2016 v pasu zarasti (mejice) blizu Sestrž pri Pragerskem pospravljaj mreže po končanem obročkanju ptic, v bližini nenadoma zaslišim oglašanje krekovta. Kmalu opazim dva osebkna na suhi vrbi okrog 30 m stran. A deležen sem bil le bežnega pogleda, kajti še isti trenutek odletita v smeri zadrževalnika Medvedce in proti gozdu pred vasjo Trnovce. To je v septembru že moje

Slika 3: Sibirska podvrsta krekovta *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, preparat, uplenjen v kraju Idrijski log, 1968 (foto: A. Vrezec)

Figure 3: Siberian subspecies of Nutcracker *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, specimen caught at Idrijski log in 1968 (photo: A. Vrezec)

Slika 4: Sibirska podvrsta krekovta *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, Na Trati pri Lescah, 31. 10. 2008 (foto: A. Mulej)

Figure 4: Siberian subspecies of Nutcracker *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, Na Trati near Lesce, 31. 10. 2008 (photo: A. Mulej)

Slika 5: Krekovt *Nucifraga caryocatactes*. Ljubljana 22. 1. 2013. (foto: D. Fekonja)

Figure 5: Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*, Ljubljana, 22. 1. 2013 (photo: D. Fekonja)

Slika 6: Sibska podvrsta krekovta *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, Predjamski grad, Postojna, 16. 12. 2018 (foto: S. Cernich)

Figure 6: Siberian subspecies of Nutcracker *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*, Predjama Castle, Postojna, 31. 10. 2008 (photo: S. Cernich)

drugo opazovanje krekovta na Dravskem polju (BRAČKO 2007) in drugo za Medvedce (KERČEK 2003). V obeh primerih gre za jesensko selitev. Žal si krekovtov nisem mogel podrobneje ogledati, kaj šele določiti podvrsto, saj je bilo srečanje z njima le bežno. Naslednji zanimivi primer opazovanega krekovta je iz zimskega obdobja. Dne 22. 1. 2013 ga je v Ljubljani D. Fekonja opazoval in fotografiral pri prehranjevanju s slivovimi koščicami, ki jih je razbijal s kljunom (slika 5). Bil je izjemno zaupljiv (D. Fekonja osebno). Na osnovi fotografije je bil kasneje določen kot nominatna podvrsta *N. c. caryocatactes* (W. Stani pisno).

Še bolj osupljiva pa je novica Domna Staniča o opazovanju krekovta 16. 12. 2018 blizu Predjamskega gradu pri Postojni (CARNIOLICUM 2018), ki na fotografiji (slika 6) in ob ogledu videoposnetka kaže na vse značilnosti sibske podvrste (neboječ, tanek kljun, dolga belina v repu) in se časovno ujema z opazovanji drugod po Evropi. Jeseni 2018 je bilo na spletu (BIRDING.HU 2018, BIRDING SLOVAKIA 2018, DUTCH BIRD ALERTS 2018) objavljenih več poročil (s fotografijo) o pojavljanju krekovtov na Madžarskem, Slovaškem in Nizozemskem. Na Nizozemskem je bila potrjena sibska podvrsta (sliki 1 in 2). Glede na fotografije krekovtov iz Madžarske si upam

trditi, da je bila med njimi tudi sibska podvrsta, opazovana v mestih, vaseh, na vrtovih, zelenicah, celo na balkonih hiš. Dne 23. 11. 2018 je bil opažen tudi v središču Murske Sobote, kjer ga je iz vozečega avtomobila za trenutek videl Branko Bakan. Ali bi glede na istočasno pojavljanje na bližnjem Madžarskem opazovani osebek špekulativno lahko bil celo sibska podvrsta? Neboječega krekovta je pri prehranjevanju z deževniki 31. 10. 2008 v kraju Na Trati pri Lescah opazoval Aljaž Mulej. Fotografirani krekovt ima zelo tanek in raven kljun, kar je značilno za sibska podvrsto (slika 4). Zelo neplašne osebkje je opazoval tudi 2. 9. 2019 pri vasi Rodine (1 os.) in 15. ter 22. 9. 2019 Na Trati (4 os.).

Zaključek

Od leta 1968 naprej, torej več kot 50 let, v Sloveniji ni bilo zaznani masovne erupcije sibske podvrste krekovta. V južnem delu srednje Evrope, tudi v naši neposredni soseščini, so se pojavljali izključno posamezni osebki. Po letu 1968 so se v srednji in severni Evropi zvrstile štiri večje erupcije: leta 1977 in 1985, leta 1995 in 1998 pa je vpad krekovtov dosegel le Finsko. Šele v zadnjih letih tudi v Sloveniji beležimo

posamezna opazovanja v nižinah, ki kažejo na pojavljanje sibirske podvrste krekovtov. Tako imamo v Sloveniji v novejšem času na voljo tri (3) nedvomne podatke o pojavljanju sibirske podvrste krekovta in en dokazni preparat iz eruptivnega leta 1968. V prihodnosti velja posebno pozornost nameniti krekovtom, ki se pojavljajo v nižini in v naseljih ter so nenavadno zaupljivi. Vse take osebe moramo fotografsko dokumentirati. Pri obročkanju je treba slehernemu krekovtu izmeriti dolžino in višino kljuna ter dolžino beline zunanega repnega peresa (6. RP), ki so dokaj zanesljivi parametri pri določanju obeh podvrst. Le tako bomo prišli do novih podatkov o pojavljanju sibirske podvrste krekovtov pri nas.

Zahvala: Fotografije in podatke so prispevali Vincent Legrand, Willibald Stani, Al Vrezec, Dare Fekonja, Domen Stanič, Aljaž Mulej in Branko Bakan. Vsem iskrena hvala.

Summary

In Slovenia, a single proof (stuffed bird) is at hand on the occurrence of Siberian Nutcracker *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* in the country during the irruption year of 1968. This individual was shot at Idrijski log and is held in a private hunting collection. An undoubtedly Siberian Nutcracker subspecies was photographically documented on 16 December 2018 near Postojna. Six suspiciously fearless Nutcrackers, one of them with a thin bill (photographically documented) indubitably belong to a Siberian subspecies observed in the autumns of 2008 and 2019 in the vicinity of Lesce in the Gorenjska region. Given the data and photographic evidence, Slovenia has registered in recent years at least three (3) observations of individual Siberian Nutcracker subspecies. The five Nutcrackers, observed in June 2002 and in September 2005 and 2016 in the lowland of Dravsko polje, have not been identified down to the subspecies level. The Nutcracker photographed on 22 January 2013 in Ljubljana has not been determined, in spite of its unsuspectingness that is characteristic of this subspecies, as a Siberian subspecies. One Nutcracker was vaguely observed also on 23 November 2018 in the centre of Murska Sobota. Considering historical records on

irruptions into Slovenia in the years 1910, 1911, 1913, 1914 and the last one in 1968, I can assess that no massive irruptions of Siberian Nutcracker subspecies have been recorded in Slovenia since 1968 and that they have utterly failed to appear in the last fifty years.

Literatura

- ALBEGGER E., SAMWALD O., PFEIFHOFER H. W., ZINKO S., RINGERT J., KOLLERITSCH P., TIFENBACH M., NEGER C., FELDNER J., BRANDNER J., SAMWALD F. / STANI W. (2015): Avifauna Steiermark – Die Vögel der Steiermark. BirdLife Österreich – Landesgruppe Steiermark, Leykam Buchverlags Ges. m. b. H. Nfg. & Co. KG, Graz.
- ANANIN A. A. / SOKOLOV L. V. (2009): Relationship between conditions, crops of Siberian pine nuts, and irruptions of Siberian Nutcrackers *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* L. in Siberia and Europe. – Avian Ecol. Behav. 15: 23–30.
- BIRDING SLOVAKIA (2018) – [<http://www.birding.sk/index.php?lang=sk>]
- BIRDING.HU (2018) – [<http://www.birding.hu/>]
- BIRDLIFE INTERNATIONAL (2004): Birds in the European Union: a status assessment. – BirdLife International, Wageningen.
- BOŽIČ I. (1983): Ptiči Slovenije. – Lovska zveza Slovenije, Ljubljana.
- BRAČKO F. (2007): Krekovt *Nucifraga caryocatactes*. – Acrocephalus 28 (134): 131–132.
- CARNIOLICUM (2018) – [<http://carniolicum.blogspot.com/>], 16/12/2018
- DEMONGIN L. (2016): Identification Guide to Birds in the Hand. Beauregard – Vendon.
- DUTCH BIRD ALERTS (2018) – [<https://www.dutch-birdalerts.nl/>]
- DVORAK M., RANNER A. / BERG H. M. (1993): Atlas der Brutvögel Österreichs. – Umweltbundesamt, Wien.
- ERJAVEC F. (1870): Domače in tuje živali v podobah. II. Ptice. – Celovec.
- GEISTER I. (1995): Ornitološki atlas Slovenije. – DZS, Ljubljana.
- GLUTZ VON BLITZHEIM U. N. / BAUER K. M. (1993): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13/III Passeriformes (4. Teil). – Aula Verlag, Wiesbaden.
- GODEC A. (1914): Sibirski krekovt ali sirska lešnikarica. – Lovec V. (3): 47
- HOLLYER J. N. (1970): The invasion of Nutcrackers in autumn 1968. – British Birds 63 (9): 353–373.
- KERČEK M. (2003): Krekovt *Nucifraga caryocatactes*. – Acrocephalus 24 (119): 152.
- KEVE A. (1984): Magyarország madarainak névjegyzéke. Nomenclator avium Hungariae – Madártani Intézet, Budapest.

- MAGYAR G., HADARICS T., WALICZKY Z., SCHMIDT A., NAGY T. / BANKOVICS A. (1998): Magyarország madarainak névjegyzéke. Nomenclator avium Hungariae. – Winter Fair, Budapest – Szeged.
- MAKATSCH W. (1959): Die Vögel in Wald und Heide. – Neumann Verlag, Radebeul.
- MAKATSCH W. (1989): Wir bestimmen die Vögel Europas. – Neumann Verlag.
- MAŠTROVIĆ A. (1942): Die Vögel des Küstenlandes Kroatiens. I. Band. – Zagreb.
- MATTES H. / SACKL P. (1997): Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*. pp. 678–679. In: HAGEMEIJER W. J. M. & BLAIR M. J. (eds.): The EBCC Atlas of European Breeding Birds. – T & AD Poyser, London.
- MATVEJEV S. D. / VASIĆ V. F. (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae. – Ljubljana.
- NOSKOV G. A., REZVYI S. P., RYCHKOVA A. L. / SMIRNOV O. P. (2005): On migrations of the slender-billed race of the Nutcracker *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* L. in NW Russia and adjacent areas. pp. 61–81. In: IOVCHENKO N. P. (ed.) Ornithological studies in the Ladoga area. – St. Petersburg Univ. Press, St. Petersburg.
- PARODI R. (1987): Catalogo della collezione ornitologica del Museo Friulano di Storia Naturale – I. Pubblicazione n. 31, Udine.
- PÜHRINGER N. / RANNER A. (2000): Zwei neue Beobachtungen des Sibirischen Tannenhähers (*Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*) in Österreich. – Egretta 43(1): 69–72.
- PURGER J. J. (1988/89): Pitanje statusa lešnikare *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* u Vojvodini. – Glasnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu 43/44: 199–201.
- REISER O. (1925): Die Vögel von Marburg an der Drau. – Naturwissenschaftlicher Verein in Steiermark, Graz.
- REMŽGAR T. / DENAC K. (2019): Krekovt *Nucifraga caryocatactes*, pp. 290–291. In: MIHELIČ T., KMECL P., DENAC K., KOCE U., VREZEC A., DENAC D. (eds.): Atlas ptic Slovenije. Popis gnezdičk 2002–2017. – DOPPS, Ljubljana.
- SAJOVIĆ Gv. (1917): Ornitologični zapiski za Kranjsko v letih 1914 do 1916. – Carniola VIII, Ljubljana.
- SCHOLLMAYER (1891): Beiträge zur Ornithologie Krains. Ornithologisches Jahrbuch. – Organ für das Palearktische Faunengebiet 2 (3): 81–91.
- SOVINČ A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. – Tehniška založba Slovenije, Ljubljana.
- SPEEK B. J. (1971): De invasie van Notenkrakers *Nucifraga caryocatactes* in Nederland in het jaar 1968. – Limosa 44 (1–2): 11–18.
- SVENSSON L. (1992): Identification Guide to European Passerines. – Fingraf AB, Stockholm.
- WINKLER R. (1984): Avifauna der Schweiz, eine kommentierte Artenliste (I. Passeriformes). – Der Orn. Beob. Beiheft 5.
- Prispelo / Arrived:** 7. 3. 2019
Sprejeto / Accepted: 4. 8. 2020

REZULTATI JANUARSKEGA ŠTETJA VODNIH PTIC LETA 2019 V SLOVENIJI

Results of the January 2019 waterbird census in Slovenia

LUKA BOŽIČ

DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Kamenškova 18, SI–2000 Maribor, Slovenija, e–mail: luka.bozic@dopps.si

Januarsko štetje vodnih ptic (IWC) poteka v Sloveniji od leta 1988, leta 1997 pa je bilo prvič zastavljeno kot celosten, koordiniran in standardiziran popis vodnih ptic na ozemlju celotne Slovenije (ŠTUMBERGER 1997). Od takrat naprej štetje pokriva vse večje reke, Obalo in večino pomembnejših stoječih vodnih teles v državi (ŠTUMBERGER 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2005, BOŽIČ 2005, 2006, 2007, 2008A, 2008B, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018). K temu sta pripomogla predvsem dobra organizacija in veliko število sodelujočih prostovoljnih popisovalcev. V poročilu so predstavljeni rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2019, ki je v podobnem obsegu potekalo že triindvajsetič zapored.

Leta 2019 smo vodne ptice šteli 12. in 13. januarja. Organizacija, potek, uporabljena metoda štetja in popisni obrasci so bili takšni kot leta 1997 (ŠTUMBERGER 1997). Pri obdelavi in predstavitvi rezultatov smo upoštevali tudi nekatere podatke, zbrane zunaj organiziranega štetja, nekaj dni pred ali po koncu tedna, predvidenega za štetje. Kormorane *Phalacrocorax carbo* smo na števni območjih Mure, Drave in Savinje ter na zgornji Savi posebej šteli na znanih skupinskih prenočiščih. Na skupinskih prenočiščih smo šteli tudi pritlikave kormorane *P. pygmeus*, zvonce *Bucephala clangula*, velike žagarje *Mergus merganser* in galebe Laridae na števnem območju Drave ter velike žagarje na števnem območju Savinje. Mokože *Rallus aquaticus* smo na prujskih studenčnicah in potoku Črnc (Murska ravan) sočasno s štetjem drugih vodnih ptic popisali s pomočjo predvajanja posnetka

oglašanja. Metoda je podrobneje opisana v BOŽIČ (2002). V štetje so bile tako kot vsako leto vključene vrste iz naslednjih skupin ptic: plovci Anatidae, slapniki Gaviidae, kormorani Phalacrocoracidae, čaplje Ardeidae, štoklje Ciconiidae, plamenci Phoenicopteridae, ponirki Podicipedidae, tukanice Rallidae, pobrežniki Charadriiformes ter belorepec *Haliaeetus albicilla*, rjavi lunj *Circus aeruginosus*, močvirska uharica *Asio flammeus*, vodomec *Alcedo atthis* in povodni kos *Cinclus cinclus*.

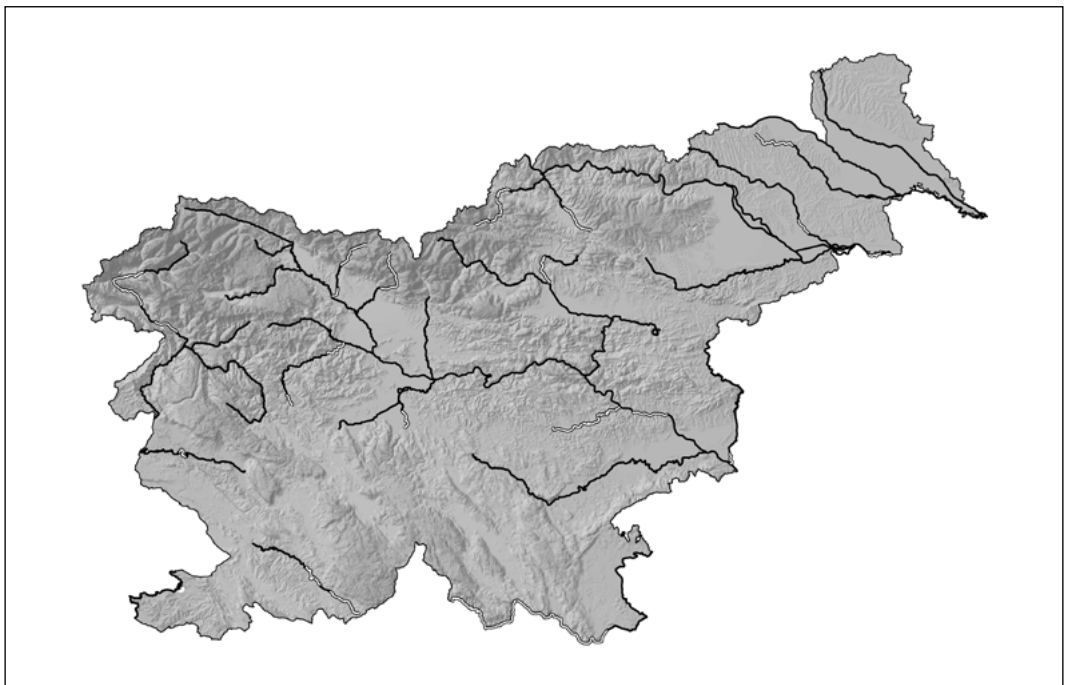
Januarja 2019 je bila povprečna temperatura po nižinah blizu dolgoletnega povprečja, saj je bil odklon povsod v mejah ± 1 °C. Povprečna mesečna temperatura je bila v osrednji Sloveniji in večjem delu vzhodne polovice države nekoliko višja kot v dolgoletnem povprečju, drugod pa je bilo nekoliko hladneje kot običajno. Padavine so večinoma zaostajale za dolgoletnim povprečjem, največji primanjkljaj je bil na skrajnem SV in zahodu Slovenije, kjer je padlo manj od 60 % dolgoletnega povprečja padavin. Dolgoletno povprečje je bilo preseženo le na nekaj manjših območjih. December 2018 je bil v večjem delu Slovenije nekoliko toplejši kot običajno, vendar temperaturni odkloni nikjer niso presegli 1,5 °C. Nekoliko hladneje od dolgoletnega povprečja (odklon do 0,5 °C) je bilo le v skrajnem JZ delu države. Padavine so bile povsod po Sloveniji zelo skromne, saj je padlo le 23 % dolgoletnega povprečja (CEGNAR 2018, 2019). Največji primanjkljaj je bil zabeležen v severni polovici države. Tako januar 2019 kot december 2018 sta bila hidrološko suha, saj je bila vodnatost rek v celoti za polovico oz. 60 % manjša od dolgoletnega povprečja. Le Drava in Mura sta bili blizu običajne vodnatosti za ta čas (STROJAN 2018, 2019). V času štetja je bilo nad zahodno Evropo območje visokega zračnega tlaka, ki je segalo tudi nad Alpe, nad severno in srednjo Evropo pa je bilo ciklonsko območje, ki se je širilo nad zahodni Balkan. V noči na 12. januar se je prek Slovenije pomikala vremenska fronta, ponekod je za krajši čas rahlo snežilo. Prevladovalo je delno jasno vreme, prvi dan so bile najvišje dnevne temperature od 0 do 6, na Primorskem do 8 °C, drugi dan pa od 5 do 12 °C. Jutranje temperature so bile v večjem delu države, z izjemo Obale, pod lediščem (MARKOŠEK 2019). V času štetja 2019 so bili delno zaledeneli (1/4) krajši deli rek Mure, Ščavnice, Ledave, alpske in panonske Drave, Savinje, Voglajne, zgornje Save, Ljubljani, Iščice, Poljanske Sore in Reke, nekaj

odsekov Pesnice pa je bilo zaledenelih 3/4 ali v celoti. Od rečnih akumulacij so bilo delno zaledeneli Ledavsko jezero (3/4), Gajševsko jezero na Ščavnici (3/4), Dravograjsko jezero na alpski Dravi (1/4), akumulacija Melje na panonski Dravi (1/4) in Trbojsko jezero (1/2) na srednji Savi, Perniško jezero in jezero Pristava na Pesnici pa sta bila zaledenela v celoti. Delno zaledeneli so bili tudi nekateri potoki in manjše reke, npr. na območju Savinje, Ljubljanskem barju, Notranjskem in Vipavski dolini (1/4–3/4). Stojęča vodna telesa na števnih območjih Mure, Drave, Savinje ter Zgornje in Spodnje Save so bila večinoma zaledenela 3/4 ali v celoti. Večje in globlje gramoznice v Pomurju so bile nezaledenene ali zaledenene 1/4, Šoštansko jezero je bilo zaledenelo 1/4, nezaledeneli pa so bili Velenjsko jezero, vzhodno Teharsko jezero, Bohinjsko in Blejsko jezero ter gramoznica Stari Grad pri Krškem. Rudniško jezero (Kočevje) je bilo zaledenelo v celoti. Delno (1/4–3/4) ali v celoti so bila zaledenela tudi stojęča vodna telesa

na območju Notranjske in Primorske, vključno s Cerkniškim jezerom (3/4). Soline in Škocjanski zatok so bili nezaledeneli. Vonarsko jezero (Sotla) je bilo brez vode.

Sodelovalo je 259 popisovalcev. Pregledali smo 435 popisnih odsekov na rekah in obalnem morju v skupni dolžini 1525,6 km (tabela 1), kar je 83,4 % celotne dolžine odsekov, vključenih v popis. Poleg tega smo pregledali tudi 233 lokalitet (188 stojęčih in 45 tekočih voda) od skupno 334 (tabela 2), kar je 69,8 % vseh lokalitet, evidentiranih v bazi januarskega štetja vodnih ptic do vključno leta 2019. Popisne odseke, pregledane v štetju leta 2019, prikazuje slika 1, razširjenost pregledanih lokalitet pa slika 2.

Skupaj smo prešteli 54.138 vodnih ptic, pripadajočih 62 vrstam. Poleg tega smo zabeležili še tri druge taksone (domačo gos, domačo raco in en vrstno nedoločen takson). Tako skupno število vodnih ptic kot število zabeleženih vrst sta bili na-

Slika 1: Popisni odseki januarskega štetja vodnih ptic (IWC) na rekah in obalnem morju v Sloveniji leta 2019; črne črte označujejo popisane, bele pa nepopisane odseke.

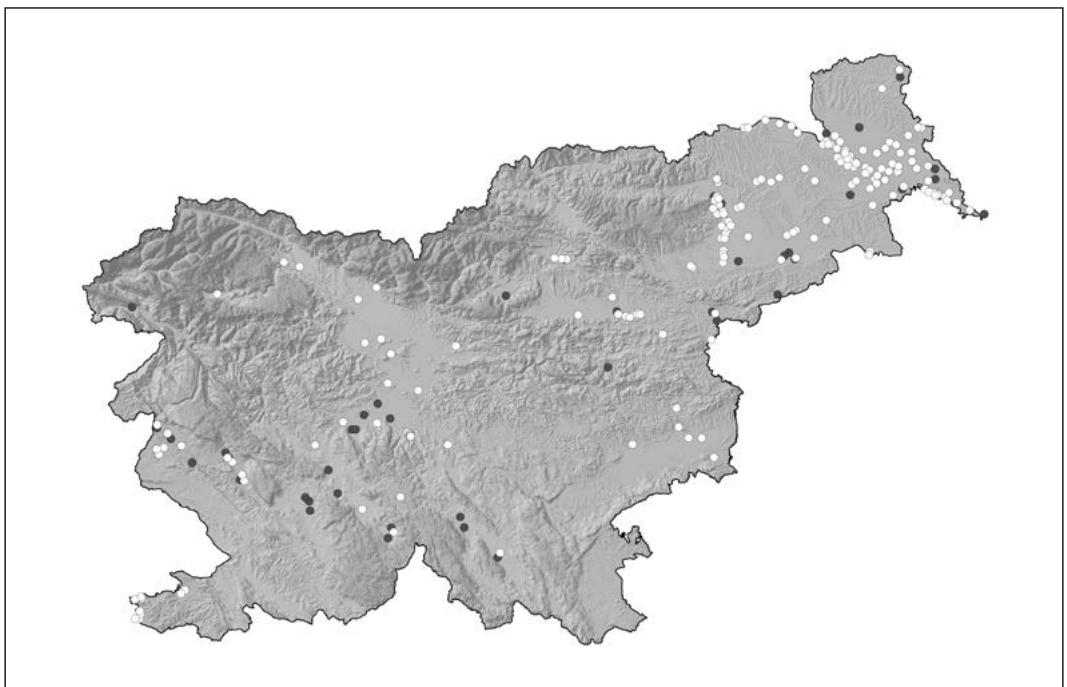
Figure 1: Survey sections of the January 2019 waterbird census (IWC) on the rivers and coastal sea in Slovenia, with black lines denoting examined and white lines unexamined sections

dpovprečni (51.303 / 60) in večji kot v prejšnjem šteju. Skupno število vodnih ptic je bilo največje po letu 2012, število vrst pa po letu 2014. Tako kot v vseh štetjih doslej smo tudi leta 2019 največ vodnih ptic prešteli na števnem območju reke Drave, in sicer 21.752. To je 40,2 % vseh vodnih ptic, prešteti v Sloveniji. S tem je bil odstotek vodnih ptic na tem števnem območju nekoliko manjši od povprečnega (43,2 %). Tako kot v večini štetij doslej števila 10.000 prešteti vodnih ptic nismo presegli na nobenem drugem števnem območju. Na območjih Drave, Savinje in Zgornje Save je bilo število vodnih ptic blizu povprečnemu (do ± 10 % povprečja), na območjih Mure (+36 %), Spodnje Save (+60 %) in Kolpe (+30 %) nadpovprečno, na območjih Notranjske in Primorske ter Obale pa občutno manjše od povprečnega (oboje -14 %). Leta 2019 na nobenem števnem območju nismo prešteli največjega ali najmanjšega števila vodnih ptic v dosedanjih januarjskih štetjih. Med največ-

jimi doslej sta bili števili vodnih ptic na območjih Spodnje Save (drugo največje; večje samo leta 2002) in Kolpe (največje po letu 2012).

Mlakarica *Anas platyrhynchos* je bila leta 2019, tako kot med vsemi štetji doslej, daleč najštevilnejša vrsta (23.064 os., 42,6 % vseh vodnih ptic). Po številu prešteti osebkov sledijo rečni galeb *Chroicocephalus ridibundus* (3175 os., 5,9 % vseh vodnih ptic), kormoran (3073 os., 5,7 % vseh vodnih ptic), beločela gos *Anser albifrons* (2986 os., 5,5 %) in liska *Fulica atra* (2968 os., 5,5 % vseh vodnih ptic). Beločela gos še nikoli ni bila tako visoko na seznamu najštevilnejših vrst, v večini let ni bila niti med 10 najštevilnejšimi. Število 1000 prešteti osebkov so leta 2019 presegli še labod grbec *Cygnus olor*, krehelj *Anas crecca*, rumenonogi galeb, čopasta črnica *Aythya fuligula* in siva čaplja *Ardea cinerea*.

Rezultati januarjskega štetja vodnih ptic leta 2019 po shemi razdelitve na osem števnih območij (Božič 2007, 2008A, 2008B, 2010, 2011, 2012, 2013,

Slika 2: Lokalitete, popisane med januarjskim štetjem vodnih ptic (IWC) v Sloveniji leta 2019; beli krogi označujejo stoječe vode, temni krogi pa potoke in manjše reke.

Figure 2: Localities surveyed during the January 2019 waterbird census (IWC) in Slovenia, with white circles denoting standing waters, and dark circles designating smaller rivers and streams

2014, 2015, 2016, 2017, 2018) so predstavljeni v tabeli 3. V dodatku 1 so števna območja podrobneje razčlenjena na posamezne reke in manjša območja z večjim številom lokalitet, kot so poplavne ravnice, doline, ravnine ipd.

Leta 2019 med januarskim štetjem vodnih ptic nismo zabeležili veliko neobičajnih vrst. Od redke-

jših vrst smo popisali le dve tujerodni vrsti, labodjo gos *Anser cygnoides* (Nanoščica, Notranjska; tretje opazovanje v januarskem štetju vodnih ptic) in nilsko gos *Alopochen aegyptiacus* (tretjič zapored v glinokopu Volčja draga, Primorska; četrto opazovanje v januarskem štetju vodnih ptic). Med redke vrste prištevamo tudi pukleža *Lymnocyptes*

Tabela 1: Število vseh in pregledanih popisnih odsekov na rekah in obalnem morju ter njihova skupna dolžina na posameznem števnom območju in v celotni državi med januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) leta 2019 v Sloveniji

Table 1: Number of all and surveyed sections on the rivers and coastal sea, as well as their total length in separate count areas and in the entire country during the January 2019 waterbird census (IWC) in Slovenia

Števno območje / Count area	Št. vseh popisnih odsekov / Total no. of survey sections	Dolžina / Length (km)	Št. pregledanih odsekov / No. of sections surveyed	Dolžina / Length (km)
Mura	61	220,2	59	203,1
Drava	138	374,4	126	328,9
Savinja	38	141,5	36	130,5
Zgornja Sava / Upper Sava	113	387,1	103	328,1
Spodnja Sava / Lower Sava	71	272,7	59	230,6
Kolpa	14	118,0	6	48,4
Notranjska in Primorska	44	272,9	34	213,4
Obala / Coastland	12	42,6	12	42,6
Skupaj / Total	491	1829,4	435	1525,6

Tabela 2: Število vseh in pregledanih lokalitet (stoječih voda, potokov in manjših rek) na posameznem števnom območju in v celotni državi med januarskim štetjem vodnih ptic (IWC) leta 2019 v Sloveniji

Table 2: Number of all and surveyed localities (standing waters, streams and smaller rivers) in separate count areas and in the entire country during the January 2019 waterbird census (IWC) in Slovenia

Števno območje / Count area	Št. vseh lokalitet - stoječe vode / Total no. of localities (standing waters)	Št. vseh lokalitet - tekoče vode / Total no. of localities (streams)	Št. pregledanih lokalitet - stoječe vode / No. of surveyed localities (standing waters)	Št. pregledanih lokalitet - tekoče vode / No. of surveyed localities (streams)
Mura	81	10	78	8
Drava	57	24	45	9
Savinja	19	6	13	4
Zgornja Sava / Upper Sava	25	15	19	5
Spodnja Sava / Lower Sava	11	10	8	2
Kolpa	1	4	1	3
Notranjska in Primorska	21	33	14	14
Obala / Coastland	14	3	10	0
Skupaj / Total	229	105	188	45

minimus, ki pa je bil tokrat zabeležen že četrtič zapored (skupaj šest opazovanj v januarjem številu vodnih ptic). Leta 2019 smo prešteli največ beločelih gosi, konopnic *Anas strepera*, dolgorepih rac *An. acuta*, kostanjevk *Aythya nyroca*, rjavovratih ponirkov *Podiceps grisegena*, belorepcev *Haliaeetus albicilla* (skupaj z letom 2004) in vodomcev

Alcedo atthis v okviru januarjskih štetij vodnih ptic doslej. Razen tega je bilo izmed vrst, ki se pojavljajo redno, labodov grbcev več le med številom leta 2016 (vrsta je tokrat tretjič preseгла število 2000 os.), sivih gosi *Anser anser* leta 2018, moškatnih bleščavk *Cairina moschata* leta 2015, kreheljcev leta 1999 in 2012 (tudi ta vrsta je tokrat tretjič pre-

Tabela 3: Števila prešteti vodnih ptic na posameznem številnem območju in v celotni Sloveniji med januarjem številu vodnih ptic (IWC) leta 2019 (1 – Mura, 2 – Drava, 3 – Savinja, 4 – Zgornja Sava, 5 – Spodnja Sava, 6 – Kolpa, 7 – Notranjska in Primorska, 8 – Obala)

Table 3: Numbers of waterbirds counted in separate count areas and in the entire Slovenia during the January 2019 waterbird census (IWC) (1 – Mura, 2 – Drava, 3 – Savinja, 4 – Upper Sava, 5 – Lower Sava, 6 – Kolpa, 7 – Notranjska & Primorska, 8 – Coastland)

Vrsta / Species	1	2	3	4	5	6	7	8	Skupaj / Total
<i>Cygnus olor</i>	467	1061	85	191	329	10	31	194	2368
<i>Anser cygnoides</i>							2		2
<i>Anser albifrons</i>	141	2716			90		37	2	2986
<i>Anser anser</i>	9	727			177		67	8	988
<i>Anser sp.</i>		270							270
<i>Alopochen aegyptiaca</i>							2		2
domača gos / domestic goose							1		1
<i>Tadorna tadorna</i>		2	2				5	45	54
<i>Aix galericulata</i>		3			1				4
<i>Cairina moschata</i>		13	7	1	1		4		26
<i>Anas penelope</i>	21	322	10	5	37	11	13	88	507
<i>Anas strepera</i>	12	150	17	2	39		6	44	270
<i>Anas crecca</i>	284	618	221	122	518	62	35	412	2272
<i>Anas platyrhynchos</i>	4219	7561	1793	3225	3009	779	1509	969	23064
<i>Anas acuta</i>		36	2		4		15	3	60
<i>Anas clypeata</i>				3			2	195	200
<i>Netta rufina</i>	1				4				5
<i>Aythya ferina</i>	56	614	11	42	94	1			818
<i>Aythya nyroca</i>		8			12				20
<i>Aythya fuligula</i>	20	1168	46	253	34	10			1531
<i>Aythya marila</i>		4			2				6
<i>Clangula hyemalis</i>		1							1
<i>Melanitta fusca</i>		2	9					3	14
<i>Bucephala clangula</i>		511		15	13	1			540
<i>Mergellus albellus</i>		54		2					56
<i>Mergus serrator</i>		4						47	51
<i>Mergus merganser</i>	48	243	142	237	96	40	110		916

Nadaljevanje tabele 3 / Continuation of Table 3

Vrsta / Species	1	2	3	4	5	6	7	8	Skupaj / Total
domača rasa / domestic duck		2		8					10
<i>Gavia stellata</i>		1			2				3
<i>Gavia arctica</i>					1	2		14	17
<i>Phalacrocorax carbo</i>	440	841	159	306	1064	41	45	177	3073
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>								41	41
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>		827						4	831
<i>Botaurus stellaris</i>			1				1	1	3
<i>Egretta garzetta</i>							5	123	128
<i>Ardea alba</i>	225	358	7	76	66	7	25	37	801
<i>Ardea cinerea</i>	146	319	109	234	167	13	58	64	1110
<i>Ciconia ciconia</i>		2							2
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	15	275	11	132	279	49	25	96	882
<i>Podiceps cristatus</i>	22	22	43	16	59	5		40	207
<i>Podiceps grisegena</i>			3			7		1	11
<i>Podiceps auritus</i>					1				1
<i>Podiceps nigricollis</i>				1	1			97	99
<i>Haliaeetus albicilla</i>	1	6	1		1		2		11
<i>Rallus aquaticus</i>	12	37	3	3			5	7	67
<i>Gallinula chloropus</i>	19	29	19	34	16	3	4	13	137
<i>Fulica atra</i>	301	1179	228	383	203		12	662	2968
<i>Pluvialis squatarola</i>								6	6
<i>Vanellus vanellus</i>		1							1
<i>Lymnocyptes minimus</i>								1	1
<i>Gallinago gallinago</i>	5	24	2	20	6		5	7	69
<i>Scolopax rusticola</i>			1				1		2
<i>Numenius arquata</i>								11	11
<i>Actitis hypoleucos</i>	1	1					1	13	16
<i>Tringa ochropus</i>	27	15	2		3				47
<i>Tringa nebularia</i>								14	14
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>		1143		6	19		1	2006	3175
<i>Larus melanocephalus</i>								4	4
<i>Larus canus</i>	2	118		1	2			1	124
<i>Larus argentatus</i>		2							2
<i>Larus michahellis</i>		67	5				333	1395	1800
<i>Larus cachinnans</i>	1	355							356
<i>Larus michahellis / cachinnans</i>		3	1	19	150				173
<i>Sterna sandvicensis</i>								11	11
<i>Alcedo atthis</i>	14	15	18	54	22	2	12	23	160
<i>Cinclus cinclus</i>	4	22	86	392	28		200		732
Skupaj / Total	6513	21752	3044	5783	6550	1043	2574	6879	54138

segla število 2000 os.), rac žličaric *An. clypeata* leta 2015, velikih žagarjev *Mergus merganser* leta 2017, malih martinov *Actitis hypoleucos* leta 2015 in povodnih kosov *Cinclus cinclus* leta 2010. Najmanjšega števila v triindvajsetih letih januarjskih štetij vodnih ptic nismo leta 2019 zabeležili pri nobeni vrsti. Števila naslednjih vrst so bila med najmanjšimi doslej: pri zvoncu *Bucephala clangula* (manjše le 2013), polarnem slapniku *Gavia arctica* (manjše le 2004), čopastem ponirku *Podiceps cristatus* (manjše le trikrat pred tem), liski (manjše le 2013 in 2018), sivem galebu *Larus canus* (manjše le 2005 in 2015) in kričavi čigri *Sterna sandvicensis* (manjše le 2018). Število žvižgavk *An. penelope* je bilo največje po letu 2004 (do takrat so bila podobna ali večja števila običajna), število pritlikavih kormoranov *P. pygmeus* pa najmanjše v zadnjih štirih letih, čeprav še vedno občutno večje kot v vseh letih pred tem. Od dokaj redno pojavljajočih se vrst smo črno prosenko *Pluvialis squatarola* prešteli prvič po treh letih brez podatka in šele drugič v zadnjih šestih letih.

Pri več vrstah z največjimi in velikimi zabeleženimi števili (beločela gos, siva gos, konopnica, dolgorepa raca, raca žličarica, veliki žagar, pritlikavi kormoran) so rezultati štetja leta 2019 nadaljevanje dolgoročnih pozitivnih populacijskih trendov njihovih januarjskih populacij v Sloveniji (Božič 2014, 2015, 2016, 2017, 2018). Podobno velja za negativne populacijske trende nekaterih vrst z najmanjšimi in majhnimi zabeleženimi števili (polarni slapnik, liska, sivi galeb), pri čemer se nekaj vrst v zadnjih letih sploh več ne pojavlja redno, občasna opazovanja med januarskimi štetji vodnih ptic pa so omejena na posamezne osebe (njivska gos *Anser fabalis*, nekateri pobrežniki). Omenjeni trendi, zlasti pri vrstah z naraščajočimi populacijami, večinoma ustrezajo recentnim trendom širših regionalnih biogeografskih populacij (WETLANDS INTERNATIONAL 2019). V štetju leta 2019 so na posameznih območjih tri vrste dosegle mejno vrednost 1 % za opredeljevanje mokrišč mednarodnega pomena (WETLANDS INTERNATIONAL 2019). Veliki žagar je mejno vrednost iz DENAC *et al.* (2011), tako kot že v preteklih štetjih, presegel na IBA Drava, Savinji med Nazarjem in sotočjem s Savo ter zgornji Savi s pritoki, prvič doslej pa tudi na spodnji Savi med Zidanim Mostom in Brežicami ter na Vipavi. Štetje je po-

trdilo mednarodni pomen širšega območja za drževalnika Medvedce (del IBA Črete) zaradi prezimovanja večje jate dveh vrst gosi. Leta 2018 je mejno vrednost 1 % presegla siva gos (tokrat malo pod to vrednostjo), leta 2019 pa beločela gos. Prešteti 2588 beločelih gosi pomeni po najnovejših podatkih c. 1,5 % regionalne populacije podvrste *albifrons* v zahodni Sibiriji/srednji Evropi.

Streljanje vodnih ptic v času štetja je bilo zabeleženo na posameznih odsekih Ledave, Pesnice, Krke in Sotle (hrvaška stran) ter obsežnem delu panonske Drave nizvodno od Markovcev pri Ptujju. Plašenje kormoranov s strani ribičev je potekalo na nekaterih odsekih Save Bohinjke in srednje Save. Na panonski Dravi je bilo zabeleženo streljanje lovcev na pritlikavega kormorana, zastreljen veliki žagar s poškodovano perutjo pa je bil opazovan na srednji Savi.

Zahvala: Vsem popisovalcem, ki so šteli vodne ptice, in lokalnim koordinatorskim gre zasluga, da smo ponovno in sistematično hkrati popisali vse pomembnejše vodne površine v Sloveniji. Brez nesebičnega truda to ne bi bilo mogoče. Vsem najlepša hvala.

Leta 2019 so v januarjem štetju vodnih ptic sodelovali: Nataša Bavec, Ernest Bedič, Katja Berden, Leon Borovnjak, Denis Cizar, Bojan Čolnik, Gregor Domanjko, Jasmina Filipič, Igor Gajšek, Robi Gjergjek, Larisa Gregur, Darko Ipša, Lijana Jurak, Tamara Karlo, Geza Kerčmar, Vesna Kittya, Igor Kolenko, Urška Korošec, Anton Lejko, Darko Lorenčič, Marjan Mauko, Valentina Novak, Štefan Orban, Jurij Perša, Andrej Piltaver, Mojca Plantan, Monika Podgorelec, Mojca Podletnik, Daša Rantaša, Dejan Rocner, Željko Šalamun, Robi Šiško, Tadej Törnar, Srečko Tropenauer, Velimir Turk, Rozalija Vajdič, Štefan Virag, Bernard Zanjekovič (**Mura**), Smiljan Bačani, Tilen Basle, Dominik Bombek, Dejan Bordjan, Domen Božič, Ema Božič, Luka Božič, Franc Bračko, Iztok Erjavac, Angelca Fras, Igor Gajšek, Eva Horvat, Stanko Jamnikar, Matjaž Kerček, Jure Kočevar, Andrej Koležnik, Aleksander Koren, Rok Lobnik, Katja Logar, Mojca Logar, Urška Martinc, Vesna Pirnat, Branko Pisanec, Zarja Plavčev, Alen Ploj, Matjaž Premzl, Janko Rakuša, Sarah Robič, Barbara Robnik, Igor Stražišnik, Robi Šiško, Aleš Tomažič, Marjan Trup, Martina

Trup, Vesna Trup, Vladka Tucovič, Miroslav Vamberger, Aleš Verlič, Davorin Vrhovnik, Tjaša Zagoršek (**Drava**), Boštjan Deberšek, Urša Gajšek, Matej Gamser, Marjan Gobec, Jan Gोजznikar, Polona Gorišek, Tone Kladnik, Mojmir Kosi, Suzana Kovač, Miha Kronovšek, Janez Leskošek, Jure Novak, Rafko Pintar, Gabrijela Triglav Brežnik, Meta Zaluberšek (**Savinja**), Katarina Benulič, Blaž Blažič, Dejan Bordjan, Tomaž Bregant, Henrik Ciglič, Katarina Denac, Mitja Denac, Ana Dolenc, Lana Dornik Mirtič, Andreja Dremelj, Jošt Drol, Dare Fekonja, Marko Gerbec, Nataša Gorjanc, Janez Grašič, Jurij Hanžel, Meta Havliček, Vojko Havliček, Nika Hrabar, Jurij Hribovšek, Andrej Kelbič, Aleš Klemenčič, Lana Klemenčič, Primož Kmecl, Urša Koce, Neža Kocjan, Ivica Kogovšek, Jerneja Kos, Jože J. Kozamernik, Žan Kunčič, Žan Kuralt, Jernej Legat, Rado Legat, Marjana Mandeljc, Bor Mihelič, Gaber Mihelič, Ruj Mihelič, Tomaž Mihelič, Blaž Mihovec, Aljaž Mulej, Sava Osole, Žan Pečar, Tinkara Pirc Marolt, Jon Poljanec, Luka Poljanec, Sabina Povhe, Špela Prelogar Popit, Aleksander Pritekelj, Katarina Prosenc Trilar, Tjaša Pršin, Tosja Pušenjak, Maks Sešlar, Nataša Šalaja, Anton Štular, Rudolf Tekavčič, Davorin Tome, Tone Trebar, Tomi Trilar, Irena Tuljak, Lovro Tuljak, Marko Tuljak, Mitja Tuljak, Zlata Vahčič, Manca Velkavrh, Barbara Vidmar, Miha Žnidaršič (**Zg. Sava**), Maja Badovinec, Gregor Bernard, Daniel Bosch, Al Božič, Aleksander Božič, Jon Božič, Alenka Bradač, Petra Bralič, Vlado Bucalo, Ines Buzuk, Adrijan Černelč, Angela Čuk, Zdravko Čuk, Damijan Denac, Katarina Denac, Nataša Ferlinc, Žiga Fišer, Nina Klavdija Gabron, Marjan Gobec, Nuša Hrga, Andrej Hudoklin, Jože Hvala, Mateja Jamnik, David Kapš, Filip Kapš, Marko Kapš, Barbara Kink, Bor Klenovšek, Dušan Klenovšek, Danijela Kodrnja, Tatjana Kotnik, Marjan Kumelj, Vesna Kunej, Mojca Kunst, Joaquin Lopez, Irena Matjašič Podhraški, Bor Mihelič, Gaber Mihelič, Dijana Mohar, Katjuša Okrošek, Rudi Omahen, Tina Osovnikar, Natalija Penič, Martina Peterlin, Barbara Ploštajner, Zdravko Podhraški, Tereziya Potočar Korošec, Katarina Požun Brinovec, Toni Preskar, Nejc Rabuza, Nejc Resnik, Valerija Slemenšek, Pavel Šet, Ivan Štok, Jani Vidmar, Branimir Vodopivec ml., Vesna Zakonjšek, Gašper Zalokar, Jakob Zaman Jelenič, Lucija Zorenč (**Sp.**

Sava), Ana Dolenc, Andrej Kelbič, Nejc Kelbič, Aleksander Kozina, Urša Koce, Marko Pezdirc, Borut Rubinič, Tanja Šumrada, Manca Velkavrh (**Kolpa**), Anica Cernatič Gregorič, Marjeta Cvetko, Boštjan Čibej, Bojana Fajdiga, Milan Fakin, Kim Ferjančič, Martin Gerlič, Iztok Hribar, Ivan Kljun, Borut Kokalj, Dean Kovač, Matej Kovačič, Simon Kovačič, Albert Kravanja, Zvonko Kravanja, Peter Krečič, Jana Laganis, Astrid Ličen, Bogdan Lipovšek, Boris Macarol, Sonja Marušič, Brigita Mingot, Horymir Ondračka, Maja Ondračka, Sava Osole, Polona Pagon, Slavko Polak, Jošt Rovtar, Anže Škoberne, Drago Telič, Sitka Tepeh, Marko Trošt, Martin Završnik (**Notranjska & Primorska**), Bojana Lipej, Lovrenc Lipej, Bogdan Lipovšek, Urh Melan Mozetič, Borut Mozetič, Bia Rakar, Iztok Škornik, Dušan Šuštaršič, Al Vrezec, Petra Vrh Vrezec (**Obala**).

Lokalni koordinatorji leta 2019 so bili: Željko Šalamun (**Mura**), Luka Božič (**Drava, Savinja**), Katarina Denac, Vojko Havliček, Tomaž Mihelič (**Zg. Sava**), Gregor Bernard, Andrej Hudoklin, Dušan Klenovšek (**Sp. Sava**), Urša Koce (**Kolpa**), Peter Krečič (**Notranjska in Primorska**), Borut Mozetič (**Obala**).

Summary

In 2019, the International Waterbird Census (IWC) was carried out in Slovenia on 12 and 13 Jan. Waterbirds were counted on all larger rivers, along the entire Slovenian Coastland and on most of the major standing waters in the country. During the census, in which 259 observers took part, 435 sections of the rivers and coastal sea with a total length of 1525.6 km and 233 other localities (188 standing waters and 45 streams) were surveyed. Most standing water bodies were partly or completely frozen. Altogether, 54,138 waterbirds of 62 species were counted. Thus, the number of waterbirds and the number of species recorded were above the 23-year average, and the highest after the censuses in 2012 and 2014, respectively. The highest numbers of waterbirds were counted in the Drava count area, i.e. 21,752 individuals (40.2% of all waterbirds in Slovenia). By far the most numerous species was Mallard *Anas platyrhynchos* (42.6% of all waterbirds), followed by Black-headed Gull *Chroicocephalus*

ridibundus (5.9% of all waterbirds), Cormorant *Phalacrocorax carbo* (5.7% of all waterbirds), White-fronted Goose *Anser albifrons* (5.5% of all waterbirds), and Coot *Fulica atra* (5.5% of all waterbirds). The number of 1,000 counted individuals was also surpassed by Mute Swan *Cygnus olor*, Teal *An. crecca*, Yellow-legged Gull *Larus michabellis*, Tufted Duck *Aythya fuligula*, and Grey Heron *Ardea cinerea*. Numbers of the following species were the highest so far recorded during the IWC: White-fronted Goose, Gadwall *An. strepera*, Pintail *An. acuta*, Ferruginous Duck *Ay. nyroca*, Red-necked Grebe *Podiceps grisegena*, White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*, and Kingfisher *Alcedo atthis*.

Literatura

- BOŽIČ L. (2002): Zimsko štetje mokožev *Rallus aquaticus* v Sloveniji. – *Acrocephalus* 23 (110/111): 27–33.
- BOŽIČ L. (2005): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2004 in 2005 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 26 (126): 123–137.
- BOŽIČ L. (2006): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2006 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 27 (130/131): 159–169.
- BOŽIČ L. (2007): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2007 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 28 (132): 23–31.
- BOŽIČ L. (2008A): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2008 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 29 (136): 39–49.
- BOŽIČ L. (2008B): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2009 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 29 (138/139): 169–179.
- BOŽIČ L. (2010): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2010 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 31 (145/146): 131–141.
- BOŽIČ L. (2011): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2011 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 32 (148/149): 67–77.
- BOŽIČ L. (2012): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2012 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 33 (152/153): 109–119.
- BOŽIČ L. (2013): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2013 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 93–103.
- BOŽIČ L. (2014): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2014 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 35 (160/161): 73–83.
- BOŽIČ L. (2015): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2015 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 36 (164/165): 57–67.
- BOŽIČ L. (2016): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2016 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 37 (170/171): 209–219.
- BOŽIČ L. (2017): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2017 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 38 (174/175): 203–215.
- BOŽIČ L. (2018): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2018 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 39 (178/179): 185–195.
- CEGNAR T. (2018): Podnebne razmere v decembru 2018. – Naše okolje. Bilten Agencije RS za okolje 25 (12): 3–25.
- CEGNAR T. (2019): Podnebne razmere v januarju 2019. – Naše okolje. Bilten Agencije RS za okolje 26 (1): 3–26.
- DENAC K., MIHELIC T., BOŽIČ L., KMECL P., JANČAR T., FIGELJ J., RUBINIČ B. (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo (dopolnjena verzija). – DOPPS, Ljubljana.
- MARKOŠEK J. (2019): Razvoj vremena v januarju 2019. – Naše okolje. Bilten Agencije RS za okolje 25 (1): 27–33.
- STROJAN I. (2018): Pretoki rek v decembru 2018. – Naše okolje. Bilten Agencije RS za okolje 25 (12): 69–72.
- STROJAN I. (2019): Pretoki rek v januarju 2019. – Naše okolje. Bilten Agencije RS za okolje 26 (1): 57–60.
- ŠTUMBERGER B. (1997): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 18 (80/81): 29–39.
- ŠTUMBERGER B. (1998): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1998 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 19 (87/88): 36–48.
- ŠTUMBERGER B. (1999): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 20 (92): 6–22.
- ŠTUMBERGER B. (2000): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2000 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 21 (102/103): 271–274.
- ŠTUMBERGER B. (2001): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2001 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 22 (108): 171–174.
- ŠTUMBERGER B. (2002): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2002 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 23 (110/111): 43–47.
- ŠTUMBERGER B. (2005): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2003 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 26 (125): 99–103.
- WETLANDS INTERNATIONAL (2019): Waterbird Population Estimates. – [<http://wpe.wetlands.org>], 18/10/2019.

Prispelo / Arrived: 21. 10. 2019

Sprejeto / Accepted: 26. 6. 2020

DODATEK / APPENDIX 1

Število prešteti vodnih ptic v januarskem štetju leta 2019 v Sloveniji (M – Mura, ŠČ – Ščavnica, LD – Ledava, MR – Mura razno: jezera, ribniki, gramoznice, mrtvice in potoki v Pomurju ter bližnji okolici, DA – Drava Alpe: meja z Avstrijo pri Libeličah–Selnica ob Dravi, MM – Meža in Mislinja, D – Drava: Selnica ob Dravi–meja s Hrvaško pri Središču ob Dravi, DV – Dravinja, P – Pesnica, DPP – Dravsko in Ptujsko polje: ribniki, gramoznice, kanali, potoki in polja na Dravskem in Ptujskem polju ter bližnji okolici, S – Savinja (vključuje Pako in Voglajno), ŠAL – Saleška jezera: Škalsko, Velenjsko in Soštanjsko jezero, SR – Savinja razno: jezera, ribniki, manjše reke in potoki na Savinjski ravni ter v bližnji okolici, ZGS – zgornja Sava: Sava Bohinjka, Sava Dolinka, Sava do Gornje Save (Kranj); vključuje Radovno, Tržiško Bistrico in Kokro, SOR – Selška Sora, Poljanska Sora in Sora, SRS – srednja Sava: Gornja Sava (Kranj)–Breg pri Litiji, KBI – Kamniška Bistrica, LB – Ljubljana, SAR – Savska ravan: jezera, gramoznice, manjše reke in potoki na Savski ravni, LBA – Ljubljansko barje: jezera, ribniki, kanali in potoki na Ljubljanskem barju, SSO – Sava soteska: Breg pri Litiji–Zidani Most, SS – spodnja Sava: Zidani Most–meja s Hrvaško, K – Krka, ST – Sotla, SSR – spodnja Sava razno: jezera, ribniki, gramoznice in potoki na Krški ravni ter bližnji okolici, KO – Kolpa, KOR – Kolpa razno: vodna telesa v Beli krajini in Ribniško-Kočevskem podolju, SO – Soča, I – Idrija, VI – Vipava, VID – Vipavska dolina: jezera, glinokopi in potoki v Vipavski dolini, NOT – Notranjska: notranjska kraška polja in ponikalnice, Cerknjsko jezero, RE – Reka, O – Obala: slovensko obalno morje, OS – Obala soline: Sečoveljske in Strunjanjske soline, OZ – Obala zatok: Škocjanski zatok, OR – Obala razno: stoječe vode in smetišča v Koprskih brdih. Število vodnih ptic, ki so bile v celoti preštete na prenočiščih, je označeno s krepkim tiskom.

Vrsta/Species	Mura				Drava						Savinja			Zgornja Sava / Upper Sava														
	M	ŠČ	LD	MR	Skupaj/ Total		DA	MM	D	DV	P	DPP	Skupaj/ Total		S	ŠAL	SR	Skupaj/ Total		ZGS	SOR	SRS	KBI	LB	SAR	LBA	Skupaj/ Total	
<i>Cygnus olor</i>	46	42	125	254	467	55	820	4	58	124	1061	48	37	85	7	1	139	1	31	8	4	191						
<i>Anser cygnoides</i>																												
<i>Anser albifrons</i>	141				141		128			2588	2716																	
<i>Anser anser</i>			6	3	9		27			16	684	727																
<i>Anser sp.</i>							270				270																	
<i>Alopochen aegyptiaca</i>																												
domača gos / domestic goose																												
<i>Tadorna tadorna</i>								2			2	2		2														
<i>Aix galericulata</i>						1	2				3																	
<i>Cairina moschata</i>										13	13	5	1	1	7								1					1
<i>Anas penelope</i>	3	6		12	21		252				70	322	3	7	10				2				2	1				5
<i>Anas strepera</i>	6	1	3	2	12	1	144				5	150	5	7	5	17	2											2
<i>Anas crecca</i>	214		29	41	284	4	14	598			2	618	177	31	13	221	2	4	53	5	49						9	122
<i>Anas platyrhynchos</i>	929	681	290	2319	4219	174	192	5124	381	429	1261	7561	1479	30	284	1793	592	311	747	328	941	193	113					3225
<i>Anas acuta</i>								32			4	36	2		2													
<i>Anas clypeata</i>																		1				1					1	3
<i>Netta rufina</i>				1	1																							
<i>Aythya ferina</i>	2			54	56		606				8	614	11		11	33			9									42
<i>Aythya nyroca</i>							6				2	8																
<i>Aythya fuligula</i>			20	20			1168				1168	46		46	36	215			2									253
<i>Aythya marila</i>							4				4																	
<i>Clangula hyemalis</i>							1				1																	
<i>Melanitta fusca</i>							2				2	9		9														
<i>Bucephala clangula</i>							511				511									15								15
<i>Mergellus albellus</i>							54				54								1	1								2
<i>Mergus serrator</i>							4				4																	
<i>Mergus merganser</i>	45	3			48	32	1	210			243		1	141	142	48	33	122	18	16								237

The number of waterbirds counted during the January 2019 waterbird census (IWC) in Slovenia (M – Mura, ŠC – Ščavnica, LD – Ledava, MR – Mura other: lakes, fishponds, gravel pits, oxbows and streams in Pomurje and its immediate vicinity, DA – Drava Alps: from the border with Austria at Libeliče to Selnica ob Dravi, MM – Meža and Mislinja, D – Drava: from Selnica ob Dravi to the border with Croatia at Središče ob Dravi, DV – Dravinja, P – Pesnica, DPP – Dravsko polje and Ptujsko polje: fishponds, gravel pits, channels, streams and fields on Dravsko and Ptujsko poljes and in their immediate vicinity, S – Savinja (including Paka and Voglajna), ŠAL – Šalek Lakes: Škalsko, Velenjsko and Soštanjsko Lakes, SR – Savinja other: lakes, fishponds, small rivers and streams on Savinja plain and along it, ZGS – Upper Sava: Sava Bohinjka, Sava Dolinka, Sava to Gornja Sava (Kranj); including Radovna, Tržiška Bistrica and Kokra, SOR – Selška Sora, Poljanska Sora and Sora, SRS – Middle Sava: from Gornja Sava (Kranj) to Breg pri Litiji, KBI – Kamniška Bistrica, LB – Ljubljana, SAR – lakes, gravel pits, small rivers and streams on the Sava plain, LBA – lakes, fishponds, channels and streams at Ljubljansko barje, SSO – Sava gorge: from Breg pri Litiji to Zidani Most, SS – Lower Sava: from Zidani Most to the border with Croatia, K – Krka, ST – Sotla, SSR – Lower Sava other: lakes, fishponds, gravel pits and streams on Krško plain and nearby, KO – Kolpa, KOR – Kolpa other: water bodies in Bela krajina and Ribnica-Kočevoje valley, SO – Soča, I – Idrija, VI – Vipava, VID – lakes, gravel pits and streams in Vipava Valley, NOT – Notranjska: karst fields and disappearing streams, Cerkniško jezero (Lake Cerknica), RE – Reka, O – Slovene coastal sea, OS – Coastal salt pans: Sečovlje and Strunjan salt pans, OZ – Škocjanski zatok, OR – other localities on the coastland: standing waters and rubbish tips in Koprška brda. The number of waterbirds counted entirely at their roosting places is denoted in bold.

	Spodnja Sava / Lower Sava					Kolpa			Notranjska & Primorska						Obala / Coastland				Slovenija			
	SSO	SS	K	ST	SSR	Skupaj/ Total	KO	KOR	Skupaj/ Total	SO	I	VI	VID	NOT	RE	Skupaj/ Total	O	OS	OZ	OR	Skupaj/ Total	Skupaj vse/ Total overall
<i>C. olo.</i>		35	292		2	329	8	2	10	7				24		31	11	165	18		194	2368
<i>A. cyg.</i>														2		2						2
<i>A. alb.</i>		90				90								37		37			2		2	2986
<i>A. ans.</i>		142	35			177							44	16	7	67			8		8	988
<i>A. sp.</i>																						270
<i>A. aeg.</i>													2			2						2
															1	1						1
<i>T. tad.</i>														5		5	6	39			45	54
<i>A. gal</i>					1	1																4
<i>C. mos.</i>		1				1					1			3		4						26
<i>A. pen.</i>		24	13			37	11		11					13		13		60	28		88	507
<i>A. str.</i>		35	4			39								6		6		27	17		44	270
<i>A. cre.</i>	14	369	133		2	518	60	2	62				2	33		35		235	177		412	2272
<i>A. pla.</i>	70	1128	1321	454	36	3009	716	63	779	127	96	261	236	783	6	1509	134	719	103	13	969	23064
<i>A. acu.</i>		4				4								15		15		2	1		3	60
<i>A. cly.</i>														2		2		98	97		195	200
<i>N. ruf.</i>		1			3	4																5
<i>A. fer.</i>		4			90	94		1	1													818
<i>A. nyr.</i>		2			10	12																20
<i>A. ful.</i>		34				34	10		10													1531
<i>A. mar.</i>		2				2																6
<i>C. hye</i>																						1
<i>M. fus</i>																	3				3	14
<i>B. cla.</i>		13				13		1	1													540
<i>M. alb.</i>																						56
<i>M. ser.</i>																	47				47	51
<i>M. mer.</i>	11	82	3			96	40		40	23	14	73				110						916

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

Vrsta / Species	Mura				Drava						Savinja				Zgornja Sava / Upper Sava						Skupaj / Total			
	M	ŠČ	LD	MR	Skupaj / Total	DA	MM	D	DV	P	DPP	Skupaj / Total	S	ŠAL	SR	Skupaj / Total	ZGS	SOR	SRS	KBI		LB	SAR	LBA
domača rasa / domestic duck								2				2					2	4				2		8
<i>Gavia stellata</i>								1				1												
<i>Gavia arctica</i>																								
<i>Phalacrocorax carbo</i>	433		7		440	27		814				841	83	76		159	127	2	137	3	34	1	2	306
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>																								
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>								827				827												
<i>Botaurus stellaris</i>														1		1								
<i>Egretta garzetta</i>																								
<i>Ardea alba</i>	43	29	57	96	225			126	14	57	161	358	2		5	7		8	8	9	16	19	16	76
<i>Ardea cinerea</i>	24	43	36	43	146	11	15	112	46	42	93	319	83	15	11	109	65	49	47	13	32	18	10	234
<i>Ciconia ciconia</i>									2			2												
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	1		10	4	15	22		253				275	1	8	2	11	16	4	72		27	6	7	132
<i>Podiceps cristatus</i>				22	22			22				22	42	1		43	10		6					16
<i>Podiceps grisegena</i>													3		3									
<i>Podiceps auritus</i>																								
<i>Podiceps nigricollis</i>																	1							1
<i>Haliaeetus albicilla</i>	1				1			4			2	6	1			1								
<i>Rallus aquaticus</i>	1			11	12			35		2		37	2	1		3					2	1		3
<i>Gallinula chloropus</i>			15	4	19			28	1			29	1	18		19			1		12	7	14	34
<i>Fulica atra</i>			15	2	284	301	22	1113			44	1179	224	4	228	23	342			17		1		383
<i>Pluvialis squatarola</i>																								
<i>Vanellus vanellus</i>								1				1												
<i>Lymnocyptes minimus</i>																								
<i>Gallinago gallinago</i>			5		5			23		1		24			2	2		1	6		1	3	9	20
<i>Scolopax rusticola</i>													1			1								
<i>Numenius arquata</i>																								
<i>Actitis hypoleucos</i>	1				1				1			1												
<i>Tringa ochropus</i>	22		2	3	27			13	1	1		15	2			2								
<i>Tringa nebularia</i>																								
<i>C. ridibundus</i>						9		1132			2	1143									6			6
<i>Larus melanocephalus</i>																								
<i>Larus canus</i>				2	2			97			21	118							1					1
<i>Larus argentatus</i>								2				2												
<i>Larus michahellis</i>								66			1	67	5			5								
<i>Larus cachinnans</i>		1			1			353			2	355												
<i>Larus mic. / cac.</i>						2				1		3		1	1		1	14		4				19
<i>Sterna sandvicensis</i>																								
<i>Alcedo atthis</i>	6	2		6	14		1	9	2	2	1	15	14	1	3	18	19	4	9	6	8	2	6	54
<i>Cinclus cinclus</i>	4				4	2	17	1	2			22	86			86	271	82	13	21	5			392
Skupaj / Total	1922	823	587	3181	6513	362	240	14999	454	609	5088	21752	1952	581	511	3044	1255	501	1963	405	1204	262	193	5783

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

	Spodnja Sava / Lower Sava					Kolpa				Notranjska & Primorska						Obala / Coastland				Slovenija		
	SSO	SS	K	ST	SSR	Skupaj/ Total	KO	KOR	Skupaj/ Total	SO	I	VI	VID	NOT	RE	Skupaj/ Total	O	OS	OZ	OR	Skupaj/ Total	Skupaj vse/ Total overall
																						10
<i>G. ste.</i>		2				2																3
<i>G. arc.</i>		1				1	2	2									14				14	17
<i>P. car.</i>	34	895	88	47		1064	41		41	9		3	23	10		45	139	21	17		177	3073
<i>P. ari.</i>																	41				41	41
<i>P. pyg.</i>																		1	3		4	831
<i>B. ste.</i>													1			1			1		1	3
<i>E. gar.</i>													2		3	5	9	100	14		123	128
<i>A. alb.</i>		13	28	22	3	66	5	2	7	1		4	2	18		25	4	24	9		37	801
<i>A. cin.</i>	8	65	64	23	7	167	10	3	13	14	7	13	12	10	2	58	11	37	16		64	1110
<i>C. cic</i>																						2
<i>T. ruf.</i>		104	175			279	44	5	49	9		1	2	13		25	10	10	76		96	882
<i>P. cri.</i>		50	9			59	5	5									37		3		40	207
<i>P. gri.</i>							7	7									1				1	11
<i>P. aur.</i>		1				1																1
<i>P. nig.</i>		1				1											93		4		97	99
<i>H. alb.</i>		1				1								2		2						11
<i>R. aqu.</i>														5		5	1		6		7	67
<i>G. chl.</i>			15		1	16	3	3				2	2			4		3	8	2	13	137
<i>F. atr.</i>		110	35		58	203							2	10		12	27	1	627	7	662	2968
<i>P. squ.</i>																	5		1		6	6
<i>V. van.</i>																						1
<i>L. min.</i>																			1		1	1
<i>G. gal.</i>			3	1	2	6							4	1		5		1	6		7	69
<i>S. rus.</i>										1						1						2
<i>N. arq.</i>																	3		8		11	11
<i>A. hyp.</i>										1						1	6	2	5		13	16
<i>T. och.</i>	1	1	1			3																47
<i>T. neb.</i>																	2		12		14	14
<i>C. rid.</i>		19				19				1						1	1205	608	179	14	2006	3175
<i>L. mel.</i>																	4				4	4
<i>L. can.</i>		2				2											1				1	124
<i>L. arg.</i>																						2
<i>L. mic.</i>										8	1	322	2			333	836	396	156	7	1395	1800
<i>L. cac.</i>																						356
<i>L. mic. / cac.</i>		150				150																173
<i>S. san.</i>																	11				11	11
<i>A. att.</i>	2	10	10			22	2		2	1	2	3	4	2		12	5	10	8		23	160
<i>C. cin.</i>	8		20			28				92	72	2	15	2	17	200						732
	148	3391	2249	547	215	6550	947	96	1043	294	193	362	675	1014	36	2574	2666	2560	1610	43	6879	54138

REDKE VRSTE PTIC V SLOVENIJI V LETU 2018 – POROČILO NACIONALNE KOMISIJE ZA REDKOSTI

Rare birds in Slovenia in 2018 – Slovenian Rarities Committee Report

MITJA DENAC¹, JURIJ HANŽEL², DEJAN BORDJAN³,
LUKA BOŽIČ⁴, MILAN VOGRIN⁵

- ¹ Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija, e-mail: mitja.denac@gmail.com
- ² Židovska ulica 1, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: jurij.hanzel@gmail.com
- ³ Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Večna pot 83, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: dejan.bordjan@gmail.com
- ⁴ DOPPS–Društvo za proučevanje in opazovanje ptic Slovenije, Kamenškova 18, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-mail: luka.bozic@dopps.si
- ⁵ Zgornja Hajdina 83c, SI-2288 Hajdina, Slovenija, e-mail: milan.vogrin@guest.arnes.si

Poročilo Nacionalne komisije za redkosti (KRED) obravnava opazovanja redkih vrst ptic med 1. 1. in 31. 12. 2018, z dodanimi datumi za leto 2019, če je bil osebek, prvič opazovan v letu 2018, opazovan tudi leta 2019 (npr. prezimovanja). Pri nekaterih vrstah so dodane dopolnitve za prejšnja leta. Komisija je delovala v naslednji sestavi (po abecednem vrstnem redu): Dejan Bordjan, Luka Božič, Mitja Denac (predsednik), Jurij Hanžel, Milan Vogrin.

Komisija obravnava vrste, ki so bile kot redke označene v Seznamu ugotovljenih vrst ptic Slovenije s pregledom redkih vrst in v zadnjem poročilu KRED (HANŽEL & ŠERE 2011, HANŽEL & DENAC 2018), ne glede na prej veljavni kriterij o redkosti, da je vrsta redka, če je po letu 1950 o njej znanih manj kot 10 opazovanj. Seznam obravnavanih vrst in podvrst je dostopen na spletu (https://www.ptice.si/wp-content/uploads/2020/05/rare_species_and_subspecies_2020.xlsx).

Razvrstitev v kategorije, način navajanja kraja opazovanj in način navajanja virov sledijo smerni-

cam v Seznamu. Upoštevana so priporočila Mednarodnega ornitološkega kongresa (International Ornithological Congress) (GILL & DONSKER 2019). Številki, ki sta poleg imena vrste zapisani v oklepaju, pomenita število opazovanj med 1. 1. 1950 in 31. 12. 2017 ter število osebkov, opazovanih v tem časovnem obdobju. Takšen način podajanja opazovanj je standardiziran po priporočilih Združenja evropskih komisij za redkosti (AERC – Association of European Rarities Committees) (AERC 2017). Nekatere redke vrste obravnava KRED šele od 1. 1. 2013 dalje in zanje podatki pred tem datumom niso zbrani, zato tudi niso predstavljeni v poročilu (ta opazovanja niso oštevilčena). Opazovanja regionalnih redkosti so predstavljena na koncu poročila, ločeno od opazovanj nacionalnih redkosti. Od 1. 1. 2018 KRED zaradi rednega pojavljanja ne obravnava več opazovanj nekaterih vrst z območij, kjer poteka redni monitoring: beloliske *Melanitta fusca* s Ptujkega in Ormoškega jezera ter Sečoveljskih solin, zlatohega ponirka *Podiceps auritus* s Ptujkega in Ormoškega jezera, zadrževalnika Medvedce in Obale, plamenca *Phoenicopterus roseus* iz Sečoveljskih solin, kamenjarja *Arenaria interpres* s Ptujkega in Ormoškega jezera, velikega prodnika *Calidris canutus* z Obale, peščenca *C. alba* s Ptujkega in Ormoškega jezera in Obale, ter kaspijske čigre *Hydroprogne caspia* s Ptujkega in Ormoškega jezera ter zadrževalnika Medvedce. Vseh sedem vrst se tako premakne na seznam regionalnih redkosti. Med regionalne redkosti od 1. 1. 2018 uvrščamo tudi vrtnega strnada *Emberiza hortulana* zunaj poligona, omejenega z državno mejo, Kozino in Velikim Brdom, ter črnočelega srakoperja *Lanius minor* zunaj Vipavske doline in Šentjernejskega polja.

V letu 2018 zbuja v kategoriji A pozornost drugo opazovanje velike govnačke *Stercorarius skua*, opazovanje šestih pojočih pritlikavih tukalic *Zapornia pusilla* na Cerkniskem jezeru (tretji podatek za Slovenijo), šesto opazovanje ostrožne cipe *Anthus richardi*, sedmo opazovanje prlivke *Burhinus oedicephalus*, osmo opazovanje strmoglavca *Morus bassanus* in deveto opazovanje rjaste kanje *Buteo rufinus*. Leto 2018 je zbuvalo pozornost tudi zaradi invazije rožnatih škorcev *Pastor roseus*, in sicer je bilo v Sloveniji zbranih 27 opazovanj (pred tem jih je bilo po 1. 1. 1950 le 17), med kat-

erimi so bile opazovane tudi jate več deset osebkov. Za kraljevega orla *Aquila heliaca* in sokola plenilca *Falco cherrug* je bilo s pregledom spletnih baz zbranih več telemetrijskih podatkov, tudi starejših, zato so v tem poročilu z namenom boljše preglednosti podatkov za ti dve vrsti predstavljena vsa opazovanja po letu 1950. Do vključno 31. 12. 2018 je bilo v Sloveniji ugotovljenih 390 vrst ptic (375 v kategoriji A, 6 v kategoriji B in 9 v kategoriji C; štiri vrste so uvrščene v kategoriji A in C hkrati). V kategoriji D je 7 vrst, v kategoriji E pa 39, med katerimi sta dve uvrščeni v podkategorijo E'. Vrste iz kategorij D in E niso del seznama ugotovljenih vrst ptic Slovenije. Razlaga posameznih kategorij in podkategorij je podana v Seznamu ugotovljenih vrst ptic Slovenije (HANŽEL & ŠERE 2011) ter na spletu (<https://www.ptice.si/ptice-in-ljudje/komisija-za-redkosti/seznam-ptic-slovenije/>).

V Dodatku 1 so predstavljene dokumentarne fotografije opazovanj redkih vrst ptic iz leta 2018, ki še niso bile objavljene v slovenskih tiskanih virih z navedenim datumom, krajem in številom osebkov.

Potrjena opazovanja iz kategorije A / Accepted Category A records

Mala gos *Anser erythropus* (3, 3)

- (4) 8. 3. 2018, Amerika, Ormoško jezero, 2 ad. (L. BOŽIČ *pisno*)
(5) 26. 12. 2018, Pušenci, Ormoško jezero, 1 ad. (L. BOŽIČ *pisno*)

Pritlikava tukalica *Porzana pusilla* (2, 3)

- (3) 14.–17. 6. 2018, Cerknjsko jezero, do 6 os. (M. GAMSER, A. ŠKOBERNE, A. PLOJ, J. HANŽEL *pisno*)

Prlivka *Burhinus oedicephalus* (6, 6)

- (7) 26. 4. 2018, Škocjanski zatok, 1 os. (B. MOZETIČ, I. BRAJNIK, B. LIPEJ *pisno*)

Ploskokljunec *Calidris falcinellus* (13, 30)

- (14) 7. 7. 2018, Fontanigge, Sečoveljske soline, 1 os. (A. BOŽIČ *pisno*)

Čoketa *Gallinago media* (16, 16)

- (17) 17. 5. 2018, Cerknjsko jezero, 1 os. (M. GAMSER *pisno*)

Ozokljuni liskonožec *Phalaropus lobatus* (16, 29)
(17) 30. 4.–5. 5. 2018, Fontanigge, Sečoveljske soline, 1 ad. ♀ (I. ŠKORNIK, J. ZEMAN *pisno*)

Triprsti galeb *Rissa tridactyla*

- 25. 4. 2018, Amerika, Ormoško jezero, 1 2cy (L. BOŽIČ *pisno*)
– 30. 10. 2018, morje pred Piranom, 1 1cy (A. BOŽIČ *pisno*)

Zalivski galeb *Chroicocephalus genei* (11, 15)

- (12) 27.–30. 4. 2018, Fontanigge, Sečoveljske soline, 4 ad. (B. BLAŽIČ, T. PRŠIN *pisno*)

Črnonoga čigra *Gelochelidon nilotica* (22, 29)

- (23) 4. 7. 2018, Ranca, Ptujsko jezero, 1 ad. (L. BOŽIČ *pisno*)

Velika govnačka *Stercorarius skua* (1, 1)

- (2) 23. 9. 2018, Ptujsko jezero, 1 juv. (G. MIHELIČ, L. BOŽIČ, D. BORDJAN *et al. pisno*)

Sredozemski viharik *Puffinus yelkouan*

- 9. 6. 2018, morje pred Piranom, 78 os. (A. BOŽIČ *pisno*)

Strmoglavec *Morus bassanus* (7, 10)

- (8) 12. 9. 2018, Strunjan, 1 3cy (M. GAMSER *pisno*)

Plevica *Plegadis falcinellus*

- 2.–13. 1. 2018, Ankaran, 3 os. (BOŽIČ 2018, G. BERNARD *pisno*)
– 9. 8.–9. 9. 2018, Škocjanski zatok, do 4 os. (ATLAS PTIC 2019, J. POLJANEC *pisno*)

Kraljevi orol *Aquila heliaca* (15, 15)

- (1) 31. 3. 1976, Trstenik, Krakovski gozd, 1 ad. (GREGORI 1992)
(2) 28. 8.–1. 9. 1992, Maribor – Primorska (sledenje s telemetrijo), 1 1cy (MEYBURG *et al.* 1995)
(3) 24.–25. 3. 1996, Cerknjsko jezero, 1 2cy (BOŽIČ 2001)
(4) 14.–15. 10. 2011, Veščica, Ljutomer – Prekmurje (sledenje s telemetrijo), 1 1cy (BIRDLIFE AUSTRIA 2011)
(5) 9. 3. 2012, zadrževalnik Medvedce, 1 2cy (PLOJ 2013)

- (6) 15. 6. 2012, Šmarje pri Jelšah (sledenje s telemetrijo), 1 2cy ♂ (SATELLITE TRACKING 2019A)
- (7) 25. 11. 2012, Dujice, Cerknisko jezero, 1 1cy (HANŽEL 2013)
- (8) 17. 2. 2015, Radgona – Ormož (sledenje s telemetrijo), 1 3cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019B)
- (9) 24.–25. 6. 2015, Zreče – Poljčane – Ptuj (sledenje s telemetrijo), 1 2cy (BIRDLIFE HUNGARY 2015)
- (10) 16.–17. 7. 2015, Kranj – Cerknica (sledenje s telemetrijo), 1 2cy (BIRDLIFE HUNGARY 2015)
- (11) 18. 7. 2015, Čatež ob Savi – Ptuj – Hodoš (sledenje s telemetrijo), 1 2cy (BIRDLIFE HUNGARY 2015)
- (12) 3. 5. 2016, Grad, Goričko (sledenje s telemetrijo), 1 3cy (SATELLITE TRACKING 2019C)
- (13) 9. 3. 2017, Hodoš (sledenje s telemetrijo), 1 2cy (SATELLITE TRACKING 2019D)
- (14) 12. 3. 2017, Griško polje, Senožče, 1 imm. (HANŽEL & DENAC 2018)
- (15) 28.–29. 10. 2017, Maribor – Murska Sobota (sledenje s telemetrijo), 1 os. (SATELLITE TRACKING 2019E)
- (16) 9.–10. 10. 2018, Murska Sobota – Ptuj (sledenje s telemetrijo), 1 1cy (BIRD TELEMETRY 2019)
- Stepski lunj *Circus macrourus* (54, 56)
- (55) 21. 3. 2018, Cerknisko jezero, 1 ad. ♂ (Z. VIDRIH *pisno*)
- (56) 24. 3. 2018, Cerknisko jezero, 1 ad. ♂ (A. KOZINA *pisno*)
- (57) 30. 3. 2018, Starošince, 1 ♀ (D. BORDJAN *pisno*)
- (58) 14. 4. 2018, Požeg, 1 ad. ♀ (M. GAMSER *pisno*)
- (59) 5. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce, 1 2cy ♂ (M. GAMSER, M. DENAC *et al.* *pisno*)
- (60) 9. 5. 2018, Dolenja vas, Senožče, 1 2cy ♀ (M. GAMSER *pisno*)
- (61) 19. 8. 2018, Sečoveljske soline, 1 juv. (A. BOŽIČ *pisno*)
- Koconoga kanja *Buteo lagopus*
- 21. 1.–14. 3. 2018, Bloke, 1 ♂ (P. VEENVLIET *pisno*)
- 18.–25. 11. 2018, Veržej, 1 ♂ (Ž. ŠALAMUN, R. ŠIŠKO *pisno*)
- 12. 12. 2018–26. 3 2019, Bloke, 1 ♂ (P. VEENVLIET *pisno*)
- Rjasta kanja *Buteo rufinus* (8, 8)
- (9) 5. 4. 2018, Kalič, 1 os. (M. GAMSER, A. KOZINA, A. ŠKOBERNE *pisno*)
- Močvirska uharica *Asio flammeus* (37, 67)
- (38) 18. 4. 2018, Gojače, 1 os. (I. KLJUN *pisno*)
- (39) 11. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce, 1 os. (D. BORDJAN *pisno*)
- (40) 20. 5. 2018, Gradišče pri Murski Soboti, 1 os. (G. DOMANJKO, M. PODLETNIK *pisno*)
- (41) 7. 6. 2018, Moste pri Komendi, 1 2cy ♂–kadaver, (D. GROHAR *pisno*)
- (42) 10. 6. 2018, Hauptmance, Ljubljansko barje, 1 os. (D. ŠERE *pisno*)
- Sredozemski sokol *Falco eleonora* (4, 4)
- (5) 17. 4. 2018, Snežnik – Gure, 1 os. (D. BORDJAN, T. BASLE *pisno*)
- Sokol plenilec *Falco cherrug* (20, 20)
- (1) X. 1970, Kleče–Šentvid, Ljubljana, 1 imm. ♂ (HANŽEL & ŠERE 2011)
- (2) 1. 5. 1982, bazeni Tovarne sladkorja Ormož, 1 imm. (ŠTUMBERGER 1983)
- (3) 20. 5. 1991, Rače, 1 os. (VOGRIN 1994)
- (4) 30. 4. 1993, Podova, 1 ad. (VOGRIN 1996)
- (5) 5. 11. 2000, med Bevkami in Blatno Brezovico, Ljubljansko barje, 1 os. (DENAC & DENAC 2002)
- (6) 8. 12. 2000, med Igom in Grmezom, Ljubljansko barje, 1 os. (DENAC & DENAC 2002)
- (7) 13. 8. 2003, zadrževalnik Medvedce, 1 os. (KERČEK 2005)
- (8) 24. 4. 2006, Zgornje Konjišče, 1 ad. (HANŽEL & ŠERE 2011)
- (9) 14. 9. 2008, zadrževalnik Medvedce, 1 ad. (BORDJAN 2009)
- (10) 3. 11. 2008, Radgona – Ptuj – Čatež ob Savi (sledenje s telemetrijo), 1 1cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019F)¹
- (11) 16.–17. 11. 2008, Radgona – Celje – Kočevje (sledenje s telemetrijo), 1 1cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019G)
- (12) 4. 4. 2009, Hrib - Loški Potok – Celje – Murska Sobota (sledenje s telemetrijo), 1 2cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019F)

- (13) 7.–8. 4. 2009, Podgorski kras – Postojna – Cerklje na Gorenjskem (sledenje s telemetrijo), 1 2cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019G)
- (14) 30. 6. 2009, Ptuj (sledenje s telemetrijo), 1 1cy ♀ (GAMAUF & DOSEDEL 2012)
- (15) 26. 7. 2009, Podgorski kras – Koper (sledenje s telemetrijo), 1 1cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019H)
- (16) 28. 10. 2010, Maribor – Kostanjevica na Krki (sledenje s telemetrijo), 1 4cy ♂ (SATELLITE TRACKING 2019I)
- (17) 27. 2. 2011, Lendava (sledenje s telemetrijo), 1 5cy ♂ (SATELLITE TRACKING 2019I)
- (18) 23. 9. 2011, Murska Sobota – Črnomelj (sledenje s telemetrijo), 1 1cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019J)²
- (19) 4. 11. 2011, Rogašovci – Murska Sobota – Ormož (sledenje s telemetrijo), 1 5cy ♂ (SATELLITE TRACKING 2019I)
- (20) 30. 12. 2012, Čatež ob Savi (sledenje s telemetrijo), 1 1cy ♀ (SATELLITE TRACKING 2019K)
- Kratkoprsti škrjanček *Calandrella brachydactyla* (15, 47)
- (16) 12. 4. 2018, Brežice, 2 os. (D. KLENOVŠEK *pisno*)
- Plevelna trstnica *Acrocephalus agricola* (10, 10)
- (11) 10. 8. 2018, Vrhnika, 1 ad. obr. (B. LAPANJA *pisno*)
- Robidna trstnica *Acrocephalus dumetorum* (16, 16)
- (17) 24. 9. 2018, Sečoveljske soline, 1 1cy obr. (J. BRICELJ *pisno*)
- Rožnati škorec *Pastor roseus* (17, 151)
- (18) 18. 4. 2018, Puconci, 1 ad. (V. TURK *pisno*)
- (19) 13. 5. 2018, Kuk, Movraž, 1 ad. (D. BORDJAN *et al. pisno*)
- (20) 22. 5. 2018, Armeško, Brestanica, 20 ad. (P. ŠET *pisno*)
- (21) 23.–24. 5. 2018, Lesce, 28 ad. (A. MULEJ *pisno*)
- (22) 23. 5. 2018, Velike Lašče, 2 ad. (D., M. DENAC *pisno*)
- (23) 23. 5. 2018, Idrija, 15 ad. (J. ROVTAR *pisno*)
- (24) 24. 5. 2018, Ljubljana, 55 ad. (M. GAMSER, A. PLOJ, A. KOTNIK *pisno*)
- (25) 24. 5. 2018, Bevke, 30–50 ad. (V. ANTEŠIČ *pisno*)
- (26) 24. 5. 2018, Bičje, Grosuplje, 8 ad. (R. MIHELČ *pisno*)
- (27) 25. 5. 2018, Rakek, 1 ad. (M. GAMSER *pisno*)
- (28) 25. 5. 2018, Kobjeglava, 4 ad. (M. GAMSER *pisno*)
- (29) 25. 5. 2018, Šentjernej, 1 ad. (B. BLAŽIČ *pisno*)
- (30) 25. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce, 5 ad. (D. BORDJAN, M. DENAC *pisno*)
- (31) 25. 5. 2018, Vič, Ljubljana, 6 ad. (M. GAMSER *pisno*)
- (32) 25. 5. 2018, Škocjanski zatok, 1 ad. (D. BOSCH, I. BRAJNIK, B. LIPEJ *pisno*)
- (33) 26. 5. 2018, Ljubečna, 6 ad. (M. GAMSER *pisno*)
- (34) 26. 5. 2018, Ptujsko jezero, 21 ad. (L. BOŽIČ, T. BASLE, M. DENAC *pisno*)
- (35) 27. 5. 2018, Velike Lašče, 16 ad. (M. DENAC *pisno*)
- (36) 27. 5. 2018, Ptuj, 5 ad. (T. BASLE *pisno*)
- (37) 27. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce, 12 ad. (D. BORDJAN *pisno*)
- (38) 28. 5. 2018, Dolgi Most, 18 ad. (M. DENAC *pisno*)
- (39) 28. 5. 2018, Škocjanski zatok, 5 ad. (D. BOSCH *pisno*)
- (40) 29. 5. 2018, Škocjanski zatok, 1 ad. (I. BRAJNIK, B. LIPEJ *pisno*)
- (41) 29. 5. 2018, Dolenja vas, Senožče, 1 ad. (B. MINGOT *pisno*)
- (42) 2. 6. 2018, Ormož, 1 ad. (J. KEČEK *pisno*)
- (43) 17. 6. 2018, Dolenje jezero, 1 ad. (D. STANIČ *pisno*)
- (44) 26. 6.–1. 7. 2018, Dolenje jezero, 1 ad. (J. HABICHT *et al. pisno*)
- Sredozemski kupčar *Oenanthe hispanica* (13, 14)
- (14) 27. 4. 2018, Kobjeglava, 1 ad. ♂ (*O. b. melanoleuca*) (M. GAMSER *pisno*)

¹ Osebek je med letom Slovenijo zapustil, a se je še isti dan vrnil (letel je v ravni črti), zato je podatek obravnavan kot eno opazovanje.

² Osebek je med letom Slovenijo dvakrat zapustil, a se je še isti dan vrnil (letel je v ravni črti), zato je podatek obravnavan kot eno opazovanje.

Citronasta pastirica *Motacilla citreola* (9, 9)

(10) 22. 4. 2018, zadrževalnik Medvedce, 1 ad. ♂ (D. BORDJAN *pisno*)

(11) 14. 5. 2018, Cerknjsko jezero, 1 ad. ♂ (M. GAMSER *pisno*)

Ostrožna cipa *Anthus richardi* (5, 5)

(6) 20. 10. 2018, Konjiška gora, 1 os. (M. GAMSER *pisno*)

Severni brezovček *Acanthis flammea*

– 4.–25. 3. 2018, Brežice, do 30 os. (D. KLENOVŠEK, M. GAMSER *pisno*)

Snežni strnad *Plectrophenax nivalis*

– 7. 12. 2018, Brežice, 2 os. (A. PLOJ *pisno*)

Črnoglati strnad *Emberiza melanocephala*

– 2. 5. 2018, Dragonja, 1 ad. ♂ (M. DENAC, M. MEDVED, J. POLJANEC *pisno*)

Regionalne redkosti / Regional rarities

Beloliska *Melanitta fusca*

– 25. 3. 2018, Brežiško jezero, 4 os. (D. KAPŠ *pisno*)

– 29. 11. 4. 12. 2018, Blejsko jezero, 10 os. (B. BRATOŽ *pisno*)

– 7.–9. 12. 2018, Brežiško jezero, 2 os. (A. PLOJ, D. BORDJAN, D. KLENOVŠEK *pisno*)

Zlatouhi ponirek *Podiceps auritus*

– 17. 1. 2018, Planinsko polje, 1 os. (BOŽIČ 2018)

Plamenec *Phoenicopterus roseus*

– 4.–15. 2. 2018, Turnišče, Ptujsko jezero, 1 ad. 1 2cy. (L. BOŽIČ, T. BASLE *pisno*)

Školjkarica *Haematopus ostralegus*

– 2. 9. 2018, Vrhnika, 1 os. (BORDJAN 2018A)

Kamenjar *Arenaria interpres*

– 5. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce, 1 ad. (M. MEDVED *et al. pisno*)

Črnomorski galeb *Larus cachinnans*

– 25. 3. 2018, Brežiško jezero, 2 os. (D. KAPŠ *pisno*)

Rjavi galeb *Larus fuscus*

– 25. 3. 2018, Brežiško jezero, 3 ad. (D. KAPŠ *pisno*)

– 30. 3. 2018, letališče Lesce, 4 ad. (B. KOZINC, A. MULEJ *pisno*)

Kaspijska čigra *Hydroprogne caspia*

– 25. 3. 2018, Brežiško jezero, 1 os. (D. KAPŠ, M. GAMSER *et al. pisno*)

Kričava čigra *Thalasseus sandvicensis*

– 4. 7. 2018, Amerika, Ormoško jezero, 6 os. (L. BOŽIČ *pisno*)

– 5. 7. 2018, zadrževalnik Medvedce, 4 os. (D. BORDJAN *pisno*)

Kravja čaplja *Bubulcus ibis*

– 25. 12. 2017–21. 1. 2018, Cerkno, 1 os. (D. VIDMAR *pisno*)

– 1. 5. 2018, Cerknjsko jezero, 1 os. (M. GAMSER, M. SEŠLAR *pisno*)

– 22. 7.–6. 8. 2018, zadrževalnik Medvedce, 1 os. (D. BORDJAN, M. GAMSER *pisno*)

Potrjena opazovanja iz kategorije C / Accepted Category C records

Nilska gos *Alopochen aegyptiaca* (7, 11)

(8) 18. 4. 2018, Ormoško jezero, 1 os. fotografiran s fotopastjo (L. BOŽIČ *pisno*)

(9) 25. 5. 2018, Turnišče, Ptujsko jezero, 2 os. (L. BOŽIČ *pisno*)

(10) 26. 7.–1. 9. 2018, Ormoško jezero in Ormoške lagune, 2 os. (L. BOŽIČ, M. ZABAVNIK, M. ŠKALIČ, A. KOTNIK *pisno*)

Rjasta kozarka *Tadorna ferruginea* (15, 26)

(16) 23. 4. 2018, zadrževalnik Medvedce, 1 os. (BORDJAN 2018B)

Potrjena opazovanja iz kategorije E / Accepted Category E records

Črni labod *Cygnus atratus* (4, 4)

(5) 17. 1. 2018, Škocjanski zatok, 2 os. (B. LIPEJ *pisno*)

Mandarinka *Aix galericulata*

– 1. 12. 2018, Škocjanski zatok, 1 ♀ (D. BOSCH *pisno*)

Klavžar *Geronticus eremita* (16, 25)

(17) 30. 4. 2018, Banjšice, 1 os. (M. MADON *pisno*)

(18) 19. 5. 2018, Duplica, Kamnik, 1 os. (A. SAJOVIC *pisno*)

Zavrnjena opazovanja / Rejected records

– Avstralska kozarka *Tadorna tadornoides*, 7. 6. 2018, Hraške mlake, 5 os.

– Čopasta kukavica *Clamator glandarius*, 10. 4. 2018, Škocjanski zatok, 1 os.

Summary

This report by the Slovenian Rarities Committee presents records of rare bird species in Slovenia in 2018, with some additional observations for previous years. The numbers in brackets refer to the number of records (first number) and number of individuals observed (second number) between 1 Jan 1950 and 31 Dec 2017. Since 1 Jan 2013, submission to the Committee has been required for 37 additional species, 17 of which are regional rarities. Records of this species are not numbered, since the Committee does not possess records from previous years. In 2018, no new species for Slovenia were observed, although some notable observations were collected, including second record of Great Skua *Stercorarius skua*, six singing individuals of Baillon's Crake *Porzana pusilla* (third record for Slovenia), sixth record of Richard's Pipit *Anthus richardi*, seventh record of Stone Curlew *Burhinus oedicephalus*, eighth record of Gannet *Morus bassanus* and ninth record of Long-legged Buzzard *Buteo rufinus*. In 2018, Slovenia also experienced an influx of Rosy Starlings *Pastor roseus* in late May and early June. During that period, 27 records were collected, whereas only 17 existed beforehand. The list of birds recorded in Slovenia (as of 31 Dec 2018) contains 390 species (375 in Category A, 6 in Category B, 9 exclusively in Category C; 4 species are both in Categories A and C). Category D contains 7 species, while Category E contains 39, two of which are classified into Subcategory E'. These two categories are not part of the list.

Literatura

- AERC (2017): Guidelines for rarities committees. - [<http://www.aerc.eu/guidelines.html>] 1/12/2019.
- ATLAS PTIC (2019): Plevica *Plegadis falcinellus*. - [<http://atlas.ptice.si/atlas/grafika/pregled.php>], 20/12/2019.
- BIRD TELEMETRY (2019): Eastern Imperial Eagle, ind. KITE44. [<http://www.birdtelemetry.cz/en/maps/?druh=eastern-imperial-eagle&od=01.09.2018&do=24.10.2019&jedinec=kite44>], 16/12/2019.
- BIRDLIFE AUSTRIA (2011): Alex' Tagebuch. - [<http://www.birdlife.at/coro-skat/kampagnen/tagebuch/alex/index.html>], 7/11/2011.
- BIRDLIFE HUNGARY (2015): Telek – Imperial Eagle. - [http://www.satelitetracking.eu/inds/showmap/?-check_205=205#], 20/7/2015.
- BORDJAN D. (2009): Sokol plenilec *Falco cherrug*. – *Acrocephalus* 30 (141/142/143): 214.
- BORDJAN D. (2018A): Školjarica *Haematopus ostralegus*. – *Acrocephalus* 39 (176/177): 50.
- BORDJAN D. (2018B): Rjasta kozarka *Tadorna ferruginea*. – *Acrocephalus* 39 (176/177): 49.
- BOŽIČ L. (2001): Poročilo Nacionalne komisije za redkosti o opazovanjih redkih vrst ptic za obdobje 1997–2000. – *Acrocephalus* 22 (106/107): 109–113.
- BOŽIČ L. (2018): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2018 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 39 (178/179): 185–195.
- DENAC K., DENAC D. (2002): Sokol plenilec *Falco cherrug*. – *Acrocephalus* 23 (112): 100.
- GILL, F., DONSKER D. (eds.) (2019): IOC World Bird List (v 9.2). DOI: 10.14344/IOC.ML.9.2. - [<https://www.worldbirdnames.org/>], 1/12/2019.
- GAMAUF A., DOSEDEL R. (2012): Satellite telemetry of Saker Falcons (*Falco cherrug*) in Austria: juvenile dispersal at the westernmost distribution limit of the species. – *Aquila* 119: 65–78.
- GREGORI J. (1992): Ptiči hrastovega pragozda in bližnje okolice v Krakovskem gozdu. – *Acrocephalus* 13 (52): 66–75.
- HANŽEL J. (2013): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2012 – Poročilo Nacionalne komisije za redkosti. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 83–91.
- HANŽEL, J., DENAC, M. (2018): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2017 – Poročilo Nacionalne komisije za redkosti. – *Acrocephalus* 39 (178/179): 177–184.
- HANŽEL, J., ŠERE, D. (2011): Seznam ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst. – *Acrocephalus* 32 (150/151): 143–203.
- KERČEK, M. (2005): Sokol plenilec *Falco cherrug*. – *Acrocephalus* 26 (127): 198.
- MEYBURG B. U., HARASZTHY L., MEYBURG C., VISZLÓ, L. (1995): Satelliten- und Bodentelemetrie bei einem jungen Kaiseradler *Aquila heliaca*: Famil-

- ienauflösung und Dispersion. – Vogelwelt 116 (3): 153–157.
- PLOJ A. (2013): Kraljevi orel *Aquila heliaca*. – Acrocephalus 34 (156/157): 112.
- SATELLITE TRACKING (2019A): Imperial Eagle – Michi. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check102=102>], 16/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019B): Imperial Eagle – Winnie. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check222=222>], 16/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019C): Imperial Eagle – Ürbó. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check258=258>], 16/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019D): Imperial Eagle – AUK159. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check271=271>], 16/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019E): Imperial Eagle – Desiree. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check343=343>], 16/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019F): Saker Falcon – Romi. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check21=21>], 17/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019G): Saker Falcon – Júlia. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check16=16>], 17/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019H): Saker Falcon – Piros. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check32=32>], 17/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019I): Saker Falcon – Barnabás. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check2=2>], 17/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019J): Saker Falcon – Anita. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check91=91>], 17/12/2019.
- SATELLITE TRACKING (2019K): Saker Falcon – Lili2. [<https://www.satellitetracking.eu/inds/showmap?check87=87>], 17/12/2019.
- ŠTUMBERGER B. (1983): Sokol morilec *Falco cherrug*. – Acrocephalus 4 (15): 16.
- VOGRIN M. (1994): Sokol plenilec *Falco cherrug*. – Acrocephalus 15 (63): 54–55.
- VOGRIN M. (1996): Sokol plenilec *Falco cherrug*. – Acrocephalus 17 (75/75): 84.

Prispelo / Arrived: 24. 4. 2020

Sprejeto / Accepted: 2. 6. 2020

DODATEK 1 / APPENDIX 1

Dokumentarne fotografije opazovanj iz leta 2018, ki doslej še niso bile objavljene v slovenskih tiskanih virih z navedenim krajem, datumom in številom osebkov.

Documentary photos from 2018, so far unpublished in Slovenian printed sources with site name, date and number of individuals given.

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

Slike 1 – 6 / Figures 1 – 6: (1) prilivka *Burhinus oedicnemus*, 26. 4. 2018, Škocjanski zatok (foto: B. Mozetič); (2–3) ploskokljunec *Calidris falcinellus*, 7. 7. 2018, Fontanigge, Sečoveljske soline (foto: A. Božič); (4) ozkokljuni liskonožec *Phalaropus lobatus*, 5. 5. 2018, Fontanigge, Sečoveljske soline (foto: J. Zeman); (5–6) triprsti galeb *Rissa tridactyla*, 25. 4. 2018, Amerika, Ormoško jezero (foto: L. Božič)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(7)

(8)

(9)

(10)

(11)

(12)

Slike 7 – 12 / Figures 7 – 12: (7) triprsti galeb *Rissa tridactyla*, 30. 10. 2018, morje pred Piranom (foto: A. Božič); (8) zalivski galeb *Chroicocephalus genei*, 27. 4. 2018, Fontanigge, Sečoveljske soline (foto: B. Blažič); (9) velika govnačka *Stercorarius skua*, 23. 9. 2018, Ptujsko jezero (foto: M. Denac); (10) sredozemski viharnik *Puffinus yelkouan*, 9. 6. 2018, morje pred Piranom (foto: A. Božič); (11) plevica *Plegadis falcinellus*, 2. 1. 2018, Ankaran (foto: G. Bernard); (12) plevica *Plegadis falcinellus*, 21. 8. 2018, Škocjanski zatok (foto: J. Poljanec)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(13)

(14)

(15)

(16)

(17)

(18)

Slike 13 – 18 / Figures 13 – 18: (13) stepski lunj *Circus macrourus*, 24. 3. 2018, Cerkniško jezero (foto: A. Kozina); (14–15) stepski lunj *Circus macrourus*, 30. 3. 2018, Starošince (foto: D. Bordjan); (16) stepski lunj *Circus macrourus*, 5. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce (foto: M. Denac); (17) koconoga kanja *Buteo lagopus*, 21. 1. 2018, Bloke (foto: P. Veenvliet); (18) koconoga kanja *Buteo lagopus*, 25. 11. 2018, Veržej (foto: R. Siško)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(19)

(20)

(21)

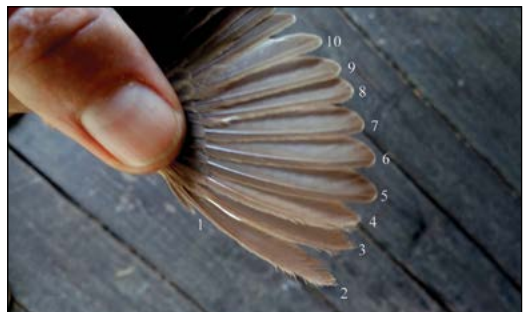
(22)

(23)

(24)

Slike 19 – 24 / Figures 19 – 24: (19) koconoga kanja *Buteo lagopus*, 25. 11. 2018, Veržej (foto: R. Šiško); (20) koconoga kanja *Buteo lagopus*, 12. 12. 2018, Bloke (foto: P. Veenvliet); (21) močvirska uharica *Asio flammeus*, 11. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce (foto: D. Bordjan); (22) kratkoprsti škrjanček *Calandrella brachydactyla*, 12. 4. 2018, Brežice (foto: D. Klenovšek); (23–24) plevelna trstnica *Acrocephalus agricola*, 10. 8. 2018, Vrhnika (foto: B. Lapanja)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(25)

(26)

(27)

(28)

(29)

(30)

Slika 25 – 30 / Figures 25 – 30: (25–26) robidna trstnica *Acrocephalus dumetorum*, 24. 9. 2018, Sečoveljske soline (foto: J. Bricelj); (27) rožnati škorec *Pastor roseus*, 13. 5. 2018, Movraški kuk (foto: D. Bordjan); (28) rožnati škorec *Pastor roseus*, 22. 5. 2018, Brestanica (foto: P. Šet); (29) rožnati škorec *Pastor roseus*, 23. 5. 2018, Idrija (foto: J. Rovtar); (30) rožnati škorec *Pastor roseus*, 24. 5. 2018, Dolgi Most (foto: M. Gamser)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(31)

(32)

(33)

(34)

(35)

(36)

Slike 31 – 36 / Figures 31 – 36: (31) rohnati škorec *Pastor roseus*, 24. 5. 2018, Lesce (foto: A. Mulej); (32) rohnati škorec *Pastor roseus*, 26. 5. 2018, Ptujsko jezero (foto: M. Denac); (33): rohnati škorec *Pastor roseus*, 27. 5. 2018, Velike Lašče (foto: M. Denac); (34) rohnati škorec *Pastor roseus*, 26. 6. 2018, Dolenje Jezero (foto: J. Habicht); (35–36) severni brezovček *Acanthis flammea*, 4. 3. 2018, Brežice (foto: D. Klenovšek)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(37)

(38)

(39)

(40)

(41)

(42)

Slike 37 – 42 / Figures 37 – 42: (37) beloliska *Melanitta fusca*, 29. 11. 2018, Bled (foto: B. Bratož); (38) beloliska *Melanitta fusca*, 7. 12. 2018, Brežice (foto: D. Klenovšek); (39–40) plamenec *Phoenicopterus roseus*, 5. 2. 2018, Turnišče, Ptujsko jezero (foto: L. Božič); (41) kamenjar *Arenaria interpres*, 5. 5. 2018, zadrževalnik Medvedce (foto: M. Denac); (42) črnomorski galeb *Larus cachinnans*, 25. 3. 2018, Brežice (foto: D. Kapš)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(43)

(44)

(45)

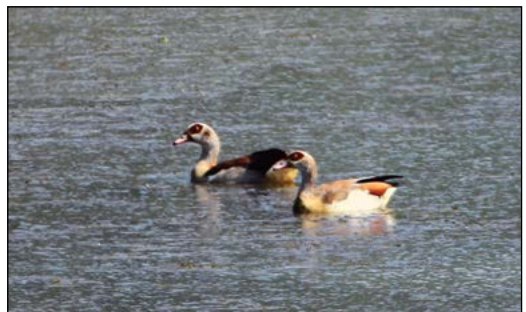
(46)

(47)

(48)

Slike 43 – 48 / Figures 43 – 48: (43) rjavi galeb *Larus fuscus*, 25. 3. 2018, Brežice (foto: D. Kapš); (44) rjavi galeb *Larus fuscus*, 30. 3. 2018, Lesce (foto: B. Kozinc); (45) kričava čigra *Thalasseus sandvicensis*, 4. 7. 2018, Amerika, Ormoško jezero (foto: L. Božič); (46) kravja čaplja *Bubulcus ibis*, 21. 1. 2018, Cerkno (foto: D. Vidmar); (47) nilska gos *Alopochen aegyptiaca*, 18. 4. 2018, Ormoško jezero (foto: fotopast); (48) nilska gos *Alopochen aegyptiaca*, 28. 8. 2018, Ormoške lagune (foto: M. Škalič)

Nadaljevanje dodatka 1 / Continuation of Appendix 1

(49)

(50)

(51)

(52)

Slike 49 – 52 / Figures 49 – 52: (49) rjasta kozarka *Tadorna ferruginea*, 23. 4. 2018, zadrževalnik Medvedce (foto: D. Bordjan); (50) črni labod *Cygnus atratus*, 17. 1. 2018, Škocjanski zatok (foto: B. Lipej); (51) mandarinka *Aix galericulata*, 1. 12. 2018, Škocjanski zatok (foto: D. Bosch); (52) klavžar *Geronticus eremita*, 30. 4. 2018, Banjščice (foto: M. Madon)

IZ ORNITOLOŠKE BELEŽNICE

From the ornithological notebook

SLOVENIJA / SLOVENIA

MALA GOS *Anser erythropus*

Lesser White-fronted Goose – one individual photographed on 18 Dec 2019 in a flock of White-fronted Geese *A. albifrons* at Medvedce reservoir (UTM WM53, NE Slovenia); only sixth record for Slovenia and first for the site

Pozno jesen 2019 je iz ornitološkega zornega kota zaznamoval prihod ogromnega števila gosi na zadrževalnik Medvedce. Tako sem se odločil, da se tja odpravim tudi sam, in res sem 18. decembra obiskal omenjeno lokacijo. Neprijetno me je presenetil močan veter, ki je kazil sicer odlične razmere za opazovanje. Zaradi tega sem sklenil, da bom imel najboljše možnosti na vzhodu zadrževalnika, kjer sem se lahko delno skrila za kovinski keson na nasipu. Med oddaljenimi gosmi sem z nekaj truda našel belolično gos *Branta leucopsis*, ki se je na Medvedcah zadrževala že vse od 16. novembra (D. BORDJAN *pisno*). Gosi so se neprestano spreletavale, pri čemer so delale vedno isti krog, tik nad mano. Odločil sem se, da jate fotografiram in doma na fotografijah poiščem morebitne »vsiljivce«. Ko sem to kakšen teden kasneje res storil, sem na eni izmed fotografij začuden zagledal malo gos. Kljub temu, da sta vidna le glava in del vratu, je na fotografiji možno videti rumen obroč okoli očesa, belino, ki se zajeda na vrh glave,

Slika 1 / Figure 1: Mala gos / Lesser White-Fronted Goose *Anser erythropus*, zadrževalnik Medvedce, 18. 12. 2018 (foto: Mitja Denac)

ter kratek kljun. Tudi sicer je ptica videti precej manjša od beločelih gosi *A. albifrons*, ki jo neposredno obkrožajo (slika 1). Fotografije sem poslal nekaterim kolegom, ki so se vsi strinjali z določitvijo, kasneje pa je podatek potrdila tudi Nacionalna Komisija za redkosti. Opisano opazovanje je 6. podatek za Slovenijo. Mala gos je bila pri nas prvič opazovana 26. 11. 2010 v Škocjanskem zatoku (MOZETIČ 2010), drugo opazovanje je bilo zabeleženo 29. 12. 2012 na Ptujskem jezeru, tretje le dva dni kasneje (31. 12. 2012) v Jurjevici (HANŽEL 2013, KOZINA 2013), četrto in peto pa 8. 3. in 26. 12. 2018 na Ormoškem jezeru (L. BOŽIČ *pisno*). Opazovanje osebkov, ki se je med 17. 2. in 18. 4. 2017 zadrževal na Družmiskem jezeru, je komisija uvrstila v kategorijo D (HANŽEL & DENAC 2018).

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče,
e-mail: mitja.denac@gmail.com

ČRNA RACA *Melanitta nigra*

Common Scoter – a flock of 7 individuals observed flying north offshore Piran (UTM UL83, SW Slovenia) on 7 Dec 2019; the first coastal record in years and an unusually high number of specimens recorded

Zaradi napovedanega močnega vetra na Obali sva se z Matijo 7. decembra 2019 odpeljala v Piran ter se namestila pred cerkvijo z željo, da ujameva potencialno pestro dogajanje na morju. Razočaranje je bilo hudo, ko sva naletela na topel dan s komaj kaj vetra. Kljub neperspektivnim razmeram sva se odločila vztrajati. Okrog 12h je Matija s teleskopom opazil jato sedmih rac, ki so letele v smeri proti severu. Race sva opazovala, dokler niso izginile iz vidnega polja. Zaradi popolnoma temne barve sva hitro izločila vse vrste iz rodu *Aythya*, belolisko, zvonca in vse vrste žagarjev. Zaradi intenzivno temno sive barve pa sva izločila tudi vrste iz rodu *Anas*. Edina vrsta, ki je ustrezala opazovanemu, je bila črna rasa, kar se je tudi intuitivno ujemale z opazovanjem. Črna rasa se v Sloveniji pojavlja redko, navadno je na leto zabeleženo eno opazovanje ali kvečjemu dve. Večina črnih rac je opazovana med novembrom in marcem (HANŽEL 2016, 2017, HANŽEL & DENAC 2018). Podatki zadnjih let so izključno iz SV Slovenije, je pa bila vrsta predvsem v 90-

ih letih opazovana večkrat na morju pred Sečoveljskimi solinami (ŠKORNIK 2012). Najino opazovanje je torej edino iz Obalne regije v zadnjih letih, sedem osebkov pa je tudi eno izmed najvišjih zabeleženih števil pri nas (a ne najvišje, skupina 19 osebkov je bila namreč opazovana decembra 1994 pred Sečoveljskimi solinami). V bližnji Furlaniji-Juljski krajini je vrsta redna prezimovalka ob obali, kjer beležijo tudi prezimovanja skupin nad 100 ptic (GUZZON *et al.* 2005). Zaradi navade, da se skupine dostikrat zadržujejo daleč na morju, je povsem mogoče, da so bile večje skupine v Sloveniji že spregledane. Opazovanje je potrdila Komisija za redkosti.

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija,
e-mail: mitja.denac@gmail.com

ČOPASTA ČAPLJA *Ardeola ralloides*

Squacco Heron – around 10 Squacco Heron individuals recorded in late April and early May 2017 at Ljubljansko barje (UTM VL68, C Slovenia); an exceptionally high number of records

Pomlad 2017 je na Ljubljansko barje prinesla marsikatero zanimivost, in ena izmed njih so bile čopaste čaplje. Prvič sem jo videl 24. aprila, ko je osebek letel navzgor ob Ižici. Nato je 1. maja čopasto čapljo pri Igu opazoval Jon Poljanec. Četrtega maja smo zjutraj s kolegi ob Ižici pri Grmezu opazovali tri čopaste čaplje, ki so se spreletavale ter prehranjevale v reki in melioracijskih kanalih. Istega dne sem popoldne iz avta eno čopasto čapljo zabeležil, ko je 100 m severno od Hauptmanc (med hišami) letela prek Ižanske ceste. Ko sem 8. maja popisoval pribo na ploskvi med Partami in Mateno, sta se med celotnim popisom nad njivami spreletavali dve čopasti čaplji. Poleg naših opazovanje so me dosegle tudi govorice o opazovanjih iz Iške, na portalu Fotonarava pa so bile 10. maja objavljene slike z Ljubljane. Prijatelj Matija je štiri čaplje konec aprila videl tudi ob Savi v Tomačevem (M. M. MEDVED, *pisno*). Čopasta čaplja ima na Barju status občasne spomladanske preletnice (TOME *et al.* 2005). Kljub zelo številnim možnostim razlage tega statusa pa je bilo v primerjavi s prejšnjimi leti leto 2017 skorajda invazivno. Veliko opazovanj čopaste čaplje se je zvrstilo tudi leta 2015, a je šlo večinoma za en do dva osebka ob Iški ter en osebek ob Ižici. Tokrat je bilo osebkov veliko več in po pregledu fotografij je postalo jasno, da nikakor ne gre za iste ptice. Po grobi oceni menim, da je bilo leta 2017 na Barju dokumentiranih najmanj 10 osebkov čopaste čaplje. A zaradi njenega prikritega načina lova, ki pogosto poteka

v zaraščenih melioracijskih jarkih, je bilo najverjetneje veliko čapelj spregledanih. Število opazovanj in osebkov je zanimivo, ker je bilo do leta 2005 opazovanj le 15 in vsega skupaj 16 osebkov (TOME *et al.* 2005). Kot pripis pa še to: leto 2017 je bilo zanimivo tudi za nekaj drugih vrst čapelj. Od 11. aprila pa do vsaj 9. maja so se na širšem območju Part zadrževale 3 rjave čaplje *Ardea purpurea* (2 ad. In 1 juv.), v Ižici in Bevškem jarku smo opazovali kvakače *Nycticorax nycticorax*, 25. aprila pa sva z Matijo ob Ižici pri Partah splašila iz rečne vegetacije samca čapljice *Ixobrychus minutus*. Za slednjo je to drugi podatek zunaj stoječih voda (TOME *et al.* 2005).

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija,
e-mail: mitja.denac@gmail.com

PLAMENEC *Phoenicopterus roseus*

Greater Flamingo – a juvenile present at Škocjanski zatok Nature Reserve, Koper (UTM VL04, SW Slovenia) from 30 Aug 2019 to 16 Dec 2019, when joined by an adult; both individuals remained at the site until 27 Dec 2019; these are the second and third records for this species at Škocjanski zatok

Od 30. 8. 2019 pa vse do 27. 12. 2019 se je v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok zadrževal mladosten osebek plamenca. Ves ta čas ga je bilo moč opazovati v osrednjem delu polsane lagune, kjer se je hranil in počival. Dne 16. 12. 2019 smo se ekipa Škocjanskega zatoka in kolegi iz ljubljanske pisarne mudili po rezervatu in presenečeni ugotovili, da se v laguni zadržujeta pravzaprav dva

Slika 2 / Figure 2: Plamenec / Greater Flamingo *Phoenicopterus roseus*, Naravni rezervat Škocjanski zatok, 15. 11. 2019 (foto: Domen Stanič)

plamenca. Mladostnemu osebkku se je pridružil še odrasel, ki je imel v primerjavi s prvim roza obarvano perje. Skupaj sta se zadrževala v rezervatu vse do 27. 12. 2019, ko je naše kraje zaobjela hladna fronta in s sabo prinesla nizke temperature. Vodna telesa so v Škocjanskem zatoku za nekaj dni zamrznila, kar je verjetno prisililo plamenca, da se umakneta. Od tistega dne osebka nista bila več opažena v rezervatu. Sledilo pa je opazovanje dveh osebkov (mladega in odraslega) nekaj tednov kasneje ob ustju reke Mirne na sosednjem Hrvaškem (Bia Rakar *osebno*). Z veliko verjetnostjo sta bila to »naša« plamenca, ki sta se tja odselila med hladno fronto. Plamenec je bil v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok pred tem zabeležen le enkrat, in sicer 9. 11. 2005 (podatkovna baza NRŠZ). Pričujoči opazovanji tako veljata za drugi in tretji podatek te vrste na območju. Sicer se plamenec zadnja leta bolj ali manj redno pojavlja v manjših skupinah v Sečoveljskih solinah, predvsem v zimskih mesecih. Za notranjost Slovenije pa je znanih le nekaj redkih podatkov (ATLAS PTIC 2020).

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50, SI–6000 Koper, Slovenia, e–mail: domen.stanic@dopps.si

PLAMENEC *Phoenicopterus roseus*

Greater Flamingo – two individuals observed on 17 Nov 2019 at Velika Loka (UTM VL 98, SE Slovenia); a rare observation of the species in the hinterland of Slovenia

Plamenec je redka vrsta Slovenije s 17 potrjenimi opazovanji v kategoriji A (HANŽEL & DENAC 2018). Večina opazovanj od leta 2005 je zabeležena za Sečoveljske soline (HANŽEL 2013, 2016, 2017, HANŽEL & ŠERE 2012). V nedeljo dopoldne, 17. 11. 2019, smo se z avtom peljali na družinski obisk po dolini reke Temenice od Trebnjega proti Veliki Loki. Tam se Temenica večkrat na leto razlije po travnikih, na katerih skoraj vedno opazimo kako sivo čapljo *Ardea cinerea*. V prvem tednu novembra so te kraje zajele obilne padavine, tako da je bila voda tu in tam še vedno razlita, Temenica pa se je že vrnila v strugo. Na poplavljenem travniku pri vasi Kamni Potok pri Veliki Loki pri Trebnjem smo sredi vode opazili tri ptice, ki so spominjale na čaplje. Ko smo bili najbližje pticam, smo opazili, da se ena od ptic nekoliko razlikuje od drugih s svojim rožnatim perjem in da to ni igra barv, saj je bil dan turoben in oblačen. Takrat je obema avtorjema prispevka kliknilo, da so taki lahko le plameneci. Na

prvem možnem mestu smo se obrnili in se vrnili k poplavljenemu travniku, da bi se prepričala, ali sva res prav videla. Ob izstopu iz avtomobila je takoj odletela siva čaplja, sredi vode pa sta ostali ptici z zakrivljenim vratom, kratkim debelim kljunom, ena z izrazito rožnatim perjem. Dvoma o prepoznavi vrste ni bilo več. Takoj sva posnela dokazno fotografijo in jo poslala D. Bordjanu, ki je takoj potrdil opazovanje. Poklicala sva še kolege iz Dolenjske sekcije DOPPS; pri plamencih so bili že v slabi uri. Takrat se je celo zjasnilo, in G. Bernard je posnel fotografije, ki jih je že naslednji dan objavila večina slovenskih medijev. Plamenca sta vso nedeljo postopala po poplavljenem travniku, se vsake toliko dvignila v zrak, zaokrožila in se spet spustila na tla. Okoli tretje ure popoldne sta celo odletela, vendar sta se kmalu spet vrnili. Na travniku sta bila opažena tudi še naslednji dan, v ponedeljek 18. 11. 2019, medtem ko ju v torek ni bilo več. Po pregledu literature sva ugotovila, da prvi zabeleženi podatek v Sloveniji ravno tako izvira iz Velike Loke na Dolenjskem, in sicer z dne 27. 11. 1970 (KOMISIJA ZA REDKOSTI 1993). V notranjosti Slovenije so bili plameneci opaženi le še na Cerkniškem jezeru (HANŽEL 2015), na Medvedcah (KERČEK 2005) in na Ptujskem jezeru (HORVAT 2018). Informacijo sva še dodatno preverila pri I. Božiču, ki je naveden kot posredovalec podatka za Veliko Loko (KOMISIJA ZA REDKOSTI 1993). Ugotovila sva, da preparat samice plamenca hranijo v Prirodoslovnem muzeju Slovenije pod inventarno številko 6003 (VREZEC, pisno). Za opazovanje pri Veliki Loki sicer HANŽEL & ŠERE (2012) navajata opombo »Obstaja več krajev z istim imenom, iz vira pa ni mogoče ugotoviti, za katerega gre«.

Slika 3 / Figure 3: Plamenca / Greater Flamingo *Phoenicopterus roseus*, Kamni Potok pri Veliki Loki, 17. 11. 2019 (foto: Gregor Bernard)

V inventarni knjigi je navedeno, da so plamenca »ujeli živega, oslabljenega, učenci osnovne šole Martinja vas pri Veliki Loki« (VREZEC, pisno). Glede na opombe v inventarni knjigi tako ni dvoma, da je šlo prav za Veliko Loko pri Trebnjem. Vendar pa ni zapisa o natančni lokaciji ujetja. Če so ga ujeli učenci nižjih razredov, se je to verjetno zgodilo v bližini Šentlovrenca, kjer je podružnična šola. Toda večja je verjetnost, da so ga ujeli učenci višjih razredov, nekje na poti med Trebnjem in Martinjo vasjo. Ravno na sredi te poti pa je Velika Loka.

Marijan Govedič, Center za kartografijo favne in flore, Tacenska 20, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: marijan.govedic@ckff.si
Teja Bizjak Govedič, Šišenska cesta 35, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: teja.bizjak90@gmail.com

SABLJARKA *Recurvirostra avosetta*

Avocet – a pair breeding in the brackish lagoon of Škocjanski zatok Nature Reserve, Koper (UTM VL04, SW Slovenia) on 26 Jun 2019, when a nest with 4 eggs was found; on 6 Jul 2019, three fledged chicks were observed there; this represents the first breeding record of the species at the site and the second known breeding site in Slovenia

Sabljarka se v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok pojavlja občasno in v manjšem številu le v pomladanskih in poletnih mesecih. Leta 2019 smo v okviru rednega spremljanja stanja ptic zabeležili prvo gnezditve te vrste na območju naravnega rezervata. Sredi aprila 2019 sem med rednim tedenskim popisom spremljanja stanja ptic prvič v sezoni opazoval par sabljark v polslani laguni naravnega rezervata. Opazovanja dveh osebkov so se

Slika 4 / Figure 4: Sabljarka / Avocet *Recurvirostra avosetta*, Naravni rezervat Škocjanski zatok, 15. 7. 2019 (foto: Domen Stanič)

vrstila vse do 5. 6. 2019. Preostanek meseca junija pa sem v laguni opazoval le en osebek sabljark, kar je dalo slutiti, da se drugi osebek zadržuje na gnezdu. Dne 26. 6. 2019 sta sodelavca Kim Ferjančič in Borut Mozetič med sistematičnim pregledovanjem gnezditvenih otokov in robnih habitatov lagunskega dela rezervata med halofitno vegetacijo našla skrito gnezdo sabljark s štirimi jajci. Že 6. 7. 2019 pa smo potrdili uspešno gnezditve z opazovanjem treh speljanih mladičev. Ti so se na območju lagune zadrževali vse do konca meseca julija. Sabljarka je v Sloveniji redka gnezdilka, ki je do leta 2019 gnezдила le v Sečoveljskih solinah. Tam je začela gnezdititi leta 2001, število parov pa se je v zadnjih letih močno povečalo (49 parov leta 2017; ŠKORNIK 2018). Novo gnezdenje v Škocjanskem zatoku je verjetno posledica pozitivne rasti gnezditvene populacije v Sečoveljskih solinah.

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50, SI-6000 Koper, Slovenia, e-mail: domen.stanic@dopps.si

POLOJNIK *Himantopus himantopus*

Black-winged Stilt – one individual observed in flooded fields close to Notranje Gorice (UTM VL69, central Slovenia) between 14 and 16 May 2019; only third record for this well-monitored site

Dne 14. maja 2019 sva z Matijo v dežju pregledovala poplavne površine blizu Notranjih Goric. Vremenska motnja je tistega dne na selitvi ujela ogromno kmečkih lastovk *Hirundo rustica*, ki so rojile nad poplavnimi vodami, slišati pa je bilo tudi čebelarje *Merops apiaster* in rumenega vrtnika *Hippolais icterina*. Na eni izmed

Slika 5 / Figure 5: Polojnik / Black-winged Stilt *Himantopus himantopus*, Notranje Gorice, Ljubljansko barje, 14. 5. 2019 (foto: Mitja Denac)

njiv sva zagledala polojnika, ki je počival v globoki vodi. In območju se je zadrževal še vsaj do 16. maja, ko mu je družbo delala še čopasta čaplja *Ardeola ralloides*. Opisan opazovanje je komaj tretje opazovanje polojnika na Ljubljanskem barju, kjer je ta izjemno redek preletnik (TOME *et al.* 2005, J. POLJANEC *pisno*). Prav vsa zbrana opazovanja so iz meseca maja, ko so se polojniki ustavili na poplavljenih površinah posamič ali v manjših skupinah.

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija,
e-mail: mitja.denac@gmail.com

GOLDEN EAGLE *Aquila chrysaetos*

Planinski orel – par opazovan dne 6. 8. 2018 na Nanosu (UTM VL27, JZ Slovenija) med plenjenjem odraslega sršenarja *Pernis apivorus* v zraku; nenavadna tehnika uplenitve in zelo neobičajen tip plena, saj vrsta zelo redko lovi druge ujede

On 6 Aug 2018, we visited the Nanos plateau with the aim of looking for resident raptors in the area. Upon arriving on grassy pastures a few hundred metres north of St. Hieronymus Church, we began to scan the sky. We soon noticed a male pale-morph Honey Buzzard *Pernis apivorus* circling above our heads. Some time later our attention was drawn to the appearance of the local pair of Golden Eagles. They were high up and flying parallel to one another, one slightly higher than the other. Suddenly and unexpectedly the upper bird stooped towards the Honey Buzzard and caught the raptor in mid-air, killing it instantly. The eagle then released the prey from its talons and let it fall for several

Slika 6 / Figure 6: Planinski orel / Golden Eagle *Aquila chrysaetos*, Nanos, 6. 8. 2018 (foto: Domen Stanič)

metres, until the lower-flying eagle caught it again in mid-air. The two eagles then circled for some time and finally glided east, disappearing behind Nanos' forested ridge towards Suhi vrh. Golden Eagle attacks are usually directed towards prey on the ground and rarely happen in mid-air (CRAMP 1980). The species' main prey includes small to medium-sized mammals such as marmots and hares. Among birds, the commonest prey items include various species of grouse (Galliformes), while attacks on other raptors have seldom been documented (CRAMP 1980, ORTA *et al.* 2020). Therefore our observation is not only interesting from the point of view of the hunting technique practised by the eagles, but also because of the unusual prey taken.

Sara Cernich, Pod Sedovnikom 3, SI-6210 Sežana, Slovenia,
e-mail: saracernich@hotmail.it
Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50,
SI-6000 Koper, Slovenia, e-mail: domen.stanic@dopps.si

KOCONOGA KANJA *Buteo lagopus*

Rough-legged Buzzard – a migrating juvenile individual observed on 10 Oct 2019 close to Ig (UTM VL69, central Slovenia); only second record for this well-monitored site and a rare observation in central Slovenia

Deseti oktober 2019 je bil jasen in vetroven dan, ki je nasledil deževja prejšnjih dni. Po predavanju na faksu sem se s kolesom odpeljal v Ig v upanju na močnejšo selitev pevk, predvsem ščinkavcev *Fringillidae*, ki ob takem času na Barju prevladujejo. Poleg intenzivne selitve predvsem zelencev *Chloris chloris* so bile nadpovprečno številne cipe, med katerimi sem zaslišal tudi rdečegrla *Anthus cervinus*, ki jo na Barju srečam precej redko. Nenadoma sem visoko v zraku opazil ujedo in si jo ogledal z daljnogledom. Hitro je vzbudila mojo pozornost z močnimi karpalnimi lisami in izrazito temnim trebuhom. Kakšne pol minute sem to kanjo podobno ujedo spremljal med kroženjem, nato pa sem se hotel za hip posvetiti neki drugi ptici. Kanja se je ravno takrat očitno prenehala dvigati in je nadaljevala v ravnem letu proti zahodu, saj je nisem več našel. Že med opazovanjem sem pomislil, da gre najverjetneje za mlado koconogo kanjo, po pregledu priročnika pa sem ugotovil, da na podlagi videnege ni mogoče izključiti odrasle samice iste vrste. Neizrazita (a vidna) temna obroba repa in peruti sicer nakazujeta mlado ptico, a sta slabo opazna znaka z velike razdalje. Koconoga kanja

se pri nas pojavlja redko, običajno nekajkrat v hladnejši polovici leta. Glavnina podatkov je iz SV dela Slovenije, podatki od drugod pa so razkropljeni in precej redkejši (HANŽEL 2016, 2017, HANŽEL & DENAC 2018). Na Barju je koconoga kanja izjemno redka, saj je bila v preteklosti opazovana le 10. 12. 2011 pri Partah (ŠERE 2011). Opazovanje zbuja pozornost tudi časovno – sodi namreč med bolj zgodnja, saj jih je večina iz zimskih mesecev. Podatek je potrdila Komisija za redkosti.

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija, e-mail: mitja.denac@gmail.com

KAMENJAR *Arenaria interpres* & ŠKRLATEC *Carpodacus erythrinus*

Turnstone & Common Rosefinch – two new species for Škocjanski zatok Nature Reserve, Koper (UTM VL04, SW Slovenia), recorded on 7 and 21 May 2019 respectively; both are rare migrants in western Slovenia

Dne 7. 5. 2019 sem med rednim monitoringom ptic Naravnega rezervata Škocjanski zatok v poslani laguni opazoval za to lokacijo nenavadnega pobrežnika: kamenjarja. Opazovanje je žal trajalo le nekaj sekund, saj je ptica kmalu odletela in pristala na nevidnem mestu med otočki slanuš. Kasneje sem kamenjarja zaman iskal še na drugem delu lagune, tako da je to prvo opazovanje za Škocjanski zatok žal ostalo brez dokumentarne fotografije. Kamenjar je redek preletnik Slovenije, ki se občasno pojavlja predvsem na Štajerskih akumulacijskih jezerih in v Sečoveljskih solinah. Največ podatkov je iz mesecev maja in septembra (ATLAS PTIC 2020).

Dva tedna kasneje, 21. 5. 2019, sem bil ponovno na rednem monitoringu ptic in spet me je čakalo presenečenje. V sladkovodnem delu rezervata sem z osrednje opazovalnice dvakrat ali trikrat zaslišal petje škrlatca, a ptice nisem videl. Med vračanjem k sprejemnemu centru sem škrlatca spet zaslišal in ga tokrat tudi opazil, saj je pel z najvišjega drevesa sredi Bertoške bonifike. Osebek ni imel značilnega škrlatnega perja, a je bil rjavo obarvan kot samica, kar je značilno za nezrele samce te vrste. Po nekaj sekundah opazovanja je škrlatec zletel in se tako tudi on izmuznil mojemu fotoaparatu. Vrsta je redka gnezdilka Slovenije, katere večji del populacije najdemo na Cerkniskem jezeru. Tudi na selitvi je redka preletnica, ki naše kraje preleti v drugi polovici maja. Z območja zahodne Slovenije je za zdaj

znanih le nekaj podatkov, na Obali in v Škocjanskem zatoku pa vrsta še ni bila zabeležena (ATLAS PTIC 2020).

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50, SI-6000 Koper, Slovenia, e-mail: domen.stanic@dopps.si

PLOSKOKLJUNEC *Calidris falcinellus*

Broad-billed Sandpiper – the second record of the species for Škocjanski zatok Nature Reserve, Koper (UTM VL04, SW Slovenia) on 29 Aug 2019; a rare passage migrant through Slovenia

Dne 29. 8. 2019 sva avtorja prispevka opravljala redni monitoring ptic Naravnega rezervata Škocjanski zatok. Z osrednje opazovalnice sva pregledovala poslano laguno, v kateri je bila vodna gladina precej nizka, obsežni poloji pa kot nalašč za seleče se pobrežnike. Pred nama sva na najbližjem otočku v laguni že s prostim očesom zagledala osamljenega pobrežnika. Ob pogledu skozi daljnogled sva presenečeno ugotovila, da gre za ploskokljunca. Osebek se je sprva nemirno hranil sam, potem se mu je pridružila kozica *Gallinago gallinago*. Pričujoče opazovanje je drugi podatek o tej vrsti za Škocjanski zatok. Sicer sem prvi avtor prispevka to vrsto na območju opazoval že 7. 9. 2012. Ploskokljunec je v Slovenji redek in maloštevilen gost, ki se pojavlja predvsem na jesenski selitvi. V zadnjih letih je bil opazovan predvsem v Sečoveljskih solinah in ob reki Dravi na Štajerskem (ATLAS PTIC 2020).

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50, SI-6000 Koper, Slovenia, e-mail: domen.stanic@dopps.si
Sara Cernich, Pod Sedovnikom 3, SI-6210 Sežana, Slovenia, e-mail: saracernich@hotmail.it

Slika 7 / Figure 7: Ploskokljunec / Broad-billed Sandpiper *Calidris falcinellus*, Naravni rezervat Škocjanski zatok, 29. 8. 2019 (foto: Domen Stanič)

TEMMINCKOV PRODNIK
Calidris temminckii & PUKLEŽ
Lymnocyptes minimus

Temminck's Stint & Jack Snipe – two individuals of the former and one of the latter species observed on 6 and 7 May 2019 in flooded fields near Notranje Gorice (UTM VL69, central Slovenia); only second observation of Temminck's Stint for the site and a rare but also late record of Jack Snipe

Vse od začetka maja 2019 so na Barju v okolici Notranjih Goric vztrajale manjše poplave, ki so jih sem ter tja vzdrževali deževni dnevi. Območje sva avtorja tiste dni obiskovala zelo redno, skoraj vsak dan, da bi sledila selitvi pobreznikov. Na poplavljenih površinah je bilo mogoče opazovati nekaj deset močvirskih *Tringa glareola* in kakšnega zelenonogega martinca *T. nebularia*, togotnike *Calidris pugnax* in kozice *Gallinago gallinago*. Dne 6. maja sem drugi avtor opazoval dva temminckova prodnika med prehranjevanjem na poplavljeni njivi. Vsaj en prodnik je bil tam še naslednji dan, ko sva ga opazovala prvi avtor in Luka Poljanec. Tega dne sem prvi avtor zabeležil tudi pukleža – splašil sem ga, ko je hodil po zaliti njivi. Odletel je tik izpod mojih nog in se usedel na konec sosednje njive, med letom pa mi je uspelo narediti tudi nekaj dokumentarnih posnetkov. Opisano opazovanje temminckovega prodnika je drugo za Ljubljansko barje (TOME *et al.* 2005), velja pa omeniti, da je bilo prvo zabeleženo na natanko isti datum leta 1997. Tudi puklež je na Barju redke gost na selitvi, z nekoliko več zbranimi opazovanji (TOME *et al.* 2005, *lastni podatki*), ki pa so večinoma iz jesenskega in zimskega časa. Tudi

Slika 8 / Figure 8: Temminckov prodnik / Temminck's Stint *Calidris temminckii*, Notranje Gorice, Ljubljansko barje (foto: Matija Mlakar Medved)

sicer avtorja nisva zasledila nobenega objavljenega majskega podatka o pukležu pri nas.

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija,
e-mail: mitja.denac@gmail.com
Matija Mlakar Medved, Ulica Hermana Potočnika 17,
SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: matko.mlakar@gmail.com

MOČVIRSKA UHARICA *Asio flammeus*
Short-eared Owl – up to 7 individuals recorded overwintering in extensively managed meadows near Ig (UTM VL69, central Slovenia) between 5 Jan and 5 Mar 2019, with data suggesting the increasing importance of this endangered area

Zadnja leta se veliko piše o pojavljanju močvirske uharice na Ljubljanskem barju, kjer se vrsta pojavlja kot neredna prezimovalka (VREZEC 2016). V tem prispevku so zbrana nekatera opazovanja iz zime in pomladi 2019, ki kažejo na ponovno prezimovanje vrste na ekstenzivnih travnikih ob Ižici. Prvi je močvirsko uharico opazoval Matija Mlakar Medved 5. januarja, ko je bila tam sama. Na območju se očitno ni zadrževala dolgo, saj se z njo nismo več srečali do 20. februarja. Takrat sem avtor opazoval sedem osebkov, ki so se na območju zadrževali še vsaj do 5. marca. Prenočevali so na travnikih, ki leta 2018 niso bili košeni, in na katerih je višina vegetacije presegala vsaj 35 cm. Sove in pepelasti lunji *Circus cyaneus* so prenočevali ob istem času, interakcij med vrstama pa nismo zabeležili. Sove so ves čas spale precej skupaj, skupinsko pa so se premikale znotraj 25 ha velikega območja. Po 5. 3. jih na območju nismo več zasledili, zanimivo pa bi bilo vedeti, ali je katera izmed opazovanih sov kasneje na Barju tudi gnezдила. Opisana opazovanja zadevajo drugo prezimovanje na omenjenem območju v zadnjih letih. Prejšnje je bilo v sezoni 2016/17, ko je bilo opaženih tudi kar 14 osebkov hkrati (DENAC 2017). Sklepamo lahko, da gre poleg Iškega morosta torej za najpomembnejše območje za to vrsto na Ljubljanskem barju in v Sloveniji.

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, e-mail: mitja.denac@gmail.com

MOČVIRSKA UHARICA *Asio flammeus*
Short-eared Owl – one individual flushed from rocky terrain below the top of Veliki oltar (2,615 m a. s. l.) on 19 Sep 2019; highest record of this species in Slovenia so far, second record of migration over the Julian Alps and a rare autumn observation

Jesensko ohladitev, ki je po prehodu vremenske motnje nastopila 19. septembra 2019, smo Miha Grmek, Luka Poljanec ter avtorja tega prispevka izkoristili za vzpon na Veliki oltar, 2621 m visoko goro v osrčju Martuljkove skupine v Julijskih Alpah. Kakšnih 10 m pod vrhom sva avtorja iz skalovja ob poti splašila sovo, v kateri sva nemudoma prepoznala močvirsko uharico. Ta se je začela hitro dvigovati skupaj z zračnimi masami na severni strani gore, dvakrat zaokrožila nad Veliko dnino ter izginila v oblakih. V počivanje na tako nenavadnem mestu jo je brzkone prisililo neugodno vreme prejšnjega dneva, ki je ptico več kot očitno presenetilo na selitvi. Opisano opazovanje na pribl. 2615 m nadmorske višine je najvišje opazovanje te vrste pri nas ter drugo, ki beleži njeno selitev čez Julijske Alpe – maja leta 2010 je bila močvirska uharica opazovana med selitvijo na Breginjskem stolu (JANČAR 2011). Vrsta se pri nas sicer najpogosteje pojavlja v zimskih mesecih, ko manjše skupine občasno prezimujejo na Ljubljanskem barju (VREZEC 2016). Drugod po Sloveniji se močvirska uharica pojavlja le na selitvi, z izjemo prezimovanja leta 2013 na zadrževalniku Medvedce (BORDJAN 2013). Omeniti velja, da so podatki na spomladanski selitvi nekoliko pogostejši od jesenskih, glavnina vseh selitvenih podatkov pa je bila zabeležena na zadrževalniku Medvedce, Ljubljanskem barju, Cerknškem jezeru ter na obalnih mokriščih. Podatki iz drugih lokalitet so izjemno redki (VREZEC 2016).

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija,
e-mail: mitja.denac@gmail.com
Jon Poljanec, Dvor 12, SI-1210 Ljubljana – Šentvid, Slovenija,
e-mail: jon.poljanec@gmail.com

PEGASTA SOVA *Tyto alba*

Barn Owl – an individual responded to recorded calls of Little Crane *Porzana parva* near Hraške Ponds (UTM VM51, N Slovenia); first recent observation of Barn Owl in the Gorenjska region

Dne 10. 8. 2019 zvečer sem se z Jakobom Florjančičem odpravil na Hraške mlake v upanju, da priključeva grahasto ali malo tukulico. Ob 21.45 sva na klopici ob kolovozu med mlakama zavrtela posnetek male tukulice. Po nekaj minutah sva nad seboj zaslišala raskav vrišč, in takoj sem vedel, da gre za pegasto sovo *Tyto alba*. Še enkrat sva zavrtela posnetek njenega oglašanja, a se ni več oglasila, zato sva se prestavila k transformatorski postaji, kjer sva poskusila vnovič. Tokrat uspešno,

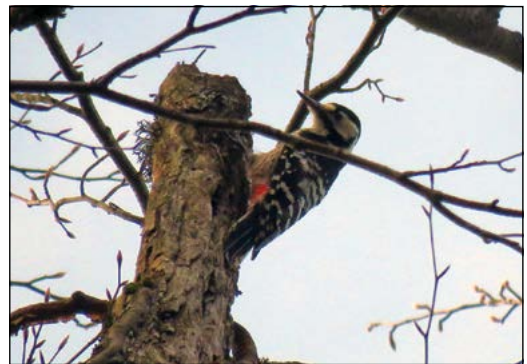
ob 22.00 se je namreč še trikrat oglasila iz skednjeh opuščenege kmetijskega poslopja v bližini mlak. 14. 8. smo skupaj z A. Mulejem, T. Zagoršek in B. Mihovcem raziskali skednje in našli izbljuvke in perje pegaste, pa tudi lesne sove *Strix aluco*. Opisano opazovanje je prvi recentni podatek o pegasti sovi na Gorenjskem.

Jakob Habicht, Groharjevo 12, SI-4220 Škofja Loka,
e-mail: jakob.habicht007@gmail.com

BELOHRBTI DETEL *Dendrocopos leucotos*

White-backed Woodpecker – one male observed on 1 Dec 2019 and a drumming female photographed on 22 Feb 2020 in Strmec virgin forest (UTM VL85, S Slovenia); first record for the site that had previously been excluded from monitoring of this species due to the forest's small area

Dne 1. decembra 2019 smo se z družino odpravili na izlet v bližino pragozda Strmec na Kočevskem. Na zahodni strani pragozda smo opazili detla, ki nas je na precejšnji višini preletel in se usedel na slabo osvetljeno bukev kakšnih 100 m od nas. Bil je samec belohrbtega detla, ki je na drevesu ostal le kakšnih 30 sekund, nato pa je odletel nižje in izginil iz našega vidnega polja. Skoraj tri mesece kasneje, 22. februarja 2020, sva z mamo ponovno obiskala lokacijo z željo, da potrdiva pojavljanje vrste tudi v času začetka gnezditve. S ceste sva zaslišala značilno bobnanje, in ko sva ptico poiskala, sva ugotovila, da gre tokrat za samico. Ta je bobnala spontano, na odmrlem vrhu bukke kakšnih 12 m

Slika 9 / Figure 9: Belohrbti detel / White-backed Woodpecker *Dendrocopos leucotos*, Strmec, Kočevsko, 22. 2. 2020 (foto: Mitja Denac)

visoko. Med dvema ločenima opazovanjema smo tako potrdili prisotnost para na območju. Kot zanimivost velja omeniti tudi, da sva isti dan le kakšnih 200 m stran (in v neposredni bližini pragozda) opazovala tudi samca triprstega detla *Picoides tridactylus*. Kljub sistematičnim ciljnim popisom za to vrsto v preteklosti, belohrbti detel v pragozdu Strmec še nikoli ni bil zabeležen (DENAC & MIHELČ 2015). Iz popisov je bila lokacija izpuščena zaradi navedb v literaturi, da je omenjeni pragozd za vrsto premajhen (PERUŠEK 2006). Odkritje nove lokacije za tega redkega slovenskega gnezdilca je precejšnjega pomena, lokacija sama pa govori v prid že večkrat poudarjenim opozorilom naravovarstvenikov, da so za vrsto izjemnega pomena ohranjeni gozdovi z debeljaki in veliko odmrle lesne mase, kar največkrat ni združljivo z intenzivnimi gospodarskimi dejavnostmi (DENAC & MIHELČ 2015).

Mitja Denac, Mala Slevca 2, SI-1315 Velike Lašče, Slovenija,
e-mail: mitja.denac@gmail.com

BREGULJKA *Riparia riparia*

Sand Martin – one individual observed on 14 Nov 2019 at Lake Ormož (UTM WM93, NE Slovenia); first November record in last 20 years, probably ever

14. novembra 2019 smo med opravljanjem rednega monitoringa vodnih ptic na Ormoškem jezeru opazovali 1 osebek breguljke. Ptica se je spreletavala na sredini jezera in večkrat pristala na vejah, nizko nad vodo. Po pregledu podatkov (Acrocephalus 2000-2019, spletna baza NOAGS) slednji najverjetneje pomeni najkasnejše opazovanje te selivke v Sloveniji, ki naše kraje običajno zapusti do konca avgusta. Seleče se ptice se pojavljajo v septembru, opazovanja v oktobru pa so izjemno redka. V spletni bazi NOAGS je bilo do konca leta 2019 v Sloveniji zavedenih šest opazovanj breguljk v mesecu oktobru; dve opazovanji na zadrževalniku Medvedce (skupaj 21 osebkov), tri v NR Škocjanski zatok (skupaj 10 osebkov) in eno v Strunjanu (dva osebka). Po razpoložljivih podatkih zadnjih dvajsetih let gre za prvo opazovanje breguljke meseca novembra v Sloveniji.

Tilen Basle, DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Tržaška 2, SI-1000 Ljubljana, e-mail: tilen.basle@dopps.si
Luka Božič, DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Kamenškova 18, SI-2000 Maribor,
e-mail: luka.bozic@dopps.si
Matjaž Premzl, Zrkovci 52, SI-2000 Maribor,
e-mail: matjaz.premzl@gmail.com

KRALJČICA *Phylloscopus proregulus*

Pallas's Leaf Warbler – one individual observed on 27 Mar 2019 and in the following days at Osp (UTM VL14, SW Slovenia); 2nd record for the species in Slovenia, confirmed by the Slovenian Rarities Committee

V poznih jutranjih urah 27. 3. 2019 sem se odpravil v Osp, da bi preveril, ali je v stenah še prisoten skalni plezalček *Tichodroma muraria*, ki tu sicer redno prezimuje. Ko sem se vzpenjal po stezi, ki vodi k izviru pod Osapsko steno, sem v lovorovem gozdu zaslišal meni nepoznano petje. Nekatere note so spominjale na pesem severnega kovačka *Phylloscopus trochilus*, čeprav je bila pesem daljša in bolj razčlenjena. Kmalu zatem sem zagledal zelo majhno ptico, približno velikosti kraljička *Regulus* sp., ki se je zelo nemirno premikala v gostem grmovju in prepevala. Sprva je nisem dobro videl, pa vendar sem opazil močno rumeno nadočasno proggo in dve svetli proggi na njenih perutih, kar je značilno za redkejšo vrsto iz rodu *Phylloscopus*. Nato sem ptico poskusil fotografirati in posneti njeno oglašanje. S pomočjo mobilne tehnologije in prtičarskih kolegov, ki so mi na daljavo potrdili določitev, sem ugotovil, da gre za kraljičico. V naslednjih dneh je kraljičico na istem mestu opazovalo še več drugih ornitologov, nazadnje pa je bila opažena 30. 3. 2019 (Mitja Denac *osebno*). Opazovanje je potrdila tudi Komisija za redkosti kot drugi podatek za Slovenijo. Kraljičica je bila pred tem zabeležena enkrat, in sicer 15. 10. 1999, ko je bila ujeta v obročkovalsko mrežo na Ljubljanskem barju (TEKAVČIČ 2009).

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50,
SI-6000 Koper, Slovenia, e-mail: domen.stanic@dopps.si

Slika 10 / Figure 10: Kraljičica / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Osp, 27. 3. 2019 (foto: Domen Stanič)

VELIKI SRAKOPER *Lanius excubitor*

Great Grey Shrike – several observations in the lower Vipava Valley between Oct 2019 and Nov 2019. First individual was observed on 9 Oct 2019 at Šempaško polje (UTM VL08, W Slovenia), the second on 25 Oct 2019 near the top of the hill called Cerje (UTM UL98, W Slovenia), and the third on 6 Nov 2019 at Orehovlje (UTM UL98, W Slovenia).

Kot je znano, lahko opazujemo velikega srakoperja na območju Slovenije le v hladnejšem obdobju, saj tu prezimuje (BOMBEK 2002). Oktobra in novembra 2019 sem opazoval v Vipavski dolini in v njeni bližnji okolici več osebkov velikega srakoperja. Izmed vseh opaženih osebkov na že omenjenem območju sem želel omeniti tiste osebkove, ki sem jih opazil na območju spodnje Vipavske doline z manjšimi površinami primernege terena za opazovanje te vrste srakoperja. Veliki srakoper se v Sloveniji najpogosteje pojavlja na določenih predelih z odprtimi nižinskimi ravninskimi območji (KOCE 2015). Z gledišča njihove izbire struktur za prežo oz. počitek je bilo zanimivo opazovati to ptico na Šempaškem polju, v bližini Cerja in v Orehovljah. Dne 9.10.2019 sem opazil en osebek velikega srakoperja na Šempaškem polju, ko je ta kot nekakšna bela kepa priletel na 11 m visok vrbov vrh, in to pomešan v jati ščinkavcev *Fringilla coelebs*, ki je štela približno 30 osebkov. Kljub neposredni bližini ščinkavcev in njihovemu nemirnemu oglašanju je ta osebek velikega srakoperja ohranil mirno držo. Po približno 20 min je odletel nedaleč stran od jate ščinkavcev. Na naslednjo zanimivo opazovanje sem naletel dne 25.10.2019 v bližini Cerja, kjer je en osebek velikega srakoperja čepel na 13 m visoki daljnovodni žici, ki je v bližnji okolici najvišja razpoložljiva struktura. Omenjena preža je omogočila velikemu srakoperju pregled nad razmeroma majhno površino gole kamnite zemlje. Dne 6.11.2019 sem zabeležil en osebek velikega srakoperja na polju v Orehovljah, kjer je izbiral različne preže. Osebek se je zadrževal na naravnih oz. androgenih strukturah, kot so 4 m visok orehov grm, daljnovod v višini 4 m, 4 m visok železni nastavek, 1,80 m visok železni steber, ter 4 m visoka češnja. Kot se izkaže prek beleženja velikega srakoperja, je dejavnik razpoložljive strukture pomemben pri spoznavanju razširjenosti te prezimujoče ptice (KOCE 2015).

Tadej Pipan, e-mail: tadej.pipan@gmail.com

RJAVOGLAVI SRAKOPER *Lanius senator* & ČRNONOGA ČIGRA *Gelochelidon nilotica*
Woodchat Shrike & Gull-billed Tern – one individual of the former observed on 1 May 2019 and up to two individuals of the latter observed on 5 June 2019 and 8 June 2019 at Lake Cerknica (UTM VL56, S Slovenia); two rare migrant birds in Slovenia

Dne 1. 5. 2019 sem se mudil na Cerkniškem jezeru s skupino angleških ornitologov. Ob koncu dolgega in zanimivega terena smo kot zadnjo postojanko izbrali območje vlažnih travnikov pri Gorenjem Jezeru. Nedaleč od mostu čez Stržen smo vrh suhega grma presenečeno zagledali rjavoglavega srakoperja. Neutrudno je lovil in se spuščal na tla, a se vedno znova vračal na isto vejo. Vrsta je redka, a dokaj redna spomladanska preletnica zahodne in osrednje Slovenije. Za območje Cerkniškega jezera obstajata še vsaj dva podatka o pojavljanju (ATLAS PTIC 2020). Njena gnezditve v Sloveniji je bila v novejšem obdobju potrjena le enkrat, in sicer leta 2004 v okolici Sečovelj. Sicer velja pri nas za zelo redko in občasno gnezdilko (DENAC 2019).

Cerkniško jezero je nekaj tednov kasneje spet postreglo z zanimivo najdbo. Med enotedensko turo z angleškimi naravoslovnimi turisti sem na območju Cerkniškega jezera imel priložnost opazovati črnonogo čigro. Dva osebkva te redke vrste sta dne 5. 6. 2019 letela nad poplavljenimi travniki, zahodno od vasi Žerovnica. Nekaj dni kasneje, 8. 6. 2019, je en osebek posedal na količku v osrednjem delu jezera. Črnonoga čigra je pri nas redka preletnica, ki se bolj redno pojavlja le v mokriščih na Obali. Za Cerkniško

Slika 11 / Figure 11: Rjavoglavi srakoper / Woodchat Shrike *Lanius senator*, Gornje Jezero, Cerkniško jezero, 1. 5. 2019 (foto: Domen Stanič)

jezero sta znana še vsaj dva starejša podatka, in sicer iz let 2008 in 2014 (ATLAS PTIC 2020). Sloveniji najbližja gnezdišča so v Beneški laguni v severovzhodni Italiji, kjer je vrsta prvič gnezдила leta 2008. Tamkajšnja gnezdeča populacija se v zadnjih letih povečuje (GRUSSU et al. 2019).

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50,
SI–6000 Koper, Slovenia, e–mail: domen.stanic@dopps.si

TRAVNIŠKI VRABEC *Passer hispaniolensis*

Spanish Sparrow - one adult male observed on 14 Jul 2019 near Vipava (UTM VLI7, W Slovenia), apparently holding territory on the roof of an industrial building; a very rare breeder in Slovenia confined to Istria in the SW of the country

Med poletnim obiskom Vipavske doline dne 14. 7. 2019 sem na industrijskem objektu nekaj kilometrov južno od Vipave opazoval odraslega samca travniškega vrabca. Ta je glasno pel oz. ščebetel na stehi skladišča nedaleč od počivališča Mlake, ob regionalni cesti Podnanos–Vipava. Glede na opazovano vedenje sumim, da je osebek gnezdil v stavbi. Na istem mestu so se sicer zadrževali tudi gnezdeči italijanski *Passer italiae* in poljski vrabci *Passer montanus*. Travniški vrabec je v Sloveniji zelo redek gnezditel, ki je bil do sedaj potrjen le na eni lokaciji na Obali. Čeprav obstajajo tudi drugi sumi gnezditve, se ti nanašajo izključno na območje Istre (RUBINIČ 2019). Pričujoči podatek iz Vipavske doline je torej zanimiv predvsem v luči morebitnega širjenja gnezditvenega areala te sredozemske vrste pri nas.

Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50,
SI–6000 Koper, Slovenia, e–mail: domen.stanic@dopps.si

Slika 12 / Figure 12: Travniški vrabec / Spanish Sparrow *Passer hispaniolensis*, Vipava, 14. 7. 2019 (foto: Domen Stanič)

OSTROGLEŽ *Calcarius lapponicus*

Lapland Longspur – one individual observed on 30 Nov 2019 at Ljubljansko barje (C Slovenia). The species is an extremely scarce visitor to Slovenia, formerly recorded only six times, each time in November. The observation, which has been confirmed by the Slovenian Rarities Committee, is thus the seventh for Slovenia and the very first for Ljubljansko barje.

Vremenske motnje v času selitve pogosto pomenijo odličen čas za opazovanje nadpovprečnega števila selečih se ptic. Tako sem se 30. 11. 2019 zjutraj odpravil na Ljubljansko barje, kjer sem si zaradi takrat že pojemajočih poplav obetal pogled predvsem na številne vodne ptice. Večje jate žerjavov *Grus grus*, ki se je na območju Stržena zadrževala že nekaj dni prej, nisem zabeležil, me pa je v dveh urah opazovanja preletelo skupaj 186 beločelih gosi *Anser albifrons*, okrog 30 rumenonogih *Larus michahellis* in 100 rečnih galebov *Chroicocephalus ridibundus* ter 44 vinskih drozgov *Turdus iliacus*. Okrog 10.30, ko sem se vračal proti avtomobilu, se je začela nizka oblačnost trgati. Med hojo sem s smeri vzhoda zaslišal nenavadno oglašanje, podobno hripavi beli pastirici. Vedoč, da se podobno oglašata ostroglež in snežni strnad, sem postal pozoren in hitro zagledal majhno ptico, ki je letela skoraj naravnost proti meni. Med letom se je še nekajkrat oglasila, tokrat drugače – z le enim zelo kratkim in težko opisljivim klicem. Po videzu je bila podobna trstnemu strnadu, z izjemo nekoliko daljših peruti ter drugačne obrazne maske. Na njej me je najbolj zmotilo dejstvo, da ni imela izrazite svetle nadočesne proge, ki sem je navajen pri trstnem strnadu. Zdelo se mi je tudi, da sem na ptici opazil temnejšo črto, ki je zavijala okrog lica proti temenu. Le nekaj sekund dolgo opazovanje se je hitro končalo in na portalu xeno-canto.org sem se lahko prepričal, da se oglašnji ujemata s klici ostrogleža. Tudi videni znaki so se ujemali s to vrsto, čeprav sem jih med hitrim opazovanjem opazil le malo. Ostroglež je v Sloveniji izjemno redek gost, ki je bil predhodno pri nas opazovan le šestkrat, vedno novembra. Pet izmed teh opazovanj je starih že več kot 30 let in izvirajo iz 70-ih oz. 80-ih let. Edino novejšo opazovanje je iz leta 2007, ko je bila 12. 11. na območju Lere v Sečoveljskih solinah fotografirana samica (HANŽEL & ŠERE 2011, ŠERE 2008). Opisano opazovanje, ki ga je potrdila Nacionalna Komisija za redkosti, je tako sedmo v Sloveniji in prvo na Ljubljanskem barju.

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI–1315 Velike Lašče, Slovenija,
e–mail: mitja.denac@gmail.com

ČRNOGLAVI STRNAD
Emberiza melanocephala

Black-headed Bunting – one singing male observed on 22 May 2019 near Ajdovščina (UTM VL17, W Slovenia); a rare late-spring migrant to western Slovenia, breeding very rarely and occasionally in the SW part of the country

Dne 22. 5. 2019 sva v Vipavski dolini popisovala črnočelega srakoperja *Lanius minor*. Po uspešno zaključenem delu sva blizu ajdovske deponije zaslišala nekoliko neobičajno petje. Najino pozornost je takoj pritegnila silhueta strnada na vrhu bližnjega grma. A ptica je hitro odletela, še preden sva jo ujela v daljnogled. Vseeno sva v letu opazila njeno markantno rumeno in črno obarvanost in takoj prepoznala samca črnoglavega strnada. Ta se je nato spet usedel na nekoliko bolj oddaljen grm in se nama nekaj časa nastavljal ter občasno pel. Ob kasnejših obiskih lokacije v naslednjih tednih črnoglavega strnada nisva več opazila. V Sloveniji vrsta velja za zelo redko in občasno gnezdičko, katere gnezdenje je bilo doslej potrjeno le na eni lokaciji na Kraškem robu (v letih 2006 in 2008; KMECL 2019). Ta toploljubna in sredozemska vrsta ptice se na selitvi pojavlja predvsem v zahodnem delu države kot redke preletnik. Klateški pojoči samci pa v večini primerov pri nas ne gnezdiijo (KMECL 2019).

Sara Cernich, Pod Sedovnikom 3, SI-6210 Sežana, Slovenia,
e-mail: saracernich@hotmail.it
Domen Stanič, DOPPS – BirdLife Slovenia, Sermin 50,
SI-6000 Koper, Slovenia, e-mail: domen.stanic@dopps.si

Slika 13 / Figure 13: Črnoglavi strnad / Black-headed Bunting *Emberiza melanocephala*, Ajdovščina, 22. 5. 2019 (foto: Domen Stanič)

HRVAŠKA / CROATIA

CITRONASTA PASTIRICA *Motacilla citreola*
& RJAVA KOMATNA TEKICA *Glareola pratincola*

Citrine Wagtail & Collared Pratincole – one individual of both species observed at Velo blato (UTM WK01, N Dalmatia) on 29 and 30 Apr 2019 (respectively); rare observations of both species at the site

Prvomajske praznike 2019 sva z Nušo Kos Thaler preživljala na otoku Pagu, da bi lahko združila oddih in ornitološke terene. Visoka voda v Dinjiških solinah in nizka na Velem blatu nista obetali veliko pobrežnikov, pa vendar so se 29. aprila pred opazovalnico na Velem blatu znašli številni srpokljuni *Calidris ferruginea* in temminckovi prodniki *C. temminckii*. Ko sva se naveličala fotografiranja, sva se sprehodila ob robu trstja in na eni izmed trstik zagledala počivajočo manjšo ptico. Ta je bila vsega 10 m stran od naju, in ko sva si jo ogledala s teleskopom, sva presenečena ugotovila, da opazujeva samca citronaste pastirice. Ta se je čez kakšno minuto spustil na tla in se začel hraniti, nato pa odletel v labirint plitvin in trstja znotraj Blata. Naslednjega dne sva se zvečer ponovno sprehajala po isti poti, ko je iz šopa ločka *Juncus sp.* stekla srednje velika rjava ptica in se ustavila kakšnih 15 m stran. Že brez daljnogleda sva vedela, da gre za komatno tekico, hitro pa sva potrdila tudi, da je to rjava komatna tekica. Ta je na jezeru tudi prenočila, saj sta jo naslednjega dne zjutraj videla tudi Jure Novak in Alen Ploj. Z obema vrstama sem se kljub dolgoletnemu obiskovanju Paga srečal prvič. O citronasti

Slika 14 / Figure 14: Citronasta pastirica / Citrine Wagtail *Motacilla citreola*, Velo blato, Pag, 29. 4. 2019 (foto: Mitja Denac)

Slika 15 / Figure 15: Rjava komatna tekica / Collared Pratincole *Glareola pratincola*, Velo blato, Pag, 30. 4. 2019 (foto: Mitja Denac)

pastirici na otoku Pagu je poročalo že več slovenskih ornitologov, vedno pa so bile pastirice opazovane zadnje dni aprila/prve dni maja (PLOJ & NOVAK 2012, 2014, ŠERE 2010). Iz podatkov lahko sklepamo, da se vrsta na Pagu v času spomladanske selitve najverjetneje pojavlja skoraj vsako leto. Kljub temu, da literatura navaja rjavo komatno tekico kot redno selivko na območju Velega blata (STIPČEVIĆ 1997), je opazovanj v zadnjih letih dokaj malo, kar so že poudarili nekateri avtorji (PLOJ & NOVAK 2013).

Mitja Denac, Mala Slevica 2, SI-1315 Velike Lašče,
e-mail: mitja.denac@gmail.com

SRBIJA / SERBIA

GREATER SCAUP *Aythya marila*

Rjavka – opazovana 4. marca 2018 na reki Donavi v Novem Sadu (UTM DR00, S Srbija). Prvo opazovanje te vrste v urbanem delu mesta.

On 4 March 2018, during our visit to the river Danube in Novi Sad, a group of Coots *Fulica atra* was observed in the vicinity of „Most Slobode“ bridge. In total, 25 Coots were counted, but in the midst of them one Greater Scaup *Aythya marila* was also spotted. This is the first documented observation of this species in the urban zone of Novi Sad (NEMETH 1989, ŠĆIBAN & RADIŠĆ 2004). The nearest known observation was also made on the Danube near the village of Čerević (STOJNIC 2000).

Nikola Veljković, Crvene armije 57, RS-19000 Zaječar, Serbia,
e-mail: nikolaveljkovic58@gmail.com

Slika 16 / Figure 16: Rjavka / Greater Scaup *Aythya marila*, Novi Sad, 4. 3. 2018 (foto: Nikola Veljković)

LITTLE EGRET *Egretta garzetta*

Mala bela čaplja – 12 parov je v letu 2018 gnezdilo v mešani koloniji s sivimi čapljami in kvakači v bližini vasi Končarevo (UTM EP27, osrednja Srbija). Gre za prvo recentno gnezdenje vrste v Pomoravlju in v osrednji Srbiji in hkrati za največjo mešano kolonijo na tem območju.

In the village of Končarevo, located about 7 km east of Jagodina (Central Serbia), a new mixed colony of herons was discovered in the autumn of 2014 in the woods of narrow-leaved ash *Fraxinus angustifolia*. Their nests were counted in June 2015. The number of pairs in the colony was determined by counting occupied nests. 52 pairs of Grey Herons *Ardea cinerea* and 45 pairs of Night Heron *Nycticorax nycticorax* were found nesting in the colony. Stable numbers were also in the following years: 2016 (58 - *A. cinerea*, 48 - *N. nycticorax*), 2017 (53 - *A. cinerea*, 51 - *N. nycticorax*), 2018 (60 - *A. cinerea*, 54 - *N. nycticorax*). In 2018, a Little Egret *Egretta garzetta* also started breeding with 12 pairs. This is the largest known mixed colony of herons in Pomoravlje and one of the largest in Central Serbia. It is also the first record of Little Egret breeding in Pomoravlje and Central Serbia in recent studies. Crucial to the survival of this colony is the proximity of the Velika Morava river, the ponds and wet meadows on the riverbank that serve as a food base for herons. In Pomoravlje, the only known Grey Heron colony, although much smaller, has been located near Varvarin (PUZOVIĆ *et al.* 1999). In the mid-20th century, a Grey Heron colony thrived also near Lapovo (MATVEJEV 1950).

Boban Stanković, City of Jagodina, Department of Environmental Protection, Kralja Petra I, No. 6, RS-35000 Jagodina, Serbia,
e-mail: boban.stankovic035@gmail.com

BOOTED EAGLE *Hieraaetus pennatus*

Mali orel – temen tretjeletni osebek opazovan 10. junija 2018 v bližini mesta Zaječar (UTM FP06, V Srbija). Gre za prvo opazovanje te vrste v bližini tega mesta, čeprav vrsta v regiji najverjetneje gnezdi.

On 10 June 2018, while walking through the Zaječar town, one dark morph Booted Eagle *Hieraaetus pennatus* was observed and photographed in flight low above the houses. After reviewing the photos together with other colleagues, we decided that it was a third calendar bird. Until this observation, Booted Eagle had not been recorded in the vicinity of Zaječar, although it may even breed within the region (ĐORĐEVIĆ & PUZOVIĆ 2018).

Nikola Veljković, Crvene armije 57, RS–19000 Zaječar, Serbia,
e-mail: nikolaveljkovic58@gmail.com

Slika 17 / Figure 17: Mali orel / Booted Eagle *Hieraaetus pennatus*, Zaječar, 10. 6. 2018 (foto: Nikola Veljković)

COMMON TERN *Sterna hirundo*

Navadna čigra – spomladi/poleti 2017 je pet parov gnezdilo na prodnatih otokih ribnika Predorska Bara blizu vasi Končarevo (UTM EP27, osrednja Srbija). Gre za prvo gnezdenje te vrste na tem območju.

In the spring/summer of 2017, on the Predorska Bara pond located on the left bank of Velika Morava near the Končarevo village, 9 km east of Jagodina town, I observed nesting of Common Tern *Sterna hirundo*. The Predorska Bara was first visited on 6 June when five pairs with their fledglings were registered and observed. The nests were located on two small pebble islands in the middle of the pond, located near the water. The larger island was under

American acacia *Amorpha fruticosa* and had four nesting pairs. On the smaller island, 150 m away, one pair nested. This isolated couple nested in company with a pair of Little Ringed Plover *Charadrius dubius*. Three pairs of terns had one chick per nest, while two pairs had two chicks per nest. The adults were catching small fishes in the pond and in the river. The colony was observed from the shore of the pond from a distance of about 100 m. The birds were very disturbed by my presence. The colony was visited four more times: June 19; July 5, 18 and 26. In mid-August, the terns left the pond. The area of the pond, which had been created by gravel digging, covers about 12 ha. Predorska Bara had also been visited in previous years, but nesting of Common Tern has now been recorded for the first time. According to recent studies, this is the second recorded nest site of Common Tern in the vicinity of Jagodina. The first was about 15 km downstream in the Velika Morava valley near Bagrdan (Radaković, 2009), where one pair also nested in a gravel pond in 2019 (pers. obs.).

Boban Stanković, City of Jagodina, Department of Environmental Protection, Kralja Petra I, No. 6, RS–35000 Jagodina, Serbia,
e-mail: boban.stankovic035@gmail.com

Literatura / References

- ATLAS PTIC (2020): Novi Ornitološki Atlas Gnezdičk Slovenije – [https://atlas.ptice.si/], 04/2020.
- BOMBEK D. (2002): Zimska prehrana velikega srakoperja *Lanius excubitor* na Ptujskem polju. – *Acrocephalus* 23 (113/114): 135–140.
- BORDJAN D. (2013): Močvirska uharica *Asio flammeus*. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 118.
- CRAMP S., SIMMONS K.E.L., GILLMOR R., HOLLOW P.A.D., HUDSON R., NICHOLSON E.M., OGILVIE M.A., OLNEY P.J.S., ROSELAAR C.S., VOOUS K.H., WALLACE D.I.M., WATTEL J. (1980): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa – The Birds of the Western Palearctic, Volume II, Hawks to Bustards. – Oxford University Press, Oxford.
- DENAC K. (2019): Rjavoglavi srakoper *Lanius senator*. pp. 280–281. In: MIHELIČ T., KMEČL P., DENAC K., KOČE U., VREZEC A., DENAC D. (eds.): Atlas ptic Slovenije: Popis gnezdičk 2002-2017. – DOPPS, Ljubljana.
- DENAC K., MIHELIČ, T. (2015): Status in varstvo belohrbtega detla *Dendrocoptes leucotos* v Sloveniji. – *Acrocephalus* 36 (164/165): 5–20.
- DENAC M. (2017): Močvirska uharica *Asio flammeus*. – *Acrocephalus* 37 (172/173): 66–67.
- ĐORĐEVIĆ, I., PUZOVIĆ, S. (2018): *Hieraaetus pennatus*. pp. 267–270. In: RADIŠIĆ, D., VASIĆ, V., PUZOVIĆ, S., RUŽIĆ, M., ŠČIBAN, M., GRUBAČ, B., VUJIĆ, A.

- (eds.): Red book of fauna III – Birds. – Institute for Nature Conservation of Serbia, University of Novi Sad, Faculty of Sciences, Department of Biology and Ecology and Bird Protection and Study Society of Serbia, Belgrade.
- GRUSSU M., SCARTON F., VERZA E., VALLE R. G. (2019): Long term trends and breeding parameters of Gull-billed Tern *Gelochelidon nilotica* in three Italian coastal sites. – *Rivista Italiana di Ornitologia – Research in Ornithology*, 89 (2).
- GUZZON C., TOUT P. / UTMAR P. (a cura di) (2005) – I censimenti degli uccelli acquatici svernanti nelle zone umide del Friuli Venezia Giulia, Anni 1997–2004. – *Associazione Studi Ornitologici e Ricerche Ecologiche del Friuli-Venezia Giulia (A. ST. O. R. E. – FVG)*, 'Centro Stampa' di A. Candito & F. Spanghero Snc, Monfalcone (GO).
- HANŽEL J., ŠERE, D. (2011): Seznam ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst. – *Acrocephalus* 32 (150/151): 143–203.
- HANŽEL J. (2013): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2012 – Poročilo Nacionalne Komisije za redkosti. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 83–91.
- HANŽEL J. (2015): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2014 – Poročilo Nacionalne komisije za redkosti. – *Acrocephalus* 36 (164/165): 45–55.
- HANŽEL J. (2016): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2015 – Poročilo Nacionalne Komisije za redkosti. – *Acrocephalus* 37 (168/169): 69–78.
- HANŽEL J. (2017): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2016 – Poročilo Nacionalne Komisije za redkosti. *Acrocephalus* 37 (172/173): 21–30.
- HANŽEL J., DENAC M. (2017): Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 2017 – Poročilo Nacionalne komisije za redkosti. – *Acrocephalus* 39 (178/179): 177–184.
- HORVAT E. (2018): »Ptujška« plamenca. – *Svet ptic*, revija Društva za proučevanje in opazovanje ptic Slovenije (24): 52.
- JANČAR T. (2011): Močvirska uharica *Asio flammeus*. – *Acrocephalus* 32 (148/149): 98.
- KERČEK M. (2005): Drugo opazovanje plamenca *Phoenicopterus ruber roseus* v Sloveniji. – *Acrocephalus* 26(127): 191–193.
- KMECL P. (2019): Črnoglavi strnad *Emberiza melanocephala*. pp. 488–489. In: MIHELIČ T., KMECL P., DENAC K., KOCE U., VREZEC A., DENAC D. (eds.): Atlas ptic Slovenije: Popis gnezdkil 2002–2017. – DOPPS, Ljubljana.
- KOCE U. (2015): Številčnost in razširjenost velikega srakoperja *Lanius excubitor* na Ljubljanskem barju (osrednja Slovenija) v zimah 2008/09, 2011/12 in 2012/13. – *Acrocephalus* 36 (166/167): 133–144.
- KOMISIJA ZA REDKOSTI (1993): Seznam redkih vrst ptic Slovenije 1990. – *Acrocephalus* 14(58/59): 99–119.
- KOZINA A. (2013): Mala gos *Anser erythropus*. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 105–106.
- MATVEJEV S. D. (1950): Rasprostranjenje i život ptica u Srbiji. – SANU, 161, Beograd.
- MOZETIČ B. (2010): Mala gos *Anser erythropus* in rdečevrata gos *Branta ruficollis*. – *Acrocephalus* 31 (145/146): 152–153.
- NEMETH G. (1989): Ptice Ribarskog ostrva kod Novog Sada. – *Ciconia* 1: 18–21.
- ORTA J., KIRWAN G.M., BOESMAN P., GARCIA E.F.J., MARKS J.S. (2020): Golden Eagle *Aquila chrysaetos*. In: DEL HOYO J., ELLIOTT A., SARGATAL J., CHRISTIE D.A. & DE JUANA E. (eds.): *Handbook of the Birds of the World Alive*. – Lynx Edicions, Barcelona. – [https://www.hbw.com/node/53162], 27/03/2020.
- PERUŠEK M. (2006): Vpliv ekoloških in nekaterih drugih dejavnikov na razširjenost izbranih vrst ptic v gozdovih Kočevske. Magistrsko delo. – Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozden vire.
- PLOJ A., NOVAK J. (2012): Citronasta pastirica *Motacilla citreola*. – *Acrocephalus* 32 (150/151): 243.
- PLOJ A., NOVAK J. (2013): Rjava komatna tekica *Glareola pratincola*. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 125.
- PLOJ A., NOVAK J. (2014): Citronasta pastirica *Motacilla citreola*. – *Acrocephalus* 35 (162/163): 180–181.
- PUZOVIĆ S., GERGELJ J., LUKAČ Š. (1999): *Kolonije čaplji i kormorana u Srbiji 1998*. – *Ciconia*, 8, 11–114.
- RADAKOVIĆ M. (2009): Gnezdenje obične čigre *Sterna hirundo* na šljunkari kod Bagrdana (Pomoravlje). – *Ciconia*, 18, 221–223.
- RUBINIČ B. (2019): Travniki vrabec *Passer hispaniolensis*. pp. 444–445. In: MIHELIČ T., KMECL P., DENAC K., KOCE U., VREZEC A., DENAC D. (eds.): Atlas ptic Slovenije: Popis gnezdkil 2002–2017. – DOPPS, Ljubljana.
- STIPČEVIĆ M. (1997): A survey of spring wader migration on the wetlands of the island of Pag, Croatia (March–May 1990–1991). – *Wader Study Group Bulletin* 84 (1): 26–32.
- STOJNIČ N. (2000): Zimska posmatranja ptica vodenih staništa na Dunavu kod Čerevića. – *Ciconia* 9: 111–113.
- ŠČIBAN M. / RADIŠIČ D. (2004): Posmatranja zanimljivih selica i zimovalica u Novom Sadu. – *Ciconia* 13: 172.
- ŠERE D. (2008): Ostroglež *Calcarius lapponicus*. – *Acrocephalus* 29 (137): 119.
- ŠERE D. (2010): Citronasta pastirica *Motacilla citreola*. – *Acrocephalus* 31 (145/146): 166–167.
- ŠERE D. (2011): Koconoga kanja *Buteo lagopus*. – *Acrocephalus* 32 (150/151): 219.
- ŠKORNIK I. (2012): Favnišični in ekološki pregled ptic Sečoveljskih solin. – SOLINE pridelava soli d.o.o., Seča.
- ŠKORNIK I. (2018): Naravovarstveni monitoring Sečoveljskih solin 2017. Strokovno poročilo. – SOLINE Pridelava soli d.o.o., Seča.

- TEKAVČIČ R. (2009): Kraljičica *Phylloscopus proregulus* prvič ugotovljena v Sloveniji. – Scopolia, Suppl. 4: 188–193
- TOME D., SOVINČ A., TRONTELJ P. (2005): Ptice Ljubljanskega barja. – DOPPS, Monografija DOPPS Št. 3, Ljubljana.
- VREZEC A. (2016): Pregled pojavljanja močvirske uharice *Asio flammeus* v Sloveniji med letoma 1995 in 2015 ter verjetno gnezdenje v eruptivnem letu 2008. – *Acrocephalus* 37 (168/169): 57–68.

NOVE KNJIGE

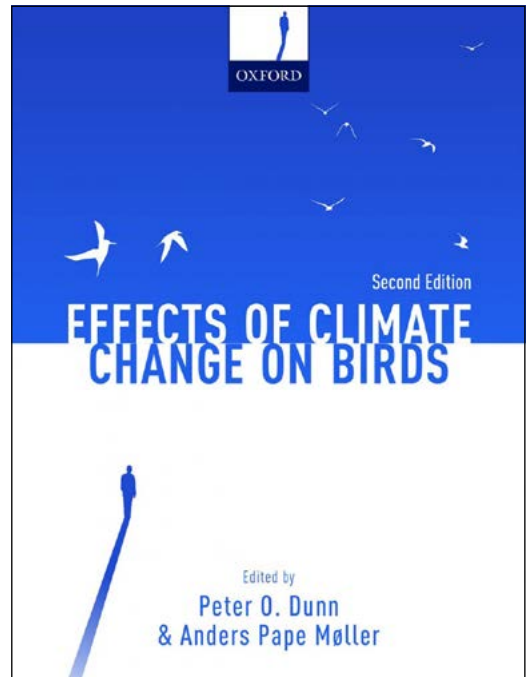
New Books

Dunn P. O. & Møller A. P. (2019): *Effects of Climate Change on Birds*. 2nd edition. – Oxford University Press, Oxford. 287 strani. ISBN 978-0-19-882427-5.

Učinki podnebnih sprememb in podnebnih ukrepov na ptice in njihova življenjska okolja postajajo pomemben izziv sodobnega naravovarstva. Kakšen bo odziv posameznih populacij in združb na spremembe podnebja? Kako zmanjšati ranljivost vrst zaradi sinergijskih učinkov z obstoječimi pritiski na ekosisteme? Kako uskladiti podnebno politiko z naravovarstveno in kako prilagoditi upravljanje zavarovanih območij novim razmeram? Število raziskav, ki skušajo odgovoriti na ta vprašanja, v zadnjih dveh desetletjih skokovito narašča, ptice pa so verjetno med najbolj primernimi skupinami organizmov za tovrstne študije. Nova izdaja knjige *Effects of Climate Change on Birds*, ki je bila sicer prvič objavljena leta 2010, je zato zelo primerna. Urednika Peter O. Dunn in Anders Pape Møller si namreč z njo prizadevata podati aktualen in celosten pregled raziskovalnih vprašanj, metodoloških pristopov in znanja na tem hitro razvijajočem se področju.

Knjiga je vsebinsko razdeljena na štiri dele z 19 poglavji, h katerim je prispevalo skupaj 35 avtorjev. Prvi del vsebuje splošni uvod v podnebne spremembe in klimatske modele, ki so predstavljeni s pregledom učinkov antropogenih in naravnih dejavnikov, opazovanih sprememb podnebja in projekcij prihodnosti. Povzeti so tudi ključni zaključki poročil Medvladnega foruma o podnebnih spremembah (IPCC), ki so pomembni z vidika varstva narave.

V drugem delu knjige avtorji podajo pregled možnih virov podnebnih, vremenskih in ornitoloških podatkov ter različne pristope k analizi učinkov podnebnih sprememb na ptice. Največji poudarek je na eksploratornih statističnih metodah, na kratko pa so opisani tudi potrditveni (*confirmatory*) in eksperimentalni pristopi. Sledi predstavitev koncepta in postopka modeliranja ekoloških niš, s katerimi je mogoče analizirati

in napovedovati sedanjo in prihodnjo razširjenost vrst. Tu je posebna dodana vrednost na spletu objavljena koda za analizo izbranega primera v programskem okolju R. Zadnje poglavje je namenjeno modelom za napovedovanje učinkov podnebnih sprememb na populacijsko dinamiko, ki so ilustrirani tudi s tremi primeri.

Tretji del knjige sintetizira aktualno znanje o učinkih podnebnih sprememb na populacije ptic. Obravnavana področja vključujejo selitveno vedenje, obdobje gnezditve in gnezditveni uspeh, fiziološke in morfološke posledice višanja temperatur, evolucijske procese ter učinke na populacije in na razširjenost vrst. Posamezna poglavja ponujajo pregled vzorcev sprememb in mehanizmov, prek katerih delujejo, kar je nato navadno podkrepjeno s primeri konkretnih vrst oziroma raziskav. Na koncu avtorji navedejo tudi ključna odprta vprašanja in področja prihodnjih raziskav.

Zadnji, četrti del knjige razpravo o posledicah podnebnih sprememb razširja iz enovrstnih na

dvo- in mnogovrstne sisteme, ki vključujejo odnose med paraziti in gostitelji, med plenilci in plenom ter v združbah ptic. Z naravovarstvenega vidika je zanimiv kratek pregled kompleksnih interakcij podnebnih sprememb s širjenjem invazivnih vrst, spremembami rabe tal in motnjami, kot so požari in neurja. Temu sledi predstavitev metod za naravovarstveno prioritizacijo in najpogostejših strategij za prilagoditev varstvenih ukrepov. Zadnje poglavje na kratko predstavi še raziskave drugih taksonov, ki so lahko zanimive tudi z ornitološkega vidika.

Knjiga je zanimiva za vse, ki se ukvarjajo z raziskavami ptic in varstvom narave in se posledično srečujejo tudi s področjem podnebnih sprememb. Zgoščeno in dobro napisano besedilo zlahka ohrani pozornost bralca, čeprav gre tu in tam za strokovno zahtevnejše branje. Naravovarstveniki bodo v njej našli kakovosten vir informacij za svoje delo, medtem ko bodo raziskovalci znali ceniti velik poudarek na opredelitvi aktualnih metodoloških in raziskovalnih vrzeli in omejitvah posameznih analitičnih pristopov, ki ga najdemo v vseh poglavjih.

Po drugi strani pa knjiga prav zaradi svoje znanstvene konciznosti ponekod ne zagotavlja zadostne poglobljenosti. To velja predvsem za uporabo tega znanja v naravovarstvu, kjer pogrešamo podrobnejši pregled interakcij podnebnih sprememb z glavnimi viri obstoječih in prihodnjih pritiskov na ekosisteme. Naravovarstveniki bodo zato morali poseči še po kakšnem drugem viru, raziskovalcem pa bo to delo rabilo predvsem kot odlična izhodiščna točka pri snovanju novih raziskav. Te bodo – to bi si želeli – verjetno vse pogosteje prihajale tudi iz domačih logov.

TANJA ŠUMRADA

Navodila za avtorje / Instructions for authors

Original work from all fields of ornithology, irrespective of its geographic origin, is published in *Acrocephalus*. However, submissions from southeast Europe and eastern Mediterranean are particularly encouraged. Submissions are considered on the condition that papers are previously unpublished, are not simultaneously submitted elsewhere and that all the authors approve of the content.

Acrocephalus publishes original articles, review articles, points-of-view, editorials (commissioned by the editor), letters, short communications, short notes ("From the ornithological notebook"), thesis abstracts and book reviews. Contributions can be published in English or Slovene. Manuscripts must be written with a solid basis in the English language. For papers with an inadequate level of English the editor reserves the right to delay their entry in the editorial process pending language editing at the expense of the authors.

Submission process:

Manuscripts should be submitted by e-mail to tilen.basle@dopps.si. Original articles and review articles are peer-reviewed by two referees and further reviewed by the editor and the editorial board. The procedure can therefore be expected to last at least three months. The authors should modify their work according to the referees' comments and explain any non-accepted comments when returning the manuscript. The editor decides whether the manuscript should be accepted, rejected or additional review is to be made. Points-of-view and short communications are reviewed by one referee, while short notes ("From the ornithological notebook") are reviewed by the editor. All manuscripts are proofread for the correct use of English and Slovene.

General remarks:

Manuscripts should be edited in Microsoft Word or OpenOffice.org (DOC or DOCX format), the font should be Times New Roman, size 12pt and formatted in single spacing. Send figures separately from the manuscript in TIFF or JPG formats with a resolution of at least 300 dpi. For vector graphics EPS and CDR are preferred. Send tables and graphs in XLS format, each in a separate worksheet of the same XLS document. Titles and legends of tables and graphs should be included both in the manuscript and the XLS document. English bird names should follow SVENSSON *et al.* (SVENSSON L., MULLARNEY K., ZETTERSTRÖM D. (2009): *Collins Birdguide*. 2nd Edition. – HarperCollins, London). Scientific bird names should follow recommendations of the British Ornithologists' Union Records Committee Taxonomic Sub-committee [<http://www.bou.org.uk/british-list/bour-reports-and-papers>]. Slovene bird names should follow JANČAR *et al.* (JANČAR T., BRAČKO F., GROŠELJ P., MIHELČ T., TOME D., TRILAR T., VREZEC A. (1999): *Imenik ptic zahodne Palearktike*. – *Acrocephalus* 20 (94/96): 97–162).

Format of original articles submitted for publication

The manuscript should be headed by the title, article type, names of authors, their affiliation and e-mail addresses. If the first author is not the corresponding author, this should be indicated.

Abstract: It should present the aims, methods, main results and conclusions in no more than 250 words. References and abbreviations should not be used in the abstract.

Key words: Give up to 8 keywords separated by commas. Choose them carefully, because they serve indexing purposes and enable readers to find your paper in online databases.

Main text: The IMRAD structure (Introduction, Methods, Results, Discussion) should be followed. Scientific names in italics should be given in the title (if appropriate), at the first mention of the species in the abstract and at the first mention in the main text.

References should be cited in alphabetical order and, for the same author, in chronological order. If the author published more than one work in the same year, a small letter is added to the year (e. g. TOME 1990A). In the

text, references are cited as HOWELL (2012) or (HOWELL 2012), as appropriate. Works written by two authors are cited as (BORDJAN & BOŽIČ 2009), those by more than two authors as (BORDJAN *et al.* 2013). Citing unpublished data should be avoided as much as possible, these references should only be mentioned in the main text, not in the list of references. Citing of papers in preparation is only allowed if they are already accepted for publication. References should be cited in the following style:

journal paper: PETKOV N. (2011): Habitat characteristics assessment of the wetlands with breeding Ferruginous Duck *Aythya nyroca* and Pochard *A. ferina* in Bulgaria. – *Acrocephalus* 32 (150/151): 127–134.

book: BALMER D. E., GILLINGS S., CAFFEY B. J., SWANN R. L., DOWNIE I. S., FULLER R. J. (2013): *Bird Atlas 2007–11: The Breeding and Wintering Birds of Britain and Ireland*. – BTO Books, Thetford.

chapter in book: DIEDRICH J., FLADE M., LIPSBERGS J. (1997): Penduline Tit *Remiz pendulinus*. pp. 656–657. In: HAGEMELER W. J. M., BLAIR M. J. (eds.): *The EBCC Atlas of European Breeding Birds*. – T & AD Poyser, London.

short note: ERNST S. (2013): Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*. – *Acrocephalus* 34 (156/157): 131–132.

conference proceedings: VREZEC A. (2007): The Ural Owl (*Strix uralensis macroura*) – status and overview of studies in Slovenia. pp. 16–31. In: MÜLLER J., SCHERZINGER W., MONING C. (eds.): *European Ural Owl workshop: Bavarian forest national park*. – Graphischer Atelier H, Prague.

dissertation or thesis: LIČINA T. (2012): [Predation of eggs in artificial ground bird nests in forest in the area of Menina mountain]. BSc thesis. – Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo. (in Slovene)

web source: ZOIS, S. (1790/1800): *Aves terrestres Europae*. – [<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-YJ3DA9MZ>], 01/05/2014.

legislation: URADNI LIST RS (2011): Uredba o Načrtu upravljanja Krajinskega parka Sečoveljske soline za obdobje 2011–2021. No. 53/2011.

Titles of works, published in languages other than English or Slovene, should only be translated if a translated title is supplied with the original work. For example:

MONTADERT M., LÉONARD P. (2011): [Breeding biology of Hazel Grouse *Bonasa bonasia* in the South-Eastern French Alps (1st part)]. – *Alauda* 79 (1): 1–16. (in French)

Titles, originally in a script other than Latin, should be latinized even if the original language is preserved.

Tables should be headed by an informative title and a brief explanatory legend, enabling the reader to understand the general meaning without referring to the main text. Tables are drawn without vertical lines and referred to as, e. g. "Table 1" in the text.

Figures: Titles should be given below the figures. They are referred to as, e. g. "Figure 1" in the text.

Format of other sections

Review articles and points-of-view should follow the same general rules as original articles, but the titles of sections may be adapted to the content.

Short communications should follow the general rules of original papers, but the authors are free to determine its structure.

Forum: The author of the comment is allowed one comment, to which the author of the original article can reply in the same issue.

Short notes "From the ornithological notebook": The title is the name of the species. A short abstract should give the date of observation, observation site with coordinates (UTM, degrees or Gauss-Krüger) and summarize the note. In the text, references are cited as SNOW & PERRINS (1998) or (SNOW & PERRINS 1998) as appropriate. Short notes should be submitted in separate files, one note per file.

Special abbreviations used in text: English: *pers. comm.*, *unpubl.*, *own data*, *in print*, *in prep.*; Slovene: *pisno*, *ustno*, *neobj.*, *lastni podatki*, *v tisku*, *v pripravi*.

Uvodnik / Editorial

- I ACROCEPHALUS DANES IN JUTRI** (T. BASLE)
Acrocephalus for today and tomorrow (T. BASLE)

Originalni članki / Original articles

- 3 DINAMIKA POPULACIJE IN RABA HABITATOV PRIBE *Vanellus vanellus* V KMETIJSKI KRAJINI NA DRAVSKEM IN PTUJSKEM POLJU (SV SLOVENIJA)**
(E. HORVAT, D. DENAC)

Population dynamics and habitat use by Northern *Lapwing Vanellus vanellus* in agricultural landscape of Dravsko and Ptujsko polje (NE Slovenia) (E. HORVAT, D. DENAC)

Kratki prispevki / Short communications

- 23 MASOVNE ERUPCIJE SIBIRSKÉ PODVRSTE KREKOVTA *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* V EVROPI IN SLOVENIJI DOSLEJ**
(F. BRAČKO)
Massive irruptions of the Siberian Nutcracker subspecies *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* into Europe and Slovenia to date (F. BRAČKO)

- 31 REZULTATI JANUARSKEGA ŠTETJA VODNIH PTIC LETA 2019 V SLOVENIJI** (L. BOŽIČ)
Results of the January 2019 waterbird census in Slovenia (L. BOŽIČ)

- 45 REDKE VRSTE PTIC V SLOVENIJI V LETU 2018 – POROČILO NACIONALNE KOMISIJE ZA REDKOSTI**
(M. DENAC, J. HANŽEL, D. BORDJAN, L. BOŽIČ, M. VOGRIN)
Rare birds in Slovenia in 2018 – Slovenian Rarities Committee Report (M. DENAC, J. HANŽEL, D. BORDJAN, L. BOŽIČ, M. VOGRIN)

61 Iz ornitološke beležnice /

From the ornithological notebook
SLOVENIJA / SLOVENIA: *Anser erythropus*,
Melanitta nigra, *Ardeola ralloides*,
Phoenicopterus roseus, *Phoenicopterus roseus*,
Recurvirostra avosetta, *Himantopus himantopus*,
Aquila chrysaetos, *Buteo lagopus*,
Arenaria interpres & *Carpodacus erythrurus*,
Calidris falcinellus, *Calidris temminckii* &
Lymnocyptes minimus, *Asio flammeus*,
Asio flammeus, *Tyto alba*, *Dendrocoptes leucotos*,
Riparia riparia, *Phylloscopus proregulus*,
Lanius excubitor, *Lanius senator* &
Gelochelidon nilotica, *Passer hispaniolensis*,
Calcarius lapponicus, *Emberiza melanocephala*
HRVAŠKA / CROATIA: *Motacilla citreola* &
Glareola pratincta
SRBIJA / SERBIA: *Aythya marila*, *Egretta garzetta*,
Hieraaetus pennatus, *Sterna hirundo*

77 Nove Knjige / New Books

Dunn, P.O. & Møller A.P. (2019): Effects of Climate Change on Birds.